

از معنسان ۷

گامنامه مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما
شماره هفتم / مرداد ۸۸

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

ارمغان ۷

ویژه مهدویت

ارمغان (۷)

گاهنامه مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما (ویژه مهدویت)

مرداد ۱۳۸۸ شمسی شعبان المعظم ۱۴۳۰ هـ. ق / کد: ۱۴۷۵

مدیر مسئول: داود رجبی‌نیا

سر دبیران: فریده پیشوایی و مریم رضایی

مشاور علمی: حجج اسلام سیدحسن واعظی و محمدرضا فؤادیان

نویسندگان آقایان: داود رجبی‌نیا و محمدکاظم بدرالدین

خانم‌ها: مرضیه رضاییان، فرزانه پولادوند، سهیلا صلاحی اصفهانی

با تشکر از: ابراهیم شفیعی سروستانی، علی حائری و حمید رحمانی

ویراستار: فاطمه شیخ‌زاده

نسخه‌پردازان: زهرا اکبری - لیلا محمدی

طراح جلد: حمید حاجی‌رمضان علی

بهاء: ۱۹۰۰۰ ریال

دفتر مرکزی: قم - بلوار امین - مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما
ص. پ: ۳۱۳۳ - ۳۷۱۸۵ - تلفن: ۲۹۱۹۶۷۰ - ۰۲۵۱ - نمابر: ۲۹۱۵۵۱۰
دفتر ارتباطات: تهران - جام جم - ساختمان شهید رهبر - طبقه زیرزمین
تلفن: ۲۲۰۱۴۷۳۸ - نمابر: ۲۲۱۶۴۹۹۷ - www.irc.ir - [Email: info@irc.ir](mailto:info@irc.ir)

فهرست مطالب

سخن نخست ۱

بخش اول: میلاد روشنگر هستی

گل نرگس (مشخصات حضرت مهدی (عج)) ۷

حکایت نور ۱۰

میلاد نور ۱۱

زیباترین طلوع ۱۱

حکایات کودکی ۱۳

ضرورت و دلایل توجه به معارف مهدوی و مهدی‌شناسی (محورها و منابع پیشنهادی) ۱۵

موعود آمد به دنیا (متن ادبی) ۱۹

میلاد خورشید دوازدهم (شعر) ۲۲

بخش دوم: و این است مهدی (ع)...

بر بلندای نور ۲۷

ظهور حضرت مهدی (عج) از زبان قرآن ۲۷

بیان آفتاب از آفتاب ۳۲

۳۷	..... موعود آسمانی (مهدی در کلام اهل سنت)
۳۹	..... معرفی محورها و منابع مهم روایی شیعه و سنی
۴۰	..... گنج کلام (سخن بزرگان)

بخش سوم: خورشید پنهان (غیبت)

۴۸	..... نمونه‌هایی از غیبت انبیای گذشته (آیات)
۵۰	..... گل‌واژه‌های مهدوی
۵۳	..... پیام‌های مهدوی
۵۵	..... مناجات مهدوی
۵۹	..... محورها و منابع پیشنهادی درباره ادعیه مهدوی و غیبت
۶۲	..... غم‌نامه هجران (متن ادبی)
۶۸	..... غریبانه (شعر)

بخش چهارم: به امید آن روز که دیر نیست... (انتظار)

۷۷	..... تعریف، ابعاد و رهاوردهای انتظار
۸۱	..... ویژگی‌های منتظران
۸۲	..... وظایف منتظران در کلام بزرگان
۸۵	..... محورها و منابع پیشنهادی درباره وظایف منتظران
۸۷	..... ادبیات انتظار (متن ادبی)
۹۵	..... شعر انتظار

بخش پنجم: ظهور نزدیک است

۱۰۱	..... حکایت ظهور
۱۰۳	..... ویژگی‌های یاران ولی عصر (عج) (محورها و منابع پیشنهادی)
۱۰۴	..... زمینه‌ها و نشانه‌های ظهور (محورها و منابع پیشنهادی)
۱۰۵	..... سیمای حکومت موعود (محورها و منابع پیشنهادی)
۱۰۶	..... دعاء، کلید ظهور
۱۱۱	..... روز ظهور (پیام‌های کوتاه)
۱۱۲	..... ظهور، بشارت شیرین (متن ادبی)
۱۱۵	..... بشارت ظهور (شعر)

بخش ششم: گوناگون

۱۱۹	..... پیامک‌های مهدوی
-----	-----------------------

پرسمان.....	۱۲۸
الف) سؤالات مسابقه‌ای.....	۱۲۸
ب) سؤالات گزارشی.....	۱۳۴
محورها و مآخذشناسی مهدویت.....	۱۳۶
آثار چاپ شده در مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما در زمینه مهدویت.....	۱۴۹
آشنایی با پایگاه‌ها و مراکز مهدویت.....	۱۵۰

سخن تحت

برآ ای آفتاب صبح امید که در دست شب هجران، اسیرم

خورشید جاری در زمین!

قرن‌هاست بشریت به انتظار روز موعود و برپایی حکومت سراسر عدل جهانی، لحظه‌شماری می‌کند و در این میان، پیروان مکتب اهل بیت(ع) با اعتقاد به تولد امام‌زمان(عج) و امید به ظهور او به‌عنوان منجی موعود، برای همیشه به استمرار رابطه هدایت الهی میان خدا و خلق معتقد است و سینه‌اش از عطش انتظار لبریز است.

ای تنها فرصت هستی!

انتظار تو، حقیقتی زنده و جاری است

بیا که جهان دل‌تنگ روزهای با تو بودن است

پیروان اهل بیت(ع)، در هر نیمه شعبان و هر جمعه، به امید و یاد آن روشنگر هستی، بیعت خویش را با او تجدید می‌کنند و حلول او را به انتظار می‌نشینند. به همین مناسبت، گاهنامه ارمغان مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، همگام با دیگر نشریه‌های این مرکز که ستون‌هایی را به مطالب مهدوی اختصاص می‌دهند، به تهیه و تدوین مجموعه پیش‌رو اقدام کرد که تقدیم به برنامه‌ریزان و برنامه‌سازان پرتلاش رسانه ملی، می‌شود. مرکز پژوهش‌های اسلامی، در زمینه مهدویت، کتاب‌هایی را منتشر کرده است که در فصل آخر این مجموعه معرفی می‌شوند. آنچه ویژه‌نامه حاضر را با دیگر متون مکتوب مرکز متفاوت می‌کند، محوریت تدوین متون برنامه‌ای در

موضوع‌های تولد، انتظار، غیبت و ظهور است که در قالب‌های مختلف، از جمله آیات و روایات، کلمات قصار، حکایات، پیام‌های کوتاه، متن‌های ادبی، پرسش‌های مسابقه‌ای، اشعار و دیگر قالب‌های متنی مورد نیاز اصحاب رسانه آمده است. امید که این متون کاربردی سبب گسترش فرهنگ مهدویت شود و اصحاب رسانه بتوانند از آن بهره کافی را ببرند. به یقین، پیشنهادها و انتقادهای برنامه‌ریزان و برنامه‌سازان و ارائه نقاط قوت و ضعف این مجموعه، راهنمای تلاش ما در تهیه و تدوین مجموعه‌های بعدی خواهد بود.

ای یوسف گم‌گشته! کلبه‌های احزان قلبمان را به بوی پیراهنی از خود، گلستان کن
و با طلعت دلگشایت، آیینه دل‌هامان را روشنی ده.

ای خلیلِ جان! آتشکده جهان را گلشن کن تا از طنین نام تو، چشمه‌چشمه نور
شویم.

عاقبت آن سوار می‌آید

آخرین ذوالفقار می‌آید

برکه‌ها را بگو به رقص درآیند

آبشار، آبشار می‌آید

سال‌خورده‌ترین صنوبر گفت

با پرستو، بهار می‌آید

چهره غم‌گرفته شهرم

با تبسم، کنار می‌آید

از نگاه کبوتران پیداست

از خم کوچه، یار می‌آید^۱

سلام بر آل یاسین

- سلام بر تالی قرآن و مبین علوم آن!
سلام بر تو ای مظهر رحمت بی کران و ای فریادرس درماندگان!
سلام بر صاحب اسرار ربانی و مجرای اراده الهی!
سلام بر وصی اوصیا و گزیده اولیا!
سلام بر نور بی پایان الهی و حجت ناپنهان خدایی!
سلام بر قائم منتظرا
سلام بر مهدی امتها!
سلام بر شمشیر بران و ماه تابان!
سلام بر بهار زندگی و روح سرور و پایدگی!
سلام بر تو ای پیشوای آرمانها و ای امید جهانها!
سلام بر بقیةالله، مهدی آل محمد!
سلام بر فرزند محمد مصطفی (ص)!
سلام بر زاده طه!
سلام بر قبله موعودا
سلام بر حامل قرآن!
سلام بر پناه همگان!
سلام بر سرّ عظیم!
سلام بر خورشید جهان!
سلام بر کعبه مقصودا
سلام بر سلامهای تو!

سلام بر تو که وعده خدایی!
سلام بر تو ای شکوه زمین!
سلام بر تو که عشق را می‌شناسی!
سلام بر گریه‌های تو در دشت‌های غیبت!
سلام بر نطق گویایت هنگام ظهور!
سلام بر صلابتت هنگام انتقام!
سلام بر تو که روز و شب در انتظار زمان موعودی!

بخش اول: میلاد و شکر، مستی

.. گل لرکس (مشخصات حضرت مهدی (عج))

.. حکایت نور

.. میلاد نور (اشاره)

.. حکایات کودکی

.. ضرورت و دلایل توجه به معارف مهدوی و مهدی شناسی (محورها و منابع پیشنهادی)

.. موعود آمد به دنیا (متن ادبی)

.. میلاد خورشید دوازدهم (شعر)

گل زرکس (شخصات حضرت مهدی (عج))

۱. نام

رسول خدا (ص) در این باره فرموده است: «نام او، نام من و کنیه او، کنیه من است».^۱

۲. کنیه

کنیه مسلم آن حضرت، «ابوالقاسم» است.

۳. القاب

القاب آن حضرت بسیار است، برخی از آنها عبارتند از: مهدی،^۲ منصور،^۳ قائم به امر الله،^۴ حجت الله،^۵ ولی الله،^۶ صاحب الامر،^۷ صاحب الزمان،^۸ المنتقم،^۹ بقیه الله،^{۱۰} نور الله، وجه الله، عین الله، خلیفه الله، باب الله، میثاق الله، وعد الله، داعی الله، مضطر، مهتدی، تقی، نقی، رضی، زکی، صابر، شکور، قطب،^{۱۱} غوث الفقراء،^{۱۲} صاحب الرجعة،^{۱۳}

۱. شیخ مفید، الارشاد، ص ۳۴۶.

۲. آن که هدایت یافته است.

۳. آن که یاری شده به نصرت الهی است.

۴. بر پا شونده به فرمان حق تعالی.

۵. حجت و دلیل خدا.

۶. سرپرست از سوی خدا.

۷. فرمانرواست.

۸. حکمران زمان است.

۹. آن که منتقم خون حسین است.

۱۰. آن حضرت، بقیه و بازمانده خدا بر روی زمین.

۱۱. قطب و محور اصلی عالم امکان است.

۱۲. فریادرس فقراست.

۱۳. او دارای رجعت است.

صاحب العصر،^۱ مؤمل،^۲ کاشف الکرب،^۳ خلف الصالح،^۴ بقية الانبياء،^۵ خاتم الائمة،^۶
خاتم الاوصياء،^۷ يعسوب الدين،^۸ لسان الصدق،^۹ موعود،^{۱۰} مؤثور،^{۱۱} وارث،^{۱۲} مأمول،^{۱۳}
منتظر،^{۱۴} بلد الامين.^{۱۵}

۴. پدر و سلسله نسب

پدر او حسن بن علی بن محمد بن علی بن موسی بن جعفر بن محمد بن علی بن
حسین شهید بن علی بن ابی طالب، امیر المؤمنین (ع) است.

۵. مادر

مادرش نرجس (ملیکه)، دختر یوشعا، پسر قیصر روم از نوادگان شمعون یکی از
حواریون مسیح (ع) است و به سوسن و صیقل نیز ملقب شده است.

۶. سال تولد

سال تولد آن حضرت، بنا بر قول مشهور، سال ۲۵۵ هـ.ق. است.

۷. محل تولد

محل تولد حضرت، شهر سامرا، در منزل پدری است که هم‌اکنون این خانه، صحن و
حرم امامین عسکریین (ع) است.

۸. ساعت و روز تولد

ساعت تولد، سحرگاه شب جمعه نیمه شعبان است.

۱. فرمانروای زمان.
۲. آن که خلاق، آرزوی او را دارند.
۳. برطرف کننده غم و اندوه.
۴. جانشین صالح انبیا و اوصیای الهی.
۵. بقیه و جانشین انبیای الهی بر روی زمین.
۶. ختم کننده امامان معصوم (ع).
۷. ختم کننده اوصیای الهی.
۸. پیشوای دین.
۹. زیانو گویا و راست گوی حق.
۱۰. امامی است که وعده داده شده است.
۱۱. آن فرزندی که پدرش کشته شده و خون خواهی او نشده است.
۱۲. آن جناب، وارث علوم و کمالات و مقامات جمیع انبیا و اوصیا و ابای طاهرین خود است.
۱۳. آن که همه، آرزو و امید او را دارند.
۱۴. آن که خروج او را انتظار می کشند.
۱۵. قلعه محکم خداوند که کسی را به وی تسلطی نیست.

۹. چگونگی حمل و ولادت

حمل او تا هنگام ولادت مخفی ماند، مانند حمل موسی بن عمران(ع) که تا لحظه تولد، کسی از آن اطلاع نیافت.

آن حضرت پس از تولد تا سال ۲۶۰ هـ. ق که پنج سال از سن شریفش می گذشت، در کفالت پدر بزرگوارش بود که در این مدت نیز از همه مخفی می زیست، مگر برخی از خواص که از ولادتش اطلاع داشتند و در روزهای کودکی، ایشان را دیده بودند.

۱۰. آغاز امامت

ایشان پس از شهادت پدر بزرگوارش، در پنج سالگی عهده دار امامت شد. او کم سال ترین امامی بود که به امامت رسید.

۱۱. سن آن حضرت

در حال حاضر، سن مبارک ایشان، ۱۱۷۵ سال است و در زمان ظهور، فردی سی تا چهل ساله به نظر خواهد آمد؛ بدین معنا که در ظاهر، گذر زمان و مکان، در او اثری نخواهد داشت.

حکایت نور^۱

سلام زیاد کرده‌ای، ولی هیچ‌جا مثل سرداب نیست. سرداب سامرا که می‌روی، انگار خانه امام زمانی. راحت می‌گویی: «السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تَقُومُ... السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تَقْعُدُ... السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تُصَلِّي وَ تَقُتُّ...». انگار همان‌جا روبه‌رویت دارد نماز می‌خواند.

قدبلند، چهارشانه، دارای اندامی متناسب، چهره‌ای نورانی، زیبا و گندمگون، دندان‌هایی سفید، دارای خالی سیاه روی گونه راست، جوانی متین و باوقار؛ این‌گونه توصیفش کرده‌اند.

خلیفه‌الله است، مثل آدم(ع)؛ عمر طولانی دارد، مثل نوح(ع)؛ کفار به دستش هلاک می‌شوند، مثل هود(ع)؛ تولدش پنهان بود، مثل ابراهیم و موسی(ع)؛ بشارت آمدنش را داده‌اند، مثل اسماعیل(ع)؛ فرشتگان به یاری‌اش می‌آیند، مثل لوط(ع)؛ در عزای حسین گریان است، مثل یعقوب(ع)؛ زیباترین خلق است، مثل یوسف(ع)؛ حکومتش جهانی است، مثل سلیمان(ع)؛ صبر دارد، مثل ایوب(ع)؛ در گهواره سخن گفت، مثل عیسی(ع)؛ نام و کنیه‌اش، نام و کنیه محمد است و شبیه‌ترین خلق در خلق و خو به او.

دور امام صادق(ع) نشسته بودند و قرآن می‌خواندند. قاری خواند: «وَالشَّمْسِ وَ ضُحَاهَا». گفت: «خورشید، محمد(ص) است که دین را برای مردم روشن کرد». خواند: «وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّاهَا».

گفت: «ماه، علی(ع) است بعد محمد(ص)».

خواند: «وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا»

گفت: «روز، امامی است از نسل فاطمه که تاریکی‌های ظلم را از بین می‌برد».

می‌ایستد و گریه می‌کند: «السَّلَامُ عَلَى الشَّيْبِ الْخَضِيبِ... السَّلَامُ عَلَى الْخَدِّ التَّرِيبِ... فَلَا تَدْبُوكَ صَبَاحاً وَمَسَاءً...» صبح و شب می‌ایستد و گریه می‌کند برای جدش، حسین(ع).

۱. فرشته سعیدی، تا همیشه آفتاب، ج ۳، صص ۱ - ۷.

پایین
۱
ن

میلا و نور

زیباترین طلوع^۱

حکیمه، دخت گران قدر امام جواد(ع)، نقل می کند: یازدهمین امام نور، حضرت امام حسن عسکری(ع)، پیکی را به سوی من گسیل داشت و مرا به خانه خویش فراخواند.

هنگامی که وارد شدم، فرمود: «عمه جان! افطار امشب را نزد ما باش؛ چرا که امشب، شب مبارک پانزدهم شعبان است و در چنین شبی، خداوند، جهان را به نور وجود حجت خویش، نورباران خواهد ساخت».

پرسیدم: سرورم! مادر او کیست؟

فرمود: نرجس، بانوی بانوان.

گفتم: فدایت گردم! من در او هیچ نشان و اثری از آنچه نوید می دهید، نمی بینم.

فرمود: حقیقت همان است که گفتم؛ آماده باش!

پس از این گفت و گو، به خانه نرجس آمدم و با وی به گفت و گو نشستم و به او گفتم: دخترم! همین امشب، خداوند پسری گرانمایه به تو ارزانی خواهد داشت؛ پسری که سرور دنیا و آخرت خواهد بود.

درست نیمه شب گذشته بود که برای نماز نافله شب به پا خاستم و به تعقیبات نماز نشستم و بار دیگر خوابیدم و بیدار شدم، اما دیدم او هنوز در خواب است.

پس از آن بود که او برای نماز نافله شب به پا خاست و نماز را در اوج ایمان و اخلاص به جا آورد و با شور و عشق وصف ناپذیری، به نیایش نشست تا آنکه لحظه وعده الهی فرارسید و آن کودک مبارک به دنیا آمد و شگفتا که دیدم، کودک دیده به

۱. سید محمد کاظم قزوینی، امام مهدی(ع) از ولادت تا ظهور، ترجمه و تحقیق: علی کرمی و سید محمد حسینی، صص ۱۸۹ و ۱۹۰.

جهان نگشوده، به همراه من به تلاوت قرآن پرداخت و سوره مبارکه «قدر» را با من تا آخرین واژه تلاوت کرد.

از شنیدن نوای دل‌انگیز قرآن او هراسان شدم که حضرت عسکری (ع) مرا ندا داد و فرمود: عمه جان! آیا از قدرت الهی شگفت‌زده شده‌ای! اوست که ما را در خردسالی به بیان دانش و حکمت توانا می‌سازد و به سخن می‌آورد و در بزرگسالی ما را در روی زمین حجت خویش قرار می‌دهد؛ چه جای شگفتی است!

در آغوش پدر

حکیمه، عمه بزرگوار امام حسن عسکری (ع)، می‌فرماید: آن کودک گران‌مایه را برگرفتم و با شور و اشتیاق در دامان خود نشاندم، دیدم پاک و پاکیزه است. در این هنگام، حضرت عسکری (ع) مرا ندا داد: «عمه جان! پسر مرا بیاور!» آن وجود گرامی را به پیشگاه پدرش بردم. حضرت او را در آغوش گرفت و فرمود: «پسر، سخن بگو!» آن نوزاد مبارک، نخست به یکتایی خدا و رسالت پیام‌آورش گواهی داد و پس از درود فرستادن بر پیامبر، نام امامان نور را یکی پس از دیگری برشمرد تا به نام پدر بزرگوارش رسید و آنگاه پس از پناه بردن به خدا از شر شیطان، این آیه را تلاوت کرد:

وَأُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعْنَا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ وَنَمَكِّنُ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرِي فِرْعَوْنَ وَ هَامَانَ وَجُنُودَهُمَا بئِهِمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ. ^۱ (قصص: ۵ و ۶)

پس از تلاوت قرآن، حضرت عسکری (ع) او را به من داد و فرمود: «ای عمه جان! او را به مادرش بازگردان تا دیدگانش به دیدار او روشن گردد و اندوهگین نباشد و بداند که وعده خدا حق است!»^۲

۱. و خواستیم بر کسانی که در آن سرزمین فرودست شده بودند منت نهیم و آنان را پیشوایان [مردم] گردانیم. و ایشان را وارث [زمین] کنیم، و در زمین قدرتشان دهیم، [از طرفی] به فرعون و هامان و لشکریانشان آنچه را که از جانب آنان بیمناک بودند، بنمایانیم.

۲. امام مهدی (ع) از ولادت تا ظهور، ص ۱۹۳.

حکایات کودکی^۱

تبش بالا بود. فکر نمی‌کردند تا صبح دوام بیاورد. قنداق را گذاشت گوشه اتاق، خودش هم نشست و شروع کرد به گریه کردن؛ کار دیگری از دستش بر نمی‌آمد. کنیزش به التماس افتاد: بگذارید بروم خانه حسن بن علی [امام حسن عسکری (ع)؛] کمکمان می‌کنند، مطمئنم.

رفت. در را حکیمه‌خاتون برایش باز کرد. قصه را که شنید، گفت: سرمه‌ای را که دیشب به چشم مهدی (عج) کشیدم، بیاورید. آوردند. داد دست کنیز. برد کشید پای چشم نوزاد. صبح نشده، تبش قطع شد.

رفت پیش امام عسکری (ع)، پرسید: زمین که خالی از حجت نمی‌شود. حجت خدا بعد از شما کیست؟ امام رفت. وقتی برگشت، کودکی سه ساله روی شانهاش نشانده بود: «اگر پیش خدا و رسولش عزیز نبودی، پسرم را به تو نشان نمی‌دادم».

پرسید: نشانه‌ای هم دارد که دلم آرام بگیرد؟

کودک گفت: «من بقیة الله روی زمینم و انتقام‌گیرنده از دشمنان خدا. حالا که دیدی، دنبال نشانه نگرد».

امام نشسته بود روی سکوی جلو اتاقش. سمت راستش اتاقی بود که به جای در، پرده داشت. مرد جلو رفت، پرسید: صاحب‌الامر کیست؟

امام به پرده اشاره کرد: بزنش کنار!

پرده را کنار زد، کودکی حدوداً پنج ساله دوید بیرون، نشست روی زانوی امام. امام دست کشید روی سرش و گفت: «این صاحب‌الامر شماست».

بعد پیشانی‌اش را بوسید و گفت: «برو داخل.» رفت، مرد هنوز محو تماشا بود.

می‌خواست با امام عسکری (ع) مناظره کند؛ خیال می‌کرد کم می‌آورد پیش سؤال‌هایش! نشست روبه‌روی امام، کنار یک پرده. هنوز شروع نکرده بود که باد آمد، پرده کنار رفت. پسری پشت پرده بود. سؤال‌های نپرسیده مرد را یکی‌یکی گفت. دهان مرد باز مانده بود. کودک همه را جواب داد. پرده افتاد. با صدای امام به خود آمد: «چرا نشسته‌ای؟ مگر امام بعد از من جوابت را نداد!»

ضرورت و دلایل توجه به معارف مهدوی و مهدی‌شناسی (محورها و منابع پیشنهادی)

تهیه موضوع‌ها و محورهای برنامه‌سازی در حوزه مهدویت، برای برنامه‌سازان رسانه ملی بسیار حائز اهمیت است. از این رو، تلاش می‌شود در کنار مباحث مهم، به تناسب نیاز، پس از هر بحث و موضوعی، محورهای مربوط و سپس منابع مطالعاتی آن آورده شود:

۱. ضرورت طرح معارف مهدویت^۱

الف) محورها

- یک - ضرورت معرفت امام زمان (عج) (اعتقادی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و...)
- دو - ضرورت‌ها و تهدیدهای بحث مهدویت؛
- سه - آثار معارف مهدویت در زندگی فردی و اجتماعی؛
- رهیدن و رهانیدن از خرافات؛
- بهینه‌سازی و به‌روزرسانی بحث ولایت فقیه در عصر غیبت کبرا؛
- پویایی و حیات شیعه، در گرو اعتقاد به معارف مهدویت؛
- آشنایی با معارف مهدویت، مقدمه بیعت در زمان غیبت؛
- آینده‌نگری و زمینه‌سازی ظهور به‌عنوان منتظران واقعی؛
- گسترش بینش دینی و مقابله با تلاش‌های دشمنان در تخریب مهدویت.

ب) منابع مطالعاتی^۲

۱. خسروشاهی، هادی، *مصلح از دیدگاه شیعه و اهل سنت*، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۶، ۲۸۵ صفحه.

۱. نک: مرکز تخصصی مهدویت و بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود (عج)، جزوه‌های «سیر مطالعاتی اهم مباحث مهدویت».

۲. منابع مطالعاتی، پیشنهادی است و لزوماً به معنای تأیید کامل از سوی نشریه نیست.

۲. شفیعی سروستانی، ابراهیم، شناخت زندگی بخش (گفتارهایی در شناخت آخرین حجت حق)، تهران، موعود عصر، ۱۳۷۸، ۱۷۵ صفحه.

۳. شفیعی سروستانی، اسماعیل، درآمدی بر استراتژی انتظار، تهران، موعود عصر، ۱۳۸۰.

۲. دلایل عقلانی اثبات وجود امام زمان (عج)

الف) محورها

یک - جهانی بودن مهدویت و نیز دینی، مکانی و زمانی بودن ادله عقلی افراد؛

دو - قاعده لطف (محصل و مقرب)؛

سه - قاعده امکان اشرف (فلسفی)؛

چهار - قاعده عنایت (فلسفی، عرفان)؛

پنج - برهان‌های علت غائی، واسطه فیض، فطرت، مظهر جامع و تجلی اعظم.

ب) منابع مطالعاتی

۱. حسن زاده آملی، حسن، نهج‌الولایه، (بررسی مستند در شناخت امام زمان)، قم، نشر الف لام میم، ۱۳۸۳، ۱۱۹ صفحه.

۲. رضوانی، علی‌اصغر، موعودشناسی و پاسخ به شبهات، قم، مسجد مقدس صاحب‌الزمان، ۱۳۸۴، ۷۱۹ صفحه.

۳. نیاز به امام و حجت

الف) محورها

یک - معنای لغوی و اصطلاحی امام و دیدگاه اهل سنت و شیعه؛

دو - معنای ولی و حقیقت ولایت؛

سه - حفظ دین و تبیین آن، به وسیله انسان کامل، در هر زمان.

ب) منابع مطالعاتی

۱. ربانی گلپایگانی، علی، الهیات فی مدرسه اهل‌البیت (ع)، تهران، لوح محفوظ، ۱۳۷۸، ۱۹۲ صفحه.

۲. رضوانی، علی‌اصغر، امام‌شناسی در قرآن و پاسخ به شبهات، قم، مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۶.

۳. صافی گلپایگانی، لطف‌الله، امامت و مهدویت، قم، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم و دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۶۵، ۲ جلد.

۴. طباطبایی، محمدحسین، شیعه در اسلام، به کوشش هادی خسروشاهی، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۷، ۲۱۲ صفحه.

۵. مطهری، مرتضی، امامت و رهبری، تهران، نشر صدرا، ۱۳۷۴، ۲۰۳ صفحه.

۴. مهدی‌شناسی

الف) محورها

یک - تولد پنهانی، امامت در کودکی و پنهان‌زیستی؛

دو - طول عمر (امکان وقوع از زاویه قدرت الهی، علوم تجربی و تجربه تاریخی)؛

سه - ویژگی‌های جسمی و اخلاقی؛

چهار - القاب و پیام‌های آن؛

پنج - توقیعات و سیره حضرت.

ب) منابع مطالعاتی

۱. بهنیا، محمدکاظم، نام‌نامه حضرت مهدی (عج)، فرهنگ اسامی و القاب قائم آل محمد (ع)، تهران، مرکز فرهنگی انتشاراتی رایحه، ۱۳۷۶، ۴۷ صفحه.

۲. پورسید آقایی و دیگران، تاریخ عصر غیبت، نگاهی به عصر غیبت امام دوازدهم، قم، مؤسسه فرهنگی انتشارات حضور، ۱۳۷۹، ۴۵۹ صفحه.

۳. بالادستیان، محمد امین و دیگران، نگین آفرینش، (پژوهشی در زندگی حضرت ولی عصر (ع)) تهران، بنیاد فرهنگی مهدی موعود، ۱۳۸۳، ۲۴۰ صفحه.

۴. شفعی، ابراهیم، شناخت زندگی بنحس (گفتارهایی در شناخت آخرین حجت حق)، تهران، موعود عصر، ۱۳۷۸، ۱۷۵ صفحه.

۵. طبرسی نوری، حسین، نجم‌الثاقب در احوال حضرت ولی عصر صاحب العصر و الزمان بقية الله الاعظم (ع)، مشهد، هاتف، ۱۳۸۷، ۷۳۵ صفحه.

۶. قزوینی، محمدکاظم، امام مهدی از ولادت تا ظهور، ترجمه و تحقیق علی کرمی و محمدحسینی، قم، دفتر نشر الهادی، ۱۳۷۶، ۸۳۲ صفحه.

۷. مهدی پور، علی اکبر، راز طول عمر امام زمان از دیدگاه علم و ادیان، تهران، طاووس بهشت، ۱۳۷۸، ۱۰۹ صفحه.

۵. سیره اخلاقی و اجتماعی حضرت مهدی(عج)

الف) محورها

- یک - راه‌های شناخت سیره امام زمان(عج)؛
- دو - سیره فردی حضرت(عج) (ساده‌زیستی، مهرورزی، بخشش و جود، تقوا، عدالت، عبادت و تواضع)؛
- سه - سیره اجتماعی - سیاسی حضرت(عج) (در برخورد با شیعیان، اهل کتاب، کافران و معاندان)؛
- چهار - شباهت‌ها و تفاوت‌های سیره معصومان(ع) (محمدی، علوی، جعفری، رضوی و مهدوی)؛
- پنج - چگونگی محبت حضرت(عج) به دیگران.

ب) منابع مطالعاتی

۱. بنی‌هاشم، محمد، معرفت امام زمان(عج)، تهران، نیک معارف، ۱۳۷۵، ۳۱۲ صفحه.
۲. پورسیدآقایی، مسعود، میرمهر (جلوه‌های محبت امام زمان(عج))، قم، حضور، ۱۳۸۲، ۲۸۰ صفحه.
۳. حسینی، حسین، مهر محبوب، تهران، نیک معارف، ۱۳۷۲، ۲۵۸ صفحه.
۴. حکیمی، محمد، عصر زندگی و چگونگی آینده انسان و اسلام، قم، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۴۴، ۳۱۱ صفحه.
۵. دلشاد تهرانی، مصطفی، دولت مهدی و سیرت مهدی، تهران، ذکر، ۱۳۸۱.
۶. سقلاطون، مریم، فردا صبح است، قم، مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۶، ۱۵۴ صفحه.
۷. فلاح، محمدهادی و شهاب‌الدین رهنما، از سیوی انتظار (واگویی‌ها ندبه‌هایی در فراق امام زمان(عج))، قم، مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۲، ۱۰۵ صفحه.

موعود آمد به دنیا (متن ادبی)

خورشید پشت ابر

از رؤیای شیرین نرجس در روم، تا حقیقت آن در سامرا، یک سال فاصله بود. سالی نگذشت تا طلوع فجر از جمعه، سامرا، میزبان تبسم کودکی شد که موسی وار جلوه کرد.

موعود آمد و همان پیامبر خاتم (ص) شد.

موعود آمد تا وعده خدا در قرآن و گفتار زبور و تورات را تفسیر کند.

موعود آمد تا اراده خدا بر پیشوایی مستضعفان در زمین را اقامه کند.

موسی وار آمد؛ موعود بود و عباسیان از بیم طلوعش، سرای امامت را پاسبان بودند.

مشیت حق تایید تا جهان زیر آفتاب عدالتش نفس تازه کند.

آمد تا آفریدگان، روزی خوار برکت او باشند که: «بِئْمْنِهِ رُزِقَ الْوَرَى»^۱.

مهدی آمد...

ملائک آسمان را بگو که ندای «جاء الحق»^۲ آواز کنند. این وجود مبارک مهدی موعود است که نور بر زمین می‌باشد و این ندای شهادتین اوست که در لحظه آمدن، بر لبانش جاری شده است.

سلام بر تو گاه آمدنت؛ چه آمدنی است آمدن تو، ای حجت خدا! سلام بر اولین سجده‌ات که تولد را به آن شکر گفتم. سلام بر شمیم کلام تو آنگاه که عدل را در لحظه تولد به جهان بشارت دادی.

۱. مفاتیح الجنان، دعای عدیله.

۲. نک: اسراء: ۱۲۱.

سلام بر تو ای روشنی چشم آفرینش، ای نور همیشه تابان الهی! ولادت تو، نقطه عطف آفرینش بود و بودن تو مایه حیات خلقت، که خلقت به عشق تو می‌گردد و به نور نگاه تو راه می‌یابد. آسمان به بوی حضور توست که برپاست و زمین به یمن وجود توست که برجاست.

میلاذ تو، زیباترین روز آفرینش است و قیام تو، صبح‌ترین روز و روز میلاذت نیز ایام‌الله. چه کوردلند آنان که حضور تو را درنیابند.

ای راست‌ترین راه، میلاذت را جشن می‌گیریم و در فراق اشک می‌ریزیم. تو را حس می‌کنیم و بر خود می‌بالیم، ولی نمی‌بینیم و از دل می‌نالیم. جان عالمی فدای قدم منورت! خوشا زمینی که خاک پای تو شدا! خوشا صبحی که به نسیم تنفس تو معطر گشت!

ای پاک‌ترین، ای از هر رجس و پلیدی دور، ای بهشتی‌ترین، آمدنت چنان بهشتی بود که زمینیان را در حیرت وانهاد و خورشید در انتظار طلوعی عالم‌تاب فروماند. عجب نیست چنین آمدنی از فرزند فاطمه که خود، تحفه‌ای از بهشت بر زمین بود. سلام بر تو، سلام بر گاه آمدنت و سلام بر تو گاه قیامت، ای حق موعود و ای دوست‌داشتنی‌ترین!

تو آمده‌ای تا...

شاید دلیل خلقت آدم تویی؛ چرا که همه راه‌ها به تو ختم می‌شوند. حتم دارم جاده‌ها سر به پای تو گذاشته‌اند تا به مقصد برسند.
تو آمده‌ای تا ازل را با ابد پیوند بزنی و غم‌ها را به لبخند مبدل کنی.

گل نرگس

امروز، گل‌های نرگس در اولین تلالؤ خورشید بامدادی، خبر از شکفتن آخرین غنچه باغ امامت می‌دهند، آن‌که مبارکی قدومش، سرآغاز مساوات و عدل و دوستی در میان خلایق است.

ای زمین! دستانت را بگشای تا بی نهایت را در آغوش بگیری که قرآن، منتظر نزول است: «وَأُكْرِمُوا كَثِيرًا مِّنَ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجَعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجَعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ». (قصص: ۵)^۱

صدای پای مهربان تو

به دنیا که آمدی، فرشتگان با کوله‌باری از تغزل، به پای‌بوسی تو آمدند تا صهبای عشق را از نام تو بنوشند. اکنون نمی‌دانم تولد دوباره تو را در کدامین خط سرخ افق نظاره خواهیم کرد.

ای چراغ فاتح شب‌های زمین! همین نیمه شعبان، حلول تو را چشم انتظاریم که این روزها، دقیقه‌هایمان گوش‌به‌زنگ صدای پای مهربان توست، یا ابی‌صالح!^۲

۱. اشارات، ش ۱۰۰، ص ۳۸، رزیتا نعمتی.
۲. همان، ش ۱۱۱، ص ۱۸۱، رزیتا نعمتی.

میلا و خورشید و آرزو هم (شعر)

شاهد غیبی

محیط قمی

ای منتظران، مژده که آمد گه دیدار

بر بام برآیید که شد ماه، پدیدار

آن شاهد غیبی که نهان بود به پرده

از پرده به بزم آمد و از بزم به بازار

آن شمس ولایت که فروغی است از او مهر

شد در مه شعبان به گه نیمه نمودار

در طور جهان کرد تجلی، چو جمالش

شد شش جهت از نور رخس مطلع انوار

پیدا شد

مهدی آزادگان (واصل)

شمیمی از گل نرجس در این گلزار پیدا شد

بشارت چشم بر راهان! نشان از یار پیدا شد

قرائن مژده وصل نگار پرده دار آمد

شواهد را نشان از وعده دیدار پیدا شد

بگو ظلمت ستیزان را که عمر شب به سر آمد

جهان را از ظهور منتظر آثار پیدا شد

کوکب رحمت

قاسم رسا

سحر از دامن نرگس برآمد نوگلی زیبا

گلی کز بوی دلجویش جهان پیر شد برنا

خدا را ز آستین آمد برون دست درخشانی

که خط نسخ اعجازش کشیده بر کف موسی

سحر در نیمه شعبان تجلی کرد خورشیدی
که از نور جبینش شد منور دیده زهرا
چه مولودی که همتایش ندیده دیده گردون
چه فرزندی که مانندش نزاده مادر دنیا
به صورت شبه پیغمبر به صولت تالی حیدر
به سیرت حجت داور، ولیّ والی والا
شها چشم انتظاران را ز هجران جان به لب آمد
بتاب ای کوکب رحمت، چو خورشید جهان آرا

بخش دوم: و این است مهدی (ع)...

- بر بلندای نور (آیات، محورها و منابع، کوتاه و گویا)

- بیان آفتاب از آفتاب (روایات)

- موعود آسمانی (مهدی (عج) در کلام اهل سنت)

- گنج کلام (سخن بزرگان)

بر بلندای نور

ظهور حضرت مهدی (عج) از زبان قرآن

در قرآن کریم، درباره ظهور و قیام حضرت مهدی (عج)، به صورت کلی و اصولی بحث شده است؛ یعنی از تشکیل حکومت عدل جهانی و پیروزی کامل و نهایی صالحان در روی زمین، سخن گفته شده است.

مفسران، با توجه به احادیث، این گونه آیات را مربوط به حضرت مهدی (عج) و ظهور و قیام او دانسته‌اند. از میان آیات قرآنی به آنهایی که صراحت بیشتری دارند، اشاره می‌شود:

۱. وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَ لِيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَ لِيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَ مَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ. (نور: ۵۵)

خداوند به کسانی از شما که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده‌اند وعده داده است که حتماً آنان را در سراسر گیتی جانشین [خود] قرار دهد؛ همان گونه که کسانی را که پیش از آنان بودند جانشین [خود] قرار داد و آن دینی را که برایشان پسندیده است به سودشان مستقر کند، بیمشان را به ایمنی مبدل گرداند [تا] مرا عبادت کنند و چیزی را با من شریک نگردانند، و هر کس پس از آن به کفر گراید، آنانند که نافرمانند.

علی بن الحسین (ع)، امام چهارم ما شیعیان، فرموده است: «این آیه، درباره مهدی قائم

نازل شده است»^۱.

همچنین، عیاشی روایت کرده است که علی بن الحسین (ع) این آیه را خواند و

سپس فرمود:

۱. علی بن جمعة العروسی، نور الثقلین، ج ۵، ص ۱۷۴.

به خدا سوگند، آنان شیعیان ما اهل بیت پیامبر هستند. خداوند این کار را در حق آنان به دست مردی از ما به انجام می‌رساند و او مهدی این امت است.

او همان کسی است که پیامبر درباره او فرمود: «اگر از عمر دنیا جز یک روز باقی نماند، خداوند آن روز را آن قدر طولانی می‌گرداند تا مردی از خاندان من قیام کند، حاکم جهان گردد. اسم او، اسم من (محمد) است. او زمین را از عدل و داد پر می‌سازد، همان گونه که از ظلم و جور پر شده باشد»^۱.

۲. وَ تُرِيدُ أَنْ تُنْمِنَ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُوا فِي الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أُمَّةً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ.
(قصص: ۵)

و خواستیم بر کسانی که در آن سرزمین فرودست شده بودند منت نهیم و آنان را پیشوایان [مردم] گردانیم، و ایشان را وارثه [زمین] کنیم.

امیر مؤمنان، علی (ع) فرمود: «اینان که در زمین مورد ستم واقع شدند، خاندان پیامبر هستند که خداوند پس از سختی که می‌بینند، مهدی آنها را برمی‌انگیزد تا آنها را عزیز دارد و دشمنانشان را خوار گرداند»^۲.

۳. هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَ دِينَ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ.
(توبه: ۳۳)

او خداوندی است که فرستاده خود را با هدایت و دین حق می‌فرستد تا بر تمامی دین‌ها پیروز شود، هر چند مشرکان نخواهند.

امام صادق (ع) در پاسخ ابوبصیر که از زمان تأویل این آیه پرسیده بود، فرمود: «ای ابوبصیر! به خدا قسم، هنوز زمان تأویل آن نرسیده است و آن زمانی خواهد بود که [به خواست خداوند] قائم ما قیام کند»^۳.

۴. وَ لَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ. (انبیاء: ۱۰۵)
ما در زبور داود، بعد از ذکر [تورات و دیگر کتاب‌های آسمانی] نوشتیم که بندگان شایسته و نیکوکار من، وارث [حکومت] تمامی زمین خواهند شد.

در تفسیر این آیه، از امام محمد باقر (ع) نقل شده است که فرمود: «این بندگان صالح، همان یاران مهدی در آخرالزمانند»^۴.

۱. فضل بن حسن طبرسی، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، ج ۷، ص ۱۵۲.

۲. نور الثقلین، ج ۵، ص ۳۱۱.

۳. شیخ صدوق، کمال الدین و تمام النعمه، ج ۲، باب ۵۸، ح ۷.

۴. مجمع البیان، ج ۷، ص ۶۶.

مفسر برجسته قرآن، مرحوم طبرسی، در تفسیر آیه مزبور، پس از نقل حدیث یادشده می گوید:

حدیثی که شیعه و سنی از پیامبر اسلام نقل کرده اند، بر این موضوع دلالت دارد: «اگر از عمر دنیا جز یک روز باقی نماند، خداوند آن روز را آن قدر طولانی می گرداند تا مردی صالح از خاندان مرا برانگیزد و او جهان را پر از عدل و داد کند، همان گونه که از ظلم و جور پر شده باشد.»^۱

۵. الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ. (حج: ۴۱)

همان کسانی که چون در زمین به آنان توانایی دهیم، نماز برپا می دارند و زکات می دهند و امر به معروف و نهی از منکر می کنند و فرجام کارها نیز از آن خداوند است.

امام محمد باقر(ع) فرمود:

این آیه، درباره مهدی و یاران او نازل شده [است] که خداوند، شرق و غرب جهان را در اختیار آنها قرار می دهد و دین اسلام را به وسیله آنان، در سراسر گیتی پیروز می گرداند، به گونه ای که اثری از ستم و بدعت در جایی دیده نشود، اگرچه سفیهان، حق را از میان برده باشند.^۲

۶. وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا. (اسرا: ۸۱)

بگو حق آمد و باطل نابود شد؛ آری، باطل همواره نابود شدنی است.

امام محمد باقر(ع) فرمود: «هنگامی که قائم قیام کند، همه دولت های باطل از میان می رود.»^۳

۷. قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ. (سجده: ۲۹)

بگو: «روز پیروزی، ایمان کسانی که کافر شده اند سود نمی بخشد و آنان مهلت نمی یابند.»

امام صادق(ع) در تفسیر این آیه می فرماید:

این، روز پیروزی و فتح جهان به وسیله قائم ماست. اگر کسی پیش از آن روز ایمان نیاورده باشد، با ایمان آوردن در آن روز، نمی تواند به قائم نزدیک شود. هر کس پیش از آن فتح و پیروزی، به امامت او و منتظر ظهور وی معتقد بوده است، آن ایمان، به حال او سودمند است و خداوند مقام او را نزد قائم بالا می برد؛ این پاداش دوستان خاندان پیامبر است.^۴

۱. همان، ص ۶۷.

۲. همان، ج ۵، ص ۴۶.

۳. همان، ج ۴، ص ۲۳۵.

۴. همان، ج ۵، ص ۴۵۷.

محورها و منابع مورد استفاده برای معرفی امام در قرآن

الف) محورها

- یک - شیوه‌های بررسی آیات مهدویت (ترتیب نزول، ترتیب سوره و ترتیب موضوع)؛
دو - دسته‌بندی آیات درباره حضرت، اصحاب، علائم، حکومت، حجت هر عصر، غیبت حضرت، وظایف شیعیان و حکومت جهانی؛
سه - پاسخ به این پرسش که چرا نام حضرت در قرآن نیامده است؟

ب) منابع مطالعاتی

۱. مولوی نیا، محمدجواد، سیمای مهدویت در قرآن، قم، امام عصر، ۱۳۸۱، ۲۰۰ صفحه.
۲. یوسفیان، مهدی، امام مهدی در قرآن، قم، بنیاد فرهنگی حضرت مهدی مرکز تخصصی مهدویت، ۱۳۸۶، ۱۱۲ صفحه.

شباهت‌های امام و قرآن

قرآن نوری است که هرگز خاموش نمی‌شود، امام(ع) نیز نور مبارک است.
قرآن راهی است مستقیم که انحرافی در آن راه ندارد، امام(ع) نیز صراط مستقیم الهی است.

قرآن ظلمت و تاریکی را می‌زداید، امام نیز با روشنی خود، ظلمت باطل را از بین می‌برد.

در قرآن، تحریف وجود ندارد، امام(ع) نیز از انحراف به دور است.
قرآن جاودانه است و اختصاص به زمان خاص یا قوم خاص ندارد، امام(ع) نیز اختصاص به مکان و زمان و ملت خاص ندارد.

قرآن جداکننده حق از باطل است، امام(ع) نیز حق و باطل را از یکدیگر جدا می‌سازد.

قرآن بر پایه عدل و داد بنا گشته است، امام(ع) نیز با قیام خود، روح عدالت را در کالبد دنیا می‌دمد.

قرآن ریسمان محکم خداوند است، امام نیز «حبل الله المتین» است.

قرآن پناهگاه استوار است، امام نیز قلعه و حصار مستحکم است.

قرآن بهار دل‌های فقیهان است، امام(ع) نیز بهاری است که دل‌ها را صفا می‌دهد.
قرآن شفای دردهای مؤمنان است، امام(ع) نیز درمانگر دل و جان مؤمنان است.
قرآن پیروانش را به رستگاری می‌رساند، امام(ع) نیز هستی را به سعادت رهنمون می‌سازد.

قرآن رحمت برای بندگان است، امام(ع) نیز رحمتی برای کل عالم است.
قرآن پند و موعظه الهی است، امام(ع) نیز وجودش اندرزی برای همگان است.
قرآن معدن و منبع حقیقت است، امام(ع) نیز منبع حقایق است.
قرآن همه خلق را به سوی خدا فرامی‌خواند، امام(ع) نیز خلق را به راه او دعوت می‌کند.

قرآن وحی خداوند است، امام(ع) نیز مهبط وحی الهی است.
قرآن در قیامت شفیع عمل‌کنندگان است، امام(ع) نیز شفیع اطاعت‌کنندگان است.
قرآن بشارت و انذار است، امام(ع) نیز بشیر و نذیر است.
قرآن روشن‌کننده هر چیزی است، امام(ع) نیز چراغی است که در پرتو آن، هویت هر چیزی نمایان شود.

سین آفتاب از آفتاب

الف) حضرت مهدی (عج) در کلام رسول خدا(ص)

۱. ابن عباس از پیامبر اکرم(ص) نقل می‌کند که فرمود:

جانشینان من و حجت‌های خدا بر مردم پس از من، دوازده نفرند. نخستین آنان، برادر من و آخرینشان، فرزندم است. پرسیدند: برادر شما کیست ای پیامبر خدا؟ فرمود: «علی بن ابی طالب». پرسیدند: فرزندان کیست؟ فرمود: «فرزندم، مهدی است و همان که زمین را لبریز از عدل و داد می‌کند، همان گونه که از ظلم و بیداد در آستانه ظهور او لبریز شده است».^۱

۲. حدیثی نقل می‌کند که رسول خدا(ص) فرمود:

«مهدی(عج)، مردی از فرزندان من است و چهره‌اش به سان ستاره درخشان می‌درخشد».^۲

۳. پیامبر گرامی اسلام می‌فرماید:

مهدی(عج) مردی از فرزندان من است. چهره‌اش به سان ستاره، نورافشان است و سیما و رنگ چهره او، عربی و قامت دلرایش برافراشته است. او جهان را لبریز از عدل و داد می‌کند، همان گونه که پیش از آمدن او، پر از بیداد می‌گردد و در حکومت او، آسمانیان و پرندگان در فضا خشنود می‌گردند.^۳

۴. پیامبر اکرم(ص) در بستر بیماری، به دخت گران‌مایه‌اش، فاطمه(س) فرمود:

فاطمه جان! به خدایی که جانم در کف قدرت اوست، سوگند که بی هیچ تردیدی این امت، «مهدی» دارد و او از فرزندان توست.^۴

۱. محمدباقر مجلسی، بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۷۱.

۲. متقی هندی، کنز العمال، ج ۱۴، ص ۲۶۴.

۳. یوسف بن یحیی مقدسی شافعی سلمی، عقد الدرر فی اخبار المنتظر، ص ۱۳.

۴. بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۶۷.

۵. پیامبر اکرم (ص) فرمود:

مهدی این امت، از خاندان ماست. خداوند همان گونه که دین خود را به وسیله ما آغاز کرد، به وسیله ما نیز به آخرین مرحله، اوج می‌بخشد و ختم می‌کند و همان گونه که به وسیله ما، از شرک نجاتشان بخشید، از فتنه‌ها، رهایی‌شان می‌دهد و همان گونه که میان دل‌های مسلمانان پس از دشمنی، شرک و کفر، الفت و محبت ایجاد کرد، باز هم به وسیله ما، الفت و مهر و محبت ایجاد می‌کند؛ همان گونه که پس از عداوت، شرک و جاهلیت، اصل برادری و اخوت را برقرار ساخت.^۱

ب) نوید امامان معصوم (ع) به آمدن حضرت مهدی (عج) امام علی (ع)

«برای قائم ما، غیبتی بسیار طولانی است و من شیعیان را می‌نگرم که در غیبت او، به سان گله بدون شبان سرگردانند! آگاه باشید هر کس از اینان بر دین خویش استوار باشد و قلبش به خاطر غیبت طولانی آن حضرت سخت نگردد، چنین کسی با من است و در قیامت در درجه من».^۲

آن بزرگوار در کلامی دیگر، خطاب به پسرش امام حسین (ع) فرمود:

حسین جان! نهمین فرزند تو، قائم به حق است و آشکارکننده دین و گسترش‌دهنده عدالت! به خدایی که محمد را فرمان رسالت داد و او را بر همه انسانیت برگزید، این کار شدنی است، اما پس از غیبت طولانی و سرگردانی و نابسامانی بسیار.^۳

امام حسن (ع)

هر کدام از ما خاندان وحی و رسالت، تحت سیطره و حاکمیت طاغوت زمانش زندگی می‌کند و به ناچار فشار ستم بر او تحمیل می‌گردد، جز «قائم» ما، همو که روح خدا، عیسی بن مریم، به امامت او نماز می‌گزارد؛ چرا که خداوند، ولادت او را مخفی و شخصیت او را نهان می‌دارد تا هنگامی که به دستور او ظهور کند، بیعت قدرتمندان را به گردن نداشته و تحت حاکمیت ظالمی زندگی نکند.

او نهمین امام معصوم، از نسل برادرم، حسین است و فرزند بهترین زنان. خداوند در پشت پرده غیبت، عمر او را به بلندی آفتاب طولانی می‌سازد و آنگاه به قدرت خویش، او را در چهره جوانی کمتر از چهل سال ظاهر می‌سازد تا همگان بدانند که خداوند بر هر کاری تواناست.^۴

۱. همان، ص ۶۸.

۲. همان، ص ۳۰۳.

۳. همان.

۴. همان، ج ۵۱، ص ۱۳۲.

امام حسین(ع)

اگر از عمر این جهان، تنها یک روز باقی مانده باشد، خداوند آن روز را طولانی می‌سازد تا مردی از فرزندان من ظهور کند و جهان را همان گونه که از ظلم و جور لبریز گشته است، از عدالت و قسط مالا مال سازد.^۱

آن حضرت در جایی دیگر می‌فرماید:

«صاحب‌الامر، آن بزرگ‌مرد در نهان است که دور از نظر است. او انتقام‌گیرنده خون پاک و به ناحق ریخته پدر و هم‌کنیه عموی گران‌قدرش، اباجعفر است.»^۲

امام سجاد(ع)

قائم از ماست. ولادت او بر مردم مخفی می‌ماند، به گونه‌ای که مردم می‌گویند: او هنوز به دنیا نیامده است تا بدین گونه ظهور کند و به هنگامه ظهور، بیعت هیچ‌کسی را بر عهده نداشته باشد.^۳

در جایی دیگر نیز می‌فرماید:

قائم ما سنت‌هایی از پیامبران بزرگ الهی را دارد؛ سنت و نشانی از پدرمان آدم، سنت و نشانی از نوح، سنت و نشانی از ابراهیم، سنت و نشانی از موسی، سنت و نشانی از عیسی، سنت و نشانی از ایوب و سنت و نشانی از محمد(ص) است. اما نشان او از آدم و نوح، طول عمر اوست و نشان از ابراهیم، ولادت نهانی و دوری گزیدن از مردم است و نشان از موسی، خوف و تقیه از ستمکاران عنان‌گسیخته و نشان از عیسی، اختلاف مردم در مورد اوست و نشان از ایوب، گشایش و نجات پس از بلا و گرفتاری است و نشان از محمد(ص)، قیام با شمشیر عدالت است.^۴

امام محمد باقر(ع)

از رخدادهایی که خداوند وقوع آن را قطعی ساخته، قیام «قائم» ماست. هر کس در آنچه می‌گویم، تردید کند، با حال کفر به خدا، او را ملاقات خواهد کرد. پدرم و مادرم فدای وجود گران‌مایه او باد که همانم و هم‌کنیه من است و هفتمین امام پس از من. پدرم فدای کسی باد که زمین را لبریز از عدل و داد می‌کند، همان گونه که به هنگامه ظهورش، از ستم و بیداد لبریز است.^۵

۱. همان، ص ۱۲۰.

۲. کمال‌الدین و تمام‌النعمة، ج ۱، ص ۵۹۲.

۳. همان، ص ۱۳۳.

۴. همان، ص ۵۹۱.

۵. بحارالانوار، ج ۲۴، ص ۲۴۱.

امام صادق(ع)

برای هر گروهی، دولت و حکومتی است که انتظارش را می‌کشند و حکومت عادلانه و جهانی ما، در آخرالزمان پدیدار خواهد شد.^۱

آن بزرگوار در کلامی دیگر نیز فرمود:

«هر کس به همه امامان اهل بیت(ع)، ایمان آورد و مهدی(عج) آنان را نپذیرد، به سان کسی است که به همه پیامبران خدا ایمان آورده است، ولی رسالت آخرین آنان، محمد(ص) را انکار کرده باشد.» از او پرسیدند: ای پسر پیامبر مهدی(ع) که از فرزندان شما خواهد بود، کیست؟ فرمود: پنجمین امام از نسل پسر «موسی» است. او از نظرها غایب می‌گردد و آوردن صریح نام مقدسش، برای شما روا نیست.^۲

امام موسی کاظم(ع)

از آن حضرت پرسیده شد: صاحب‌الامر کیست؟ فرمود: «او یگانه و غریب و غائب از خاندان خود و خون‌خواه پدرش است.»^۳

در روایتی دیگر، از آن امام همام نقل شده است:

«من قائم به‌حق هستم، ولی قائمی که زمین را از دشمنان خدا پاک سازد و از عدل و داد پر کند، پنجمین فرزند از فرزندان من خواهد بود.»^۴

امام رضا(ع)

از نشانه‌های قائم به هنگام ظهور، این است که با وجود عمر طولانی، به‌صورت جوانی شاداب و پرشکوه ظاهر می‌گردد، به گونه‌ای که هر کس بر او نظاره کند، او را کمتر از چهل سال می‌نگرد و از دیگر نشانه‌هایش، این است که گذشت روزگار تا آخرین لحظات زندگی، او را پیر نمی‌سازد.^۵

یا در کلامی دیگر می‌فرماید:

قائم کسی است که عصای موسی و خاتم سلیمان با اوست. او چهارمین فرزند من است. خداوند او را در ستر خود نهان سازد، سپس او را ظاهر کند و به واسطه او، زمین را از عدل و داد آکنده سازد، آن‌چنان که پر از ستم باشد.^۶

۱ همان، ج ۱۵۱، ص ۱۴۳.

۲ کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ص ۳۰۴.

۳ همان، ص ۴۳.

۴ همان، ص ۴۵.

۵ بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۲۸۵.

۶ کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ص ۶۹.

امام جواد(ع)

قائم کسی است که خداوند به وسیله او، زمین را از کافران و منکران پاک سازد و از عدل و داد پر کند. تولدش از دیدگاه کسان نمان خواهد بود و شخصش از برابر چشم بینندگان غایب است.^۱

یا در جایی دیگر نقل است که آن حضرت فرمود:

قائم ما خاندان وحی و رسالت، حضرت مهدی(ع) است؛ همو که در دوران غیبتش باید مردم انتظار ظهورش را برند و پس از ظهورش، فرمان او را به جان بخرند و سومین فرزند از نسل من است. به خدایی که محمد را به رسالت برانگیخت و ما را به امامت برگزید، اگر از عمر این جهان تنها یک روز باقی مانده باشد، خداوند آن روز را طولانی خواهد ساخت تا او ظهور کند، جهان را پر از عدل و داد سازد، همان گونه که به هنگام ظهورش، از ستم و بیداد لبریز است....

پرفضیلت‌ترین و برترین اعمال شیعیان و دوستانان ما، انتظار فرج است.^۲

امام هادی(ع)

«امام پس از من، فرزندیم حسن است و پس از او، پسرش «قائم»، همو که زمین را از عدل و داد لبریز می‌سازد، همان گونه که در آستان ظهورش، از ستم و بیداد لبریز است.^۳ علی بن مهزیار گوید: به امام هادی(ع) نامه‌ای نوشتم و در آن از فرج پسرش نمودم، به من نوشت: «هنگامی که صاحب شما از سرای ستمکاران غیبت کرد، منتظر فرج باشید».^۴

امام حسن عسگری(ع)

خداوند متعال از زمان آدم(ع)، زمین را خالی از حجت نگذاشته است و تا روز قیامت نیز خالی از حجت نخواهد گذاشت؛ به واسطه اوست که بلا را از اهل زمین دفع می‌کند و به خاطر اوست که باران می‌فرستد و برکات زمین را بیرون می‌آورد.^۵

یا در جایی دیگر می‌فرماید:

خدای را سپاس که مرا از این جهان بیرون نبرد تا جانشین و امام پس از مرا به من نشان داد؛ پسر من در چهره و خلق و خوی؛ شبیه‌ترین مردم به پیامبر خداست. خداوند او را در دوران غیبتش حفظ خواهد کرد و آنگاه او را فرمان ظهور خواهد داد و آن گران‌مایه، زمین را از عدل و داد لبریز خواهد ساخت، همان گونه که از ستم و بیداد لبریز است.^۶

۱. همان، ص ۷۱.

۲. بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۱۵۶؛ کمال‌الدین و تمام‌النعمة، ج ۲، ص ۷۰.

۳. کمال‌الدین و تمام‌النعمة، ج ۲، ص ۸۰.

۴. همان، ص ۷۵.

۵. همان، ص ۸۰.

۶. همان، ص ۴۰۸.

موعود آسمانی (مهدی در کلام اهل سنت)

ابن حجر هیثمی مکی

عمر او پس از درگذشت پدرش پنج سال بود. خداوند در همین عمر، به او حکمت ربانی را عطا کرد. او را قائم منتظر گویند.
عیسی (ع) از آسمان فرود خواهد آمد و پشت سر مهدی نماز خواهد خواند.

ابن ابی الحدید مدائنی

میان همه فِرَقِ مسلمین، اتفاق قطعی است که عمر دنیا و احکام و تکالیف پایان نمی پذیرد، مگر پس از ظهور مهدی.

محمد بن بدر الدین رومی

خداوند به وسیله حضرت محمد (ص)، نبوت تشریحی را ختم کرد و دیگر تا روز قیامت پیامبری نخواهد آمد. همچنین، خدا به وسیله فرزند صالح پیامبر، همو که دارای نام پیامبر (محمد) و کنیه پیامبر (ابوالقاسم) است، ولایت تامه و امامت عامه را ختم خواهد کرد. و این ولی، همان کسی است که مزده داده اند زمین را چنان که از جور و ستم لبریز شده باشد، از عدل و داد لبریز سازد و ظهور او به ناگهان اتفاق بیفتد.

شیخ عبدالحق دهلوی

مهدی (عج) از اهل بیت پیامبر و از اولاد فاطمه (س) است.

شیخ ابوالعرفان صَبَّان

مهدی ظهور خواهد کرد. او از اهل بیت پیامبر (ص) است و او زمین را از عدل و داد پر خواهد کرد.

ابوالغزیز محمدامین بغدادی

آنچه مورد اتفاق نظر علما است، این است که مهدی، قائم آخرالزمان است و او زمین را از عدل و داد می کند.

شیخ منصور علی ناصف

مردی از اهل بیت پیامبر که نام او مهدی است، ظهور خواهد کرد. او بر همه کشورهای اسلامی، استیلا خواهد یافت. مسلمانان همه پیرو او خواهند شد، او به عدالت رفتار می‌کند و دین را قوت می‌بخشد. آنگاه دجال پیدا می‌شود. عیسی‌ای مسیح از آسمان فرود می‌آید و دجال را می‌کشد یا با مهدی در کشتن دجال همکاری می‌کند.

شیخ محمد عبده

مردی از اهل بیت پیامبر خروج می‌کند که نام او مهدی (عج) است. او زمین را پس از آنکه از جور و بیداد آکنده باشد، از عدل و داد آکنده می‌سازد. در آخر ایام او، عیسی‌ای مسیح (ع) از آسمان فرود می‌آید، صلیب را می‌شکند و دجال را می‌کشد.

ابن ابی الحدید

تمامی فرق اسلامی، اتفاق نظر دارند که عمر دنیا و تکلیف [بشر به اجرای احکام الهی] پایان نمی‌پذیرد، مگر پس از ظهور مهدی (عج).

مؤمن شبلنجی

اخبار متواتری از پیامبر رسیده که نشان می‌دهد مهدی از خاندان اوست و او زمین را پر از عدل و داد می‌کند.

ابن حجر عسقلانی شافعی

مهدی، از این امت (پیامبر) است و عیسی (ع) از آسمان فرود آمده و پشت سر وی نماز خواهد گزارد.

معرفی محورها و منابع مهم روایی شیعه و سنی

الف) محورها

- یک - معرفی منابع و مؤلفان آنها چه شیعه و چه اهل سنت (قبل از تولد، غیبت صغرا و غیبت کبرا)؛
- دو - احادیث عام (حدیث ثقلین، حدیث من مات و لم...، حدیث اثنا عشر خلیفه و...)
- سه - اتفاق بر اصل قضیه مهدویت، وجوب اعتقاد به آن، جوانی او در هنگام ظهور و از عترت پیامبر بودن؛
- چهار - اتفاق بر برخی مشخصات ظاهری، نشانه‌های ظهور و اقتدای عیسی (ع) به او.

ب) منابع مطالعاتی

۱. اکبرنژاد، مهدی، بررسی تطبیقی اندیشه مهدویت، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۶، ۳۵۶ صفحه.
۲. بالادستیان، محمد امین و دیگران، امام مهدی در احادیث شیعه و سنی، قم، بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود (ع)، ۱۳۸۶، ۱۰۵ صفحه.
۳. خسروشاهی، هادی، مصلح جهانی و مهدی موعود از دیدگاه اهل سنت، تهران، اطلاعات، ۱۳۷۴، ۳۲۴ صفحه.
۴. فقیه ایمانی، مهدی، اصالت مهدویت در اسلام از دیدگاه اهل تسنن، ۱۳۸۶، ۱۶۸ صفحه.
۵. قرشی، سید علی اکبر، اتفاق در مهدی موعود، قم، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۰، ۱۲۷ صفحه.
۶. عمیدی، ثامر هاشم حبیب، در انتظار ققنوس (کاوشی در قلمرو موعودشناسی و مهدی باوری، ترجمه و تحقیق: مهدی عزیزاده، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۷۹، ۳۵۱ صفحه.
۷. وحیدی، عباسعلی، انتظار و مهدویت از دیدگاه اهل سنت، قم، دفتر عقل، ۱۳۸۸، ۱۶۰ صفحه.

کج کلام (سخن بزرگان)

امام خمینی (ره)

«و قضیه غیبت حضرت صاحب الامر، قضیه مهمی است که به ما مسائلی می فهماند؛ در تمام دنیا عدالت به معنای واقعی اجرا بشود. هر یک از انبیا که آمدند، برای اجرای عدالت آمدند و مقصدشان هم این بود که اجرای عدالت را در همه عالم بکنند، لکن موفق نشدند؛ حتی رسول ختمی مرتبت (ص) که برای تربیت بشر آمده بود، باز در زمان خودشان موفق نشدند و آن کسی که به این معنا موفق خواهد شد و عدالت را در تمام دنیا اجرا خواهد کرد، مهدی موعود خواهد بود»^۱.

«ما باید خودمان را مهیا کنیم از برای آمدن آن حضرت. من نمی توانم اسم رهبر روی ایشان بگذارم، بزرگتر از این است. ایشان را نمی توانیم با هیچ تعبیری توصیف کنیم، الا همین که مهدی موعود است؛ آنی است که خدا ذخیره کرده است برای بشر؛ و ما و همه دستگاهها باید توجه به این معنا داشته باشیم برای ملاقات حضرت مهدی (ع)»^۲.

«امید است که این انقلاب جرقه و بارقه ای الهی باشد که انفجار عظیم در توده های زیر ستم ایجاد نماید و به طلوع فجر انقلاب مبارک حضرت بقیة الله (عج) منتهی شود»^۳.

۱. امام خمینی (ره)، صحیفه نور، ج ۱۲، صص ۲۰۸ و ۲۰۹.

۲. همان.

۳. همان، ج ۱۵، ص ۷۵.

«مهدی(ع)، ابرمردی است که جهان را از شر ستمگران و دغل‌بازان تطهیر می‌نماید و زمین را پس از آنکه ظلم و جور آن را فراگرفته، پر از عدل و داد می‌نماید و مستکبران جهان را وارثان ارض می‌نماید»^۱.

شعر مهدوی در کلام امام خمینی(ره)

بگشای نقاب از رخ و بنمای جمالت

این قافله از صبح ازل سوی تو روانند

تا شام ابد نیز به سوی تو روانند

سرگشته و حیران، همه در عشق تو غرقند

دل سوخته، هر ناحیه بی‌تاب و توانند

بگشای نقاب از رخ و بنمای جمالت

تا فاش شود آنچه همه در پی آنند

ای پرده‌نشین! در پی دیدار رخ تو

جان‌ها همه دل باخته، دل‌ها نگرانند

در میکده رندان همه در یاد تو هستند

با ذکر تو، در بتکده‌ها پرسه‌زنانند

ای دوست! دل سوخته‌ام را تو هدف گیر

مژگان تو و ابروی تو، تیر و کمانند

روز وصل

غم مخور ایام هجران رو به پایان می‌رود

پرده را از روی ماه خویش بالا می‌زنند

بلبل اندر شاخسار گل هویدا می‌شود

این خماری از سر ما می‌گساران می‌رود

غمزه را سر می‌دهد، غم از دل و جان می‌رود

زاغ با صد شرمساری از گلستان می‌رود

محفل از نور رخ او نورافشان می شود

هرچه غیر از ذکر یار، از یاد رندان می رود

ابرها از نور خورشید رخس پنهان شوند

پرده از رخسار آن سرو خرامان می رود

وعده دیدار نزدیک است، یاران مژده باد

روز وصلش می رسد، ایام هجران می رود

آیت الله خامنه ای^۱

«انتظار ظهور امام زمان (عج)، به معنای انتظار برای پر شدن جهان از عدل و داد و عدالت برای همه انسانها، انتظار رفع ظلم از صحنه زندگی بشر و انتظار فرارسیدن دنیایی برتر، از لحاظ معنوی و مادی است.»

«انتظار به معنای اشتیاق انسان برای دسترسی به وضعی برتر و بسالتر است و این حالتی است که بشر همیشه باید در خود حفظ کند و پیوسته در حال انتظار فرج الهی باشد.»

«مبنای کار قدرت های طاغوتی بر این است که فروغ امید را در دلها بمیرانند و همه امیدها را به یک نقطه مادی، یعنی پول و زخارف کم ارزش دنیا متمرکز کنند که سررشته آن نیز در دست خود آنهاست. آنها سعی دارند، معنویات را از حساب خارج کنند و به ویژه می کوشند که آن آینده موعود را از چشم ملت ها دور نگه دارند، اما ملت ها باید امیدوار باشند تا این اراده تکوینی الهی تحقق پیدا کند.»

«باید زمینه را آماده کنی تا آن بزرگوار بتواند بیاید و در آن زمینه آماده اقدام بکند. جامعه ای می تواند پذیرای مهدی موعود - ارواحنا فداء - باشد که در او آمادگی و قابلیت باشد... اگر امام زمان (عج) در یک دنیای بدون آمادگی تشریف بیاورند، همان خواهد شد! باید آمادگی باشد. این آمادگی چگونه است؟

این همانی است که شما نمونه هایی از آن را در جامعه خودتان مشاهده می کنید... امروز در کجای دنیا جوان هایی پیدا می شوند که روی شهوات نفس و روی مادی گری

۱. نک: سخنرانی ایشان در نیمه شعبان سال ۱۳۷۵.

پا بگذارند و سراغ معنویات بروند... اینها همه امیدبخش است. پس می شود زمینه ها را فراهم آورد».

بی تو

آیت الله خامنه ای

دلَم قرار نمی گیرد از فغان، بی تو
سپندوار ز کف داده ام عنان، بی تو
ز تلخ کاسی دوران نشد دلَم فارغ
ز جام عیش لبی تر نکرد جان، بی تو
چو آسمان مه آلوده ام ز دل تنگی
پر است سینه ام از اندوه گران، بی تو
نسیم صبح نمی آورد ترانه شوق
سر بهار ندارند بلبلان، بی تو
لب از حکایت شب های تار می بندم
اگر امان دهم چشم خون فشان بی تو
چو شمع کشته ندارم شراره ای به زبان
نمی زند سخنم آتشی به جان، بی تو
ز بیدلی و خموشی چو نقش تصویرم
نمی گشایدم از بی خودی، زبان، بی تو
از آن زمان که فروزان شدم ز پرتو عشق
چو ذره ام به تکاپوی جاودان، بی تو
عقیق صبر به زیر زبان تشنه نهم
چو یادم آید از آن شکرین دهان، بی تو
گزاره غم دل را مگر کنم چو امین
جدا ز خلق به محراب جمکران، بی تو

آیت‌الله جعفر سبحانی^۱

«از میان مسلمانان، تنها فرقه شیعه امامیه است که به استمرار امامت پس از رسول خاتم(ص) عقیده دارند و معتقدند که هم‌اکنون هم بخشی از فیوض الهی، از طریق حضرت حجت(عج) به ما می‌رسد. مثل آن حضرت به‌سان خورشید پشت ابر است که به ظاهر دیده نمی‌شود، اما ذرات حیات‌بخش خورشید، از لابه‌لای ابرها به گیاهان و جانداران حیات می‌دهد.

مسلماً هدایت‌های عمومی از آن همه است، اما هدایت‌های خصوصی مربوط به انسان‌های وارسته است که خود را در معرض بهره‌گیری از فیوض حضرت ولی‌عصر(عج) قرار می‌دهند. این گروه در میان ما هرچند اندکند، ولی فی‌نفسه کم نیستند».

شهید چمران^۲

«اگر مردم در اعتقاداتشان به خود بقبولانند که امام زمانشان در حیات آنها زندگی می‌کند و شاهد اعمالشان است، رفتار و زندگی و مرگ و حیات آنها تغییر کیفی می‌یابد».

«امام زمان(عج) حضور دارد و هر عملی را که ما انجام می‌دهیم، می‌بیند و می‌شنود؛ روزی که ما به این اعتقاد برسیم و آن را لمس کنیم، بزرگ‌ترین جهش‌ها را در راه تکامل زندگی‌مان برداشته‌ایم و این، قدم اصلی برای تسریع در ظهور حضرت است».

«باید هرچه سریع‌تر در خود تحول ایجاد کنیم و خود را آماده سازیم و به آن درجه از رشد عقلی، ایمانی و اخلاقی برسیم که توان تحمل آن وجود مبارک را داشته باشیم».

«حضرت حجت(عج) در انتظار روزی است که این تحولات، در روح و قلب ما به وجود آید و به مرحله‌ای از کمال برسیم تا مقدمات ظهور ایشان فراهم شود».

۱. مجله موعود، ش ۹۴، ص ۵۱.

۲. سخنرانی شهید چمران در مسجد الهادی تهران، ۱۳/۴/۱۳۵۹.

بخش سوم: خورشیدپنهان (غیبت)

- نمونه‌هایی از غیبت انبیای گذشته (آیات)

- گل‌واژه‌های مهدوی (احادیث، دست‌نوشته‌ها)

- پیام‌های مهدوی

- مناجات مهدوی

- فلسفه غیبت و فوائد امام غایب (محورها و منابع)

- غم‌نامه هجران (متن ادبی)

- غریبانه (شعر)

نمونه‌هایی از غیبت انبیای گذشته (آیات)

حضرت خضر(ع)

بنابر آموزه‌های دین، حضرت خضر(ع) از دیدگان پنهان بود. در قرآن کریم آمده است حضرت موسی(ع) با او آشنا و از علم او بهره‌مند شد. حضرت خضر(ع) هرگز از حوادث و اوضاع زمان غفلت نداشت و براساس اختیاراتی که از جانب خدا به او داده شده بود، در اموال و نفوس تصرف می‌کرد و اوضاع را طبق مصالحی رهبری می‌کرد. آیات ۵۹ تا ۱۱۲ سوره کهف، به داستان دیدار ایشان با حضرت موسی(ع) اشاره دارد.

حضرت موسی بن عمران(ع)

طبق تصریح قرآن، حضرت موسی(ع) چهل روز تمام، از بنی اسرائیل دوری گزید تا اینکه این مدت سپری شد و دوباره به سوی قومش بازگشت. در آیه ۵۱ سوره بقره آمده است:

وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِن بَعْدِهِ وَأَنتُمْ ظَالِمُونَ.

و آنگاه با موسی چهل شب قرار گذاشتیم. آنگاه در غیاب وی، شما گوساله را به پرستش گرفتید، در حالی که ستمکار بودید.

همچنین در آیه ۱۴۲ سوره اعراف آمده است:

وَإِعْدْنَا مُوسَىٰ ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأْتَمَمْنَا بِعَشْرِ فَنَمٍ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ.

و با موسی، سی شب وعده گذاشتیم و آن را با ده شب دیگر تمام کردیم تا آنکه وقت معین پروردگارش در چهل شب به سر آمد و موسی هنگام رفتن به کوه طور، به برادرش هارون گفت: «در میان قوم من، جانشینم باش و کار آنان را اصلاح کن و راه فسادگران را پیروی مکن».

حضرت یونس

وقتی قوم او بر مخالفت خود افزودند و او را سرزنش کردند، حضرت یونس از میان آنها بیرون رفت، به گونه‌ای که هیچ‌کس نمی‌دانست او کجاست! بنا بر تصریح قرآن کریم، حضرت یونس(ع) مدتی در شکم ماهی زندانی و از دیدگان امت خود پنهان بود. خداوند او را به دلیل مصلحتی، در شکم ماهی زنده نگه داشت. سپس او را بیرون آورد و سالم به سوی قومش بازگردانید.

داستان حضرت یونس(ع)، در سوره صافات، آیات ۱۴۱ و ۱۴۲ به بعد آمده است:

فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ، فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ.

پس یونس با سرنشینان کشتی قرعه انداخت و خود از بازندگان شد؛ او را به دریا افکندند و ماهی بزرگ و عظیم الجثه او را بلعید، درحالی که او نکوهش‌گر خویش بود.

حضرت عیسی(ع)

یهود و نصارا بر کشته شدن وی اتفاق دارند، اما خداوند می‌فرماید:

و گفتارشان که ما مسیح، عیسی بن مریم، پیامبر خدا را کشتیم، در حالی است که نه او را کشتند و نه به دار آویختند، لیکن امر بر آنها مشتبه شد و کسانی که در مورد [قتل] او اختلاف کردند، از آن در شک هستند و علم به آن ندارند و تنها از گمان پیروی می‌کنند و قطعاً او را نکشتند. (نساء: ۱۵۷ و ۱۵۸)

عیسی بن مریم(ع) هم‌اکنون زنده و غایب است و بنا بر روایات، در زمان ظهور حضرت مهدی(عج) از آسمان به زمین فرود می‌آید.

حضرت صالح(ع)

حضرت صالح(ع) از پیامبران عظیم‌الشان است و نام مبارکش، نه بار در قرآن آمده و از نظر زمان، پس از نوح(ع) و پیش از ابراهیم(ع) بوده است. وی بر قوم ثمود که مردمی بت‌پرست بودند، مبعوث شد. وی مدتی از دید قومش غایب شد و چون به سوی قوم بازگشت، او را نشناختند.

حضرت ابراهیم(ع)

غیبت حضرت ابراهیم مانند غیبت حضرت مهدی، بلکه از آن عجیب‌تر است؛ زیرا خداوند نشانه ابراهیم(ع) را به هنگام حمل پنهان ساخت، به گونه‌ای که آثار حمل در مادرش به هیچ‌وجه نمایان نبود.

در روایتی از امام صادق(ع) آمده است: «منجمان نمرود خبر مولودی را به وی دادند که موجبات هلاکت نمرود به دست آن بود. با تمام پیگیری‌هایی که از سوی نمرود جهت جلوگیری از تولد آن کودک صورت گرفت، ابراهیم متولد شد و توسط مادرش در غاری پنهان شده و به خواست خداوند، مخفیانه رشد کرد و بزرگ شد، او در غیبت بود تا آنکه ظهور کرد و فرمان خدای تعالی را آشکار نمود و خداوند قدرت خود را درباره وی نمایان ساخت و سپس دوباره غایب شد و آن زمانی بود که پادشاه ستمگر، او را از شهر بیرون کرد و ابراهیم(ع) گفت: «از شما و آنچه جز خدا می‌خوانید، کناره می‌گیرم و پروردگارم را می‌خوانم و امیدوارم با خواندن پروردگارم، بدبخت نباشم».

خداوند نیز اسحاق و یعقوب را به او بخشید و همه را پیامبر ساخت و از رحمت خود بدان‌ها بخشید و بر ایشان لسان صدق قرار داد که منظور از لسان صدق، حضرت علی(ع) است که خداوند به او فرزندی عطا کرد که یازدهمین فرزند او، همان کسی است که زمین را پر از عدل و داد می‌کند، همچنان که پر از ظلم و جور شده است و برای او غیبت و حیرتی است که اقوامی در آن گمراه شوند و دیگران هدایت یابند.^۱

گل واژه‌های مهدوی

الف) احادیث

بهره‌گیری مردم از امام مهدی(عج) در زمان غیبت
چگونگی بهره‌مند شدن از من در روزگار غیبتم، همچون بهره‌مند شدن از خورشید است،
آنگاه که در پس ابر از دیدگان پنهان شود. من مایه امنیت زمینیانم، همچنان که ستارگان
مایه امنیت آسمانیان هستند.^۱

دلیل غیبت

امام مهدی(عج) می‌فرماید:

«خداوند علت غیبت را این‌گونه بیان می‌کنند: «ای آنان که ایمان آورده‌اید! از چیزهایی
نپرسید که اگر معلومتان شود، شما را ناخوش آید». (مائدة: ۱۰۱)^۲

تعیین وقت ظهور

«ظهور فرج، تنها به اراده‌ی خدایی است که یادش بزرگ است. هر کس [برای ظهور] وقت
تعیین کند، دروغ گفته است».^۳

دعا برای فرج

«برای تعجیل در فرج، بسیار دعا کنید؛ زیرا همین موجب فرج و گشایش شماست».^۴

واگذاری کارها به حضرت ولی عصر(عج)

«از خدا بترسید و تسلیم ما شوید و کارها را به ما بسپارید. پس بر ماست که شما را از
سرچشمه سیراب گردانیم، همان‌گونه که بردن شما به سوی سرچشمه به وسیله ما بوده
است و در پی آنچه از شما پوشیده شده است، نروید».^۵

۱. محمد محمدی ری شهری، میزان الحکمة، ج ۱، ص ۳۵۲.

۲. همان، ص ۳۴۷.

۳. کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ص ۴۸۴.

۴. همان، ص ۴۸۵.

۵. بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۱۷۹.

سرپرستی امور مسلمانان

«ما از رسیدگی و سرپرستی شما کوتاهی نمی‌کنیم و یاد شما را از خاطر نمی‌بریم که اگر جز این بود، از هر سو گرفتاری بر شما فرود می‌آمد و دشمنان، شما را از بین می‌بردند؛ پس از خدای بزرگ بترسید».^۱

مهدی کیست؟

«من مهدی و قائم الزمان هستم. من آن کسی هستم که زمین را پر از عدل می‌کند، همان گونه که پر از ستم شده است. زمین هرگز از حجت خالی نمی‌ماند و این امانتی است که جز به برادرانت از اهل حق مگو».^۲

انتقام‌گیرنده از دشمنان

«من ذخیره خدا در زمین و انتقام‌گیرنده از دشمنانش هستم».^۳

حجت آشکار یا پنهان

«زمین هیچ گاه از حجت خالی نیست. آن حجت یا آشکار است یا پنهان».^۴

آخرین وصی

«من آخرین وصی هستم که خداوند بزرگ به وسیله من، گرفتاری‌ها را از خاندان و شیعیانم دور می‌گرداند».^۵

وجود مهدی (عج) موجب امان اهل زمین

«وجود من برای اهل زمین موجب امان است، همان گونه که ستارگان برای اهل آسمان‌ها موجب امان هستند».^۶

مهدی (ع) دفع‌کننده بلا

«من آخرین وصی هستم که به وسیله من، خاتمه یافته و به وسیله من، خداوند بلاها را از اهل بیت و شیعیان دفع می‌کند».^۷

۱. همان، ص ۱۷۵.

۲. کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ص ۴۴۵.

۳. بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۲۴.

۴. کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ص ۵۰۴.

۵. همان، ص ۴۴۱.

۶. همان، ص ۴۸۵.

۷. بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۳۰.

«من صاحب حقم، ولی اکنون هنگام ظهور نیست؛ مدتی از زمان باقی است. از نشانه‌های ظهور من، کثرت هرج و مرج و فتنه‌هاست»^۱.

ب) دست‌نوشته‌های حضرت مهدی (عج)

«امر قیام ما با اجازه خداوند به طور ناگهانی انجام خواهد شد و دیگر در آن هنگام، توبه فایده‌ای ندارد و سودی نمی‌بخشد. عدم التزام به دستور ما موجب می‌شود که بدون توبه از دنیا بروند و دیگر ندامت و پشیمانی نفعی نخواهد داشت. خداوند شما را با الهامات غیبی خود ارشاد و توفیقات خویش را در سایه رحمت بی‌پایانش نصیب شما بفرماید»^۲.

«اگر شیعیان ما - که خداوند آنها را به طاعت و بندگی خویش موفق بدارد - در وفای به عهد و پیمان الهی اتفاق و اتحاد می‌داشتند و آن را محترم می‌شمردند، سعادت دیدار ما برای ایشان به تأخیر نمی‌افتاد و زودتر از این به سعادت دیدار ما نائل می‌شدند»^۳.

«آنچه موجب جدایی ما و دوستانمان گردیده و آنان را از دیدار ما محروم نموده است، گناهان و خطاهای آنان نسبت به احکام الهی است. و خداوند تنها یاری‌کننده و کفایت‌کننده تمام کارها و امور ما و بهترین و کیل برای ماست»^۴.

«به زودی افرادی به سوی شیعیان من آمده، ادعای مشاهده مرا خواهند کرد. آگاه باشید که هر کس قبل از خروج سفیانی و به گوش رسیدن صیحه آسمانی، ادعای مشاهده کند، دروغ‌گو است و [بر خدا و رسول او] افترا می‌بندد و تمام قدرت‌ها و نیروها از آن خداوند متعال است»^۵.

«خداوند متعال بالاتر از آن است که به وصف آمده و او را حمد و ثنا گویند. ما خاندان رسالت، شریک در علم خداوند و قدرت او نیستیم، بلکه غیب و علم به آن، مختص ذات پاک اوست»^۶.

«خداوند پیامبران را مانند دیگران قرار داد تا در وقت ابتلا به مصائب و سختی‌ها، صابر و شکیبا و هنگام عافیت و بهره‌برداری از نعمت‌ها، شاکر باشند و در تمام حالات، متواضعانه رفتار کنند و متکبر نباشند»^۷.

۱. همان، ج ۵۱، ص ۳۲۰.
 ۲. همان، ج ۵۳، ص ۱۷۵.
 ۳. ابومنصور احمد بن علی طبرسی، احتجاج، ج ۲، ص ۴۹۸.
 ۴. همان.
 ۵. همان، ص ۲۹۷، (توقیع حضرت به علی بن محمد سمری).
 ۶. همان، ص ۴۷۳، (توقیع حضرت به محمد بن علی بن هلال کرخی).
 ۷. همان، ص ۱۲۸۷، (توقیع حضرت به جناب حسین بن روح).

پیام‌های مهدوی^۱

الگوگیری از حضرت در زمان غیبت، براساس روایات

انسان‌ها در سطوح مختلف جامعه وظیفه دارند با الگو گرفتن از سیره حضرت مهدی (عج) و کارگزاران او و عمل کردن به آرمان‌های بلند مهدوی، جامعه‌ای با رنگ و بوی عصر ظهور در حد و توان خود ایجاد کنند. امام زمان (عج) رهبر و الگوی کامل برای شیعیان هستند. بنابراین، شیعیان باید با سرمشق قرار دادن اهداف عالی آن حضرت، جامعه‌ای نزدیک به جامعه مهدوی ایجاد کنند. این مهم با توجه به روایاتی که از آن حضرت به ما رسیده، دست یافتنی است. اینک به برخی از پیام‌ها که از روایات حضرت استفاده می‌شود، اشاره می‌کنیم:

پیام‌های مهدوی

۱. شرکت در مسائل اجتماعی؛^۲
۲. احیای سنت‌های فراموش شده؛^۳
۳. تربیت افراد؛^۴
۴. تلاش جهت رفع گرفتاری‌های مردم؛^۵
۵. اصلاح جامعه؛^۶
۶. اهل عمل بودن؛^۷
۷. ایجاد عشق در عبادت؛^۸

۱. علی اصغر رضوانی، «پیام‌های مهدوی به زنان مسلمان»، فصلنامه علمی تخصصی ویژه امام مهدی (عج) و انتظار، ش ۲۲، ص ۶۱.
۲. بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۳۳۶، ح ۷۱.
۳. سید علی نقی فیض الاسلام، ترجمه و شرح نهج البلاغه، خطبه ۱۲۸.
۴. بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۳۳۶، ح ۷۱.
۵. علی بن عیسی الاربلی، کشف الغمّة؛ ج ۲، ص ۴۷۰.
۶. متقی هندی، البرهان، ص ۱۳۲.
۷. بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۲۶۹، ح ۱۵۸.
۸. همان، ج ۵۱، ص ۷۴، ح ۲۴.

۸. آزادی از بندگی هوای نفس؛^۱
۹. گسترش عدل؛^۲
۱۰. برپایی نماز؛^۳
۱۱. امر به معروف و نهی از منکر؛^۴
۱۲. اهل تلاش بودن؛^۵
۱۳. سعی در گسترش علم؛^۶
۱۴. تواضع و فروتنی در برابر دیگران؛^۷
۱۵. همکاری با مصلحان؛^۸
۱۶. صله رحم؛^۹
۱۷. شب‌زنده‌داری؛^{۱۰}
۱۸. امانت‌داری؛^{۱۱}
۱۹. اخلاص در عمل؛^{۱۲}
۲۰. نترسیدن از ملامت افراد؛^{۱۳}
۲۱. مقابله با انحراف‌ها؛^{۱۴}
۲۲. ممنوعیت هتک حرمت افراد؛^{۱۵}
۲۳. ممنوعیت خلف وعده؛^{۱۶}
۲۴. رفع اختلاف بین شیعیان.^{۱۷}

-
۱. همان، ص ۷۵، ح ۲۹.
  ۲. همان، ج ۵۲، ص ۳۶۲، ح ۱۳۱.
  ۳. همان، ص ۳۷۳، ح ۱۶۶.
  ۴. لطف‌الله صافی گلپایگانی، منتخب‌الآثر، ص ۵۸۱، ح ۴.
  ۵. بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۳۱۰.
  ۶. کمال‌الدین و تمام‌النعمة، ج ۲، ص ۲۶۰.
  ۷. محمد بن ابراهیم نعمانی، غیبت، ص ۳۱۶، باب ۲، ح ۱۲.
  ۸. جوینی خراسانی، فرائد‌السمطین، ج ۲، ص ۳۱۲.
  ۹. غیبت، ص ۲۱۲، باب ۱۳، ح ۱.
  ۱۰. بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۳۰۸.
  ۱۱. همان، صص ۱۵۸ و ۲۶۹.
  ۱۲. کمال‌الدین و تمام‌النعمة، ج ۲، ص ۳۷۷.
  ۱۳. بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۳۵۴، ح ۱۱۴.
  ۱۴. همان، ج ۴۲، ص ۲۱۵، ح ۱۶.
  ۱۵. منتخب‌الآثر، ص ۱۸۳، باب ۳، ح ۵.
  ۱۶. بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۸۳، ح ۲۸.
  ۱۷. غیبت، ص ۲۰۶.

مناجات مهدوی

دعاهای آن حضرت در لحظات خاص

۱. دعای آن حضرت برای همگان

«بارالها! به ما توفیق فرمان برداری و پرهیز از گناه و نافرمانی و نیت پاک و بی آلایش و شناخت و معرفت به آنچه نزد تو ارزشمند است، عطا فرما.

شکم ما را از طعام حرام و شبهه ناک، پاک گردان.

دست ما را از ظلم و تجاوز بازدار. چشم ما را از گناه و خیانت محفوظ بدار. گوش

ما را از شنیدن حرف های بیهوده و غیبت بازدار.

به دانشمندان ما، زهد و بی رغبتی به دنیا و نصیحت و خیرخواهی؛ به دانش آموزان

ما، جدیت و شوق و رغبت؛ به شنوندگان، پیروی و پندپذیری؛ به بیماران مسلمان، شفا

و آسایش؛ به مردگان آنان، رأفت و رحمت؛ به پیروان ما، وقار و متانت؛ به جوانان،

بازگشت به سوی تو و توبه و به زنان، حیا و عفت عنایت کن.

به ثروتمندان، تواضع و سعه صدر؛ به فقیران، صبر و قناعت؛ به رزمندگان، نصرت

و پایداری؛ به اسیران، آزادی و آسایش؛ به امیران و فرماندهان، دادگری و مهربانی و به

مردم، انصاف و سرشت نیک عطا فرما»^۱

۲. دعای حضرت مهدی (عج) برای توجه کردن به نماز پس از گفتن تکبیر

«چهره ام را به سوی کسی قرار می دهم که آسمان ها و زمین را خلق کرد، در حالی که در

راه مستقیم قرار دارم و تسلیم او هستم و به دین حضرت ابراهیم (ع) و محمد (ص) و

هدایت حضرت علی (ع) قرار دارم و نسبت به خود شریکی قرار نداده ام.

۱. جواد قیومی اصفهانی، صحیفه المهدی، صص ۱۹ و ۲۱.

پروردگارا! مرا از مسلمانان قرار ده؛ از شر شیطان رانده شده، به خداوند شنوای دانسا پناه می برم»^۱.

۳. فرازهایی از دعای آن حضرت برای برآورده شدن حاجات
«پروردگارا! اگر تو را اطاعت کردم، حمد و سپاس از آن توست...»

پروردگارا! گناه کردن من، نه از جنبه تکذیب تو و نه از جنبه خروج از ساحت عبودیت و بندگی تو و نه به جهت انکار ربوبیت توست، بلکه پیروی هوای نفس کردم و شیطان مرا فریب داد.

اگر در مقابل گناهانم مرا عذاب کنی، ستمگر نیستی و اگر مرا آمرزیده و مشمول رحمت گردانی، به درستی که تو بخشنده و بزرگواری»^۲.

۴. دعای حضرت در روزهای ماه رجب

«ای شنواترین شنوندگان و ای بیناترین بینندگان و ای سریع‌ترین حساب‌رسان، ای دارنده اقتدار کامل! در این ماه، بهترین بهره را نصیب فرما و در مقدراتت، بهترین آنها را برایم مقدر کن و در زمره افرادی که سرانجامشان به خیر منتهی می‌شود، مرا قرار ده و مرا خرسند و آمرزیده بمیران.

حسابرسی برزخ مرا خود به عهده بگیر، نکیر و منکر را از من دور و فرشتگان بشارت را به من بنمایان و راهم را به سوی بهشت و رضوانت قرار ده، همراه با زندگی نیکو!»^۳

۵. دعای آن حضرت در روز مبعث

«ابوالقاسم حسین بن روح نائب سوم امام امام زمان (عج) می‌گوید: «حضرت فرمود: در روز ۲۷ رجب، دوازده رکعت نماز می‌گذاری، در هر رکعت، حمد و هر سوره‌ای که میسر باشد، می‌خوانی و تشهد و سلام می‌گویی و می‌نشینی و بین هر دو رکعت می‌گویی: ستایش خدایی راست که فرزندی نگرفته و در فرمانروایی شریکی برایش نیست و سرپرستی از خواری ندارد و او را بسیار بزرگ شمار.

۱. همان، ص ۶۳.
۲. همان، ص ۱۷۷.
۳. همان، ص ۱۹۱.

ای توشه‌ام تا پایان عمرم، ای یارم در سختی، ای سرپرستم در نعمتم، ای فریادرسم در وقت میل و رغبت، ای علت موفقیتم در حاجتم، ای نگهبانم در غیابم، ای کفایت‌کننده‌ام در تنهایی‌ام، ای همدمم در وحشتم، تو آن پروردگاری که لغزشم را نادیده می‌گیری؛ پس ستایش از آن توست.

دروود فرست بر محمد و خاندانش و پریشانی خاطریم را امنیت بخش و لغزشم را ناکزیده گیر و از گناهیم چشم‌پوش، و از بدی‌هایم در گذر و مرا در زمره بهشتیان قرار ده، به حکم وعده راستی که مشمول آنان شده بود.^۱

۶. دعای آن حضرت در روز عاشورا

«سلام بر به خون غلتیده، سلام بر حجاب‌دریده، سلام بر پنجمین فرد آل‌عبا، سلام بر غریب غریبان، سلام بر سیدالشهدا، سلام بر ساکن کربلا.

سلام بر بدن‌های به‌زنجیرکشیده و اسیرشده، سلام بر پیکرهای عریان، سلام بر جسم‌های نحیف و رنگ‌باخته.

سلام بر کشته‌مظلوم، سلام بر برادر مسمومش، سلام بر علی‌اکبر، سلام بر فرزند شیرخوارش، سلام بر بدن‌های عریان، سلام بر خاندان نزدیک، سلام بر جنگاوران بیابان، سلام بر دورافتادگان از وطن خویش.

سلام بر مدفون‌های بی‌کفن، سلام بر سرهای جداشده از بدن، سلام بر صبور و بردبار در مصائب، سلام بر سپیدموی غرقه به خون، سلام بر گونه‌های خاک‌آلوده، سلام بر دندان‌های کوبیده با چوب خیزران، سلام بر سر بالای نیزه رفته... .

سلام کسی که اگر در کربلا با تو بود، در مقابل شمشیرهای بران، تو را حفاظت کرده، در پیشاپیش تو به جهاد برمی‌خاست و علیه دشمنانت تو را یاری می‌نمود.

پروردگارا! به احترام این جایگاه بلند، بر محمد و خاندانش درود فرست و مرا در زمره ایشان قرار ده و به شفاعت ایشان وارد بهشت کن.

خدایا! به نعمت خودت، بزرگوایم گردان و به عطایت، از من خشنود شو و به جود و کرم و بخششت، از من پرده‌پوشی کن. بارالها! مرا از لغزش بازدار و در گفتار و

عمل، استوار گردان و از دردها و بیماری‌ها، سلامت دار و به حق اولیائتم و به فضلت،
مرا به بهترین آرزوها نائل گردان»^۱.

۷. دعای آن حضرت در روز عید فطر

«بارالها! روزهای ماه رمضان به پایان رسیده و شب‌هایش تمام گشته است و در این ماه،
کارهایی را انجام داده‌ام که تو بدان‌ها آگاه‌تر و شمارش آن را بهتر می‌دانی.

پروردگارا! از تو می‌خواهم به وحدانیت، اگر در این ماه از من خشنود شده‌ای، بر
خشنودی خود از من، در باقی‌مانده عمرم بیفزای و اگر در این ماه از من راضی و
خشنود نگردیده‌ای، در همین ساعت از من خشنود شو و در این ساعت و این جایگاه،
مرا از رهاشدگان از آتش جهنم و آزادشدگان از عذاب دوزخ و مخلوقات باسعادت
خود قرار ده، به آمرزش و رحمتت ای مهربان‌ترین مهربانان!

بارالها! این ماه را آخرین ماه رمضان‌ی که برای تو روزه گرفته‌ام، قرار نداده و مرا به
ماه‌های رمضان دیگر نیز برسان تا اینکه از من خشنود شوی و از آن فراتر رود تا آنکه
مرا از دنیا با سلامت خارج سازی، درحالی‌که از من خشنود هستی و من از تو
شادمانم»^۲.

۱. همان، صص ۳۲۵ - ۳۸۴ (با تلخیص).

۲. همان، صص ۲۴۷ - ۲۵۳ (با تلخیص).

محورها و منابع پژوهشی درباره ادعیه مهدوی و غنیمت

۱. ادعیه، زیارات و نمازهای امام زمان (عج)

الف) محورها

- یک- زمان‌های نیایش (رجب، شعبان، رمضان، عید فطر، عید قربان، جمعه، بعد از نماز، و...)
- دو- مکان‌های تأکید شده برای دعا (مسجد الحرام، عرفات، سرداب مقدس، مساجد سهله و جمکران و...)
- سه- محتوای کلی ادعیه (ثنای الهی، رفع شدائد، کارهای مهم، زوال اندوه و غصه‌ها)
- چهار- انواع ادعیه و متون آنها (ندبه، عهد، فرج و...)
- پنج- معرفی و بررسی زیارت‌های امام زمان (عج) (زیارت آل یاسین، زیارت صاحب‌الامر، زیارت روز جمعه، جامعه کبیره و...)
- شش- جایگاه دعا در پیش افتادن امر ظهور، ارتباط و کسب فیض
- هفت - نمازها (نماز امام زمان (عج)، نماز استغاثه و...)
- هشت - صلوات مخصوص حضرت و توسل به ایشان.

ب) منابع مطالعاتی

۱. امیدیان، محمدتقی، امام زمان (عج) در کلام آیت‌الله بهجت، تهران، بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود (ع)، ۱۳۸۵، ۹۳ صفحه.
۲. فوادیان، محمدرضا، اعمال نیمه شعبان، تهران، بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود، ۱۳۸۱، ۱۱۵ صفحه.
۳. قیومی اصفهانی، جواد، صحیفه المهدی، قم، دفتر انتشارات اسلامی و وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۳۷۷.

۴. موسوی الاصفهانی، محمدتقی، مکیال المکارم فی فوائد الدعا للقائم (ع)، تحقیق و نشر مؤسسه الامام المهدي (ع)، قم، حبل المتین، ۱۳۸۰.

۲. فلسفه غیبت و فوائد امام غایب

الف) محورها

یک- پیشینه غیبت در ملت‌های قبل؛

دو- «چرایی دو غیبت (ضرورت غیبت صغرا قبل از غیبت کبرا) و فوائد آنها. دلایل غیبت همچون سری از اسرار الهی، حفظ جان حضرت، امتحان مردم، آمادگی مردم برای پذیرش و فرصت‌یابی مردم و حکومت‌ها از جمله علل غیبت هستند و فواید غیبت همچون فواید تکوینی (واسطه فیض، امان اهل زمین، مدیریت پنهان جهان، حفظ علوم و اسرار الهی) و فواید تشریحی (هدایت علمی، امیدبخشی، خودسازی، امتحان و ایجاد استعداد).

ب) منابع مطالعاتی

۱. الهامی، داود، آخرین امید، قم، مکتب اسلام، ۱۳۷۷، ۴۴۸ صفحه.
۲. پورسیدآقایی و دیگران، مسعود، تاریخ عصر غیبت (نگاهی به عصر غیبت امام دوازدهم)، قم، حضور، ۱۳۷۹، ۴۵۹ صفحه.
۳. رجالی تهرانی، علیرضا، صد پرسش و پاسخ پیرامون امام زمان (ع)، قم، نبوغ، ۱۳۸۶، ۲۸۳ صفحه.
۴. رضوانی، علی اصغر، موعودشناسی و پاسخ به شبهات، قم، مسجد مقدس صاحب‌الزمان، ۱۳۸۴، ۷۱۹ صفحه.
۵. رسول‌زاده خوبی، سید اسماعیل، اسرار و فوائد وجود حضرت ولی عصر در زمان غیبت، تهران، ۲۰۸ صفحه.
۶. طاهری، حبیب‌الله، سیمای آفتاب (سیری در زندگانی حضرت مهدی (ع))، قم، مشهد، ۱۳۷۸.
۷. فریدونی، حسین، به پای محور هستی، تهران، مؤسسه فرهنگی نیا، ۱۳۷۹، ۶۴ صفحه.
۳. وضعیت فکری، سیاسی، و اجتماعی شیعه در عصر غیبت

الف) محورها

- یک - تاریخ عباسیان از آغاز تا پایان غیبت صغرا؛
- دو - انتخاب، ویژگی‌ها، رسالت و شرح حال نواب خاص؛

سه - شرایط نواب عام و فعالیت و ولایت علما، از آغاز تاکنون؛
چهار - ولایت فقیه و نظام ولایی.

ب) منابع مطالعاتی

۱. پورسید آقایی و دیگران، مسعود، تاریخ عصر غیبت (نگاهی به عصر غیبت امام دوازدهم)، قم، حضور، ۱۳۷۹، ۴۵۹ صفحه.
۲. جوادی آملی، عبدالله، ولایت فقیه و ولایت قناعت و عدالت، تنظیم و ویرایش محمد محرابی، قم، مرکز نشر اسراء، ۱۳۷۹، ۵۹۲ صفحه.
۳. حسینی، جاسم، تاریخ سیاسی غیبت امام دوازدهم (عج)، ترجمه: محمدتقی آیت‌اللهی، تهران، امیرکبیر، ۱۳۶۷، ۲۵۶ صفحه.
۴. ذبیح‌زاده، علی نقی، مرجعیت و سیاست در عصر غیبت، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، مرکز انتشارات ۱۳۸۲، ۲ جلد.
۵. مصباح یزدی، محمدتقی، پرسش‌ها و پاسخ‌ها، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۷۵.

نغم نامه بجران (متن ادبی)

حرف‌های شنیدنی

سید محمود علوی

پیر گفت: شرمنده‌ام، شرم‌گینم، روسیاهم! آه! چه بسیار لحظه‌ها که بی‌یاد تو سپری کردم و چه بسیار ثانیه‌ها و چه بسیار دقیقه‌ها و چه بسیار ساعت‌ها...! و اکنون - که راهی نمانده است تا پایان راه- چه پشیمانم و چه تهی و چه کوله سنگینی است بر پشتم از گناه... گناه بی‌تو بودن، خالی از یاد تو بودن، تهی از عشق تو بودن، که اینها همه یعنی نبودن!

و اکنون در آستانه رحیل، شرم می‌کشد مرا، که هیچ ندارم از حاصل عمر تا شایسته تقدیم به تو باشد و در حد گوشه ناچیزی از جبران محبت تو، تویی که مهربان‌ترینی برای من...!

نه دعایی که از عمق جانم خوانده باشم! نه سرشکی که از سوز فراق ریخته باشم! نه زخمی که از درد عشقت داشته باشم! نه دلی که با یاد تو پیوند زده باشم! نه چشمی که به راه تو دوخته باشم! نه...!

شرم‌گینم، شرمنده‌ام، شرم‌زده‌ام، آقا! ... و اکنون من، پیردرخت بی‌بار شاخه شکسته آفت‌زمان زده، آمده‌ام تا دل را، همه و همه دل را، تقدیم تو کنم! مگو که دیر شده است... مپرس که تا به حال کجا بوده‌ام... مخواه که بیش از این آب شوم از حرارت خجالت خود... پس نپرس و نخواه... که به خدا، رسم مهربانی تو چنین نبوده است و برای همین است که اکنون - که آسمان نزدیک‌تر از همیشه است - طمع کرده‌ام بر مهر بی‌کران تو، به یقین، حجم عظیم مهربانی‌ات، هر محتاج محبتی را به طمع خواهند انداخت.

پس رهایم مکن در این آخرین لحظات، به خود وامگذارم که محتاج توام، سائل
نیازمند توام، بینوا گدای توام، ای آیت مهرپیشه، یا ارحم الراحمین!

نیازمندی‌های دوران غیبت

به هزاران دست برافراشته به آسمان جهت دعا برای ظهور حضرت ولی عصر (عج)
نیازمندیم. شایان ذکر است دستانی که توفیق نوازش یتیمان و دستگیری از مستمندان را
دارند، در اولویت هستند.

به تعداد زیادی داوطلب با شرایط زیر جهت ظهور سریع‌تر امام زمان (عج) نیازمندیم:

۱. آشنا با حجت خدا و امام عصر (عج)؛
۲. پیراسته از بدی‌ها و آراسته به خوبی‌ها؛
۳. داشتن پیوندی مستحکم و ارتباطی عمیق با امام زمان خویش و دعاگوی
همیشگی ایشان؛
۴. دارای آمادگی‌های روحی، فکری و جسمی.^۱

هر جمعه، ندبه، تا بیایی!

رضا بابایی

حضور غایبانه تو، آخرین معجزه آسمان است و جهان از روزی که این شگفتی نازل
شد، از حضور غیبت تو سرشار است.

شگفتا این چه غیبتی است که همه حاضران را به جوی نمی‌خرد و خرمنی از
شاهدان را به خوشه‌ای بر نمی‌گیرد! غیبت، بهانه‌ای است برای انتظار و انتظار، بهایی
است که با آن می‌توان یک خروار بهشت خرید.

حضور تو که هرگز غایب نمی‌شود؛ همان ظهور است، بی‌نمک انتظار.

و ما حضور ملیح تو را که بهانه آن- نه بهای آن- انتظار کودکانه است، بیش از آن
داریم که آسمان، ستاره را.

ای پاک‌تر از نسیم و صادق‌تر از صبح!

ما را رسد که بگوییم: هرچه هست از قامت ناساز بی‌اندام ماست

خورشید پنهان (غیبت) / ۶۳ /

۱. نشریه موعود جوان، ش ۱۸، ص ۴۹.

ور نه تشریف تو بر بالای کس کوتاه نیست
و غفلت ما از غیبت تو، تلخ تر است.
و آمدنت، مثل شعری ناگهانی است،
مثل گریه، با خود هزار عاطفه می آورد،
مثل تحویل سال است، پر از خنده و دیدار
و آمدنت، دور نیست.

در روزهای ناگزیر غیبت

سیدعلی حسینی

در قرنی که شانه زمان، گرفتار تازیانه‌های زخم بی‌عدالتی است، لب‌های زمین، در تب
خشک‌سالی می‌لرزد،

چشمه‌های عاطفه یخ بسته‌اند و درختان، سردشان شده است.
چگونه دل به تیغ ذوالفقار عدالت نبندیم، باران ظهورت را به استغاثه نشینیم،
زالال مهربانی حضورت را ندبه نخوانیم، و در انتظار آفتاب نگاهت نمائیم!
آقا!

کدام چشم‌به‌راه آمدنت خیس نیست؟
کدام گوش، دل به طنین گام‌هایت نسپرده است؟
کدام لب با لب‌های «امن یحیی» خوان تو همراه نیست؟
کدام دل عاشق، برای تو نمی‌تپد؟
تو در قنوت کدامین دست، جاری نیستی؟
کدام چهارشنبه، بوی جمکران تو را ندارد؟
کدام جمعه، طعم ندبه را نچشیده است؟
کدام ستم را به شکوه بنشینیم؟
با کدام لحن، درد و دل کنیم؟
از اضطراب کدام صبح جمعه بگوییم!
از حسرت کدام عصر جمعه!
از دل‌تنگی کدام غروب!

می دانم که می آیی!
 می آیی و بهار را با خود می آوری،
 لب‌های غنچه‌ها را به لبخند شکوفا می کنی،
 طراوت را به عدالت، میان درختان تقسیم می کنی،
 همه دل‌ها را در مهربانی سهیم می کنی
 و به آینه‌ها، فرصت تماشا می دهی.
 می آیی و آینه‌ها دیگر ندبه نمی خوانند،
 قنوت‌ها، طعم اجابت می گیرند،
 دیگر، دلی شکسته نمی ماند،
 لبی به شیکوه باز نمی شود،
 زمین از چنگال نابرابری‌ها می گریزد،
 جهان، ناگزیر عدالت می شود،
 ریشه هیچ ستمکاری در زمین نمی ماند،
 شوکت متجاوزان در هم می شکند،
 رشته‌های نیرنگ و فریب، گسسته می شود.

خسته‌ایم از چهل فصل یکنواخت،
 از زمستان‌های پی‌درپی،
 از لحظه‌های بی‌بهار،
 از این روزهای گرفتار، از تکرار این همه تکرار.
 چشمانمان به ضریح گام‌هایت دخیل بسته‌اند؛ قدم بر چشم ما بگذار!
 چرا همه را می‌شود دید، ولی او را نه؟

مریم زعیم زاده

هر کجا می‌روم، میان کوچه و خیابان، در دشت و کوه و سبزه‌زار و بیابان، جست‌وجو می‌کنم، اما او را نمی‌بینم.

خدایا! این چه دنیایی است که بوی غربت بهترین‌های تو، در تمام کوچه

پس کوچه‌هایش پیچیده؟

چرا همه را می‌توان دید، ولی او را نه؟

اگر چشمان سر، قابلیت دیدن ندارد، با چشم دل که می‌توان دید، به شرط آنکه نگرهبانی امین، بر در دائماً ایستاده باشد تا هر چیز و هر شخصی نتواند به حریم دل وارد شود که در این صورت، چشمان دل، توان دیدن خواهند داشت.

چرا نمی‌آیی؟

مریم علی‌پور

اشک‌های چشمانم را برای کدام دریا به وصف درآورم؟ شیکوه بی‌تابی‌ام را به پای کدام کوه بریزم؟

آخر چرا نمی‌آیی، چرا؟ چرا نمی‌آیی تا خاک پایت را توتیای چشمانم کنم! من نمی‌گویم که صبورم، اما بی‌صبری هم نمی‌کنم؛ آیا سال‌ها انتظار و بی‌قراری کافی نیست. آقا جان! برای که بگویم که جز خدا و سایه تو کسی را ندارم. کی زمان دیدار فرامی‌رسد که این دل، حرف‌ها با تو دارد، این چشمان منتظر، حکایت‌ها دارند، چرا نمی‌آیی، چرا؟

ساقه‌های نیاز

معصومه نجفی مطیعی

مهدی جان

ای کاش می‌دانستم چشمان پاک کدامین خاک، حضور سبز تو را به تماشا نشسته است و بر نرمی قدم‌هایت بوسه می‌زند.

مولای من!

ای کاش می‌دانستم کدامین سرزمین غریب با وجود نازنین تو آشنایی دارد و آغوش خویش را برای مهربانی‌هایت گشوده است.

یا بن الحسن!

سخت است برای من که سایه تمام مردم از میان کوچه نگاهم بگذرد، اما پنجره چشمانم به روی خورشید زیبای تو بسته باشد و باغ دلم از بهار صدایت بی‌نصیب بماند.

ای یوسف دور از وطن!

سخت است برای من که از اشک فراق، بی طاقت شوم، درحالی که مردمان، یاد تو را از خاطر برده باشند.

ای فرزند ماه‌های تابان!

عمری است که به انتظار طلوع تو در ساحل حسرت نشسته‌ایم.

قلب‌های تشنه ما به اشتیاق ظهور تو می‌تپد و کبوتران دعا، قنوت دست‌هایمان را رویه دریای خدا می‌برند. کی می‌شود که موج صدای گرم تو برخیزد و زلال قطره‌های تاب تو سیرابمان کند؟

ای آرزوی مشتاقان!

کی می‌شود که آسمان دل‌هایمان از نسیم صبحگاهی تو معطر شود و شب چشمانمان به جمال ماه تابان تو روشن گردد؟

ای امید منتظران!

کی می‌شود که ذوالفقار تو برگردن دشمنان و منکران حق بنشیند و پرچم عدل و دادگری‌ات بر فراز شهر و دیار مؤمنان سایه افکند؟

یا صاحب‌الزمان!

آیا می‌شود که در حرم امن تو اجازه ورود بیابیم و پروانه‌وار گرد کعبه وجود مقدست طواف کنیم؟^۱

غریانه (شعر)

تو بیایی...

قبصر امین پور

بی تو اینجا همه در حبس ابد تبعیدند
سال‌ها، هجری و شمسی، همه بی خورشیدند
از همان لحظه که از چشم یقین افتادند
چشم‌های نگران، آینه تردیدند
نشد از سایه خود هم بگریزند
هرچه بیهوده به گرد خودشان چرخیدند
چون به جز سایه ندیدند کسی در پی خود
همه از دیدن تنهایی خود ترسیدند
غرق دریای تو بودند، ولی ماهی‌وار
باز هم نام و نشان تو ز هم پرسیدند
در پی دوست همه جای جهان را گشتند
کس ندیدند در آینه، به خود خندیدند
سیر تقویم جلالی به جمال تو خوش است
فصل‌ها را همه با فاصله‌ات سنجیدند
تو بیایی، همه ساعت‌ها، ثانیه‌ها
از همین روز، همین لحظه، همین دم، عیدند

□

جسارت

رضا جعفری

این جشن‌ها برای من «آقا» نمی‌شود
خورشیدی و نگاه مرا می‌کنی سفید
یوسف! به شهر بی‌هنران وجه خویش را
اینجا همه منند، من بی خیال تو
آقا! جسارت است، ولی زودتر بیا

□

آفتاب گمشده

سید رضا مؤید خراسانی

گر قسمتم شود که تماشا کنم تو را
این دیده نیست قابل دیدار روی تو
تو در میان جمعی و من در تفکرم
هر صبح جمعه ندبه‌کنان در دعای صبح
یا بن الحسن! اگر چه نهانی ز چشم من
گویند دشمنان که تو بنموده‌ای ظهور
همچون «مؤیدم» به تکاپو، مگر دمی

□

یا صاحب‌الزمان (عج)

محمد مقدمان

الا ای اشک! جاری شو ز مژگان
ز هجر روی مولا داغ دارم
همی شب تا سحر گویم به مولا:
به او گویم که هستم طفل راهی
اگر تو یک نظر بر من نمایی
انیس درگهت غربت نبیند

□

شب با چراغ عاریه، فردا نمی‌شود
می‌خواستم بینمت، اما نمی‌شود
عرضه مکن که هیچ تقاضا نمی‌شود
اینجا کسی برای شما، ما نمی‌شود
این کارها به صبر و مدارا نمی‌شود

ای نور دیده! جان و دل اهدا کنم تو را
چشمی دگر بده که تماشا کنم تو را
کاندر کجا برآیم و پیدا کنم تو را
از کردگار خویش، تمنا کنم تو را
در عالم خیال، هویدا کنم تو را
زین افترای محض، مبرا کنم تو را
ای آفتاب گم‌شده، پیدا کنم تو را

ز هجر روی مولا داغ دارم
به او گویم که هستم طفل راهی
انیس درگهت غربت نبیند
ز هجر روی مولا داغ دارم
به او گویم که هستم طفل راهی
انیس درگهت غربت نبیند

غروب جمعه

پانته آ صفایی بروجنی

غروب جمعه رسیده است و باز تنهایی
غروب این همه غربت، چرا نمی آیی!
زمین به دور سرم می زند چرخ، پس کی
تمام می شود این روزهای یلدایی!
کجاست جاذبهات آفتاب من! خسته است
شهاب کوچکت از این مدار پیمایی
کبوتران دلم را کجا روانه کنم؟
کجاست گنبد آن چشم های مینایی؟
تمام هفته دلم را به جمعه خوش کردم
غروب جمعه رسیده است و باز تنهایی

غایب از نظر

مشفق کاشانی

بازاً که دل هنوز به یاد تو دلبر است

جان از دریچه نظرم، چشم بر در است
سوزنده تر ز تابش خورشید محشر است
بازاً که باز مردم چشمم ز درد هجر
در موج خیز اشک چو کشتی شناور است
بازاً که از فراق تو ای غایب از نظر
دامن ز خون دیده چو دریای گوهر است
بنمای رخ که طالعم از شب سیه تر است
رویت به هر چه می نگرم، در برابر است

صبح بی تو

قیصر امین پور

صبح بی تو، رنگ بعد از ظهر یک آدینه دارد
بی تو حتی مهربانی حالتی از کینه دارد
بی تو می گویند تعطیل است کار عشق بازی
عشق اما کی خبر از شنبه و آدینه دارد!
جغد بر ویرانه می خواند به انکار تو اما
خاک این ویرانه ها بویی از آن گنجینه دارد
خواستم از رنجش دوری بگویم، یادم آمد
عشق با آزار، خویشاوندی دیرینه دارد
روی آنم نیست تا در آرزو دستی برآرم
ای خوش آن دستی که رنگ آبرو از پینه دارد
در هوای عاشقان پر می کشد با بی قراری
آن کبوتر چاهی زخمی که او در سینه دارد
ناگهان قفل بزرگ تیرگی را می گشاید
آن که در دستش کلید شهر پر آینه دارد.

□

وقتی تو نیستی

قیصر امین پور

وقتی تو نیستی
نه هست های ما
چونان که بایدند
نه بایدها...

مثل همیشه آخر حرفم
و حرف آخرم را
با بغض می خورم

□

عمری است
لبخندهای لاغر خود را
در دل خیره می‌کنم
باشد برای روز مبادا
اما در صفحه‌های تقویم
روزی به نام روز مبادا نیست
آن روز هرچه باشد
روزی شبیه دیروز
روزی شبیه فردا
روزی درست مثل همین روزهای ماست
اما کسی چه می‌داند؟
شاید

امروز نیز روز مبادا باشد

وقتی تو نیستی
نه هست‌های ما
چونان که بایدند
نه بایدها...

هر روز بی‌تو
روز مباداست

سروش وصال

صفرعلی شفایی اردکانی

دل‌م گرفته، الهی که یار برگردد
خدا کند که به این سینه خزانسی ما
قرار رفته ز دل‌های عاشقان، باید
خوشا به فرصت عیشی که با سروش وصال
سپید، دیده یعقوب روزگاران شد

به سوی غم‌زدگان غم‌گسار برگردد
دوباره با گل‌رویش بهار برگردد
به شوره‌زارِ دلِ ما قرار برگردد
ستاره‌ای بدرخشید، نگار برگردد
بود که یوسف سیمین‌عذار برگردد؟

چراغ لاله بیفروز کز سپیده صبح
بخوان سرودهایی به یاد مهدی عشق

گر بیایی

سعید بیابانکی

مبتلا کرده است دل‌ها را به درد دوری‌اش
آه می‌دانم که ماه من سرک خواهد کشید
آسمانی سربه‌سر فیروزه دارد در دلش
ماه می‌گردد به دنبال تو هر شب سوبه سو
بیایی خانه‌ای می‌سازم از باران و شعر

به باغ سرخ شقایق هزار برگردد
که با سپاه عدالت سوار برگردد

نرگس پنهان من با مستی مستوری‌اش
کلبه درویشی‌ام را با همه کم نوری‌اش
گوش‌ها مست تغزل‌های نیشابوری‌اش
آسمان را با چراغ کوچک زنبوری‌اش
ابره‌های آسمان‌ها پرده‌های توری‌اش

بخش چهارم: به امید آن روز که دیر نیست... (انتظار)

- تعریف، ابعاد و رهاوردهای انتظار

- ویژگی‌های منتظران

- وظایف منتظران در کام بزرگان

- محورهای مهم و منابع پیشنهادی درباره وظایف منتظران

- ادبیات انتظار (متن ادبی)

- شعر انتظار

تعریف، ابعاد و رله‌وردهای انتظار

انتظار در آئینه روایات

انتظار یعنی:

«چشم‌به‌راه بنیان‌گذار حکومت جهانی اسلام هستی که برای اولین بار پرچم پرافتخار اسلام را در سراسر شرق و غرب عالم به اهتزاز درمی‌آورد».^۱

«چشم‌به‌راه حکومتی که به دوران کفر جهانی و شرک بین‌المللی خاتمه می‌دهد و اختلاف بین مذاهب و ادیان را پایان می‌بخشد».^۲

«چشم‌به‌راه حکومتی که بانگ رسای توحید و نبوت را در سراسر عالم طنین‌انداز می‌کند».^۳

«چشم‌به‌راه «مصلح کل» و «مؤسس حکومت عدل الهی» و «انقلاب بزرگ تاریخ بشریت» هستی که با انقلاب بی‌نظیرش، بساط ستم و بیداد را در جهان بر خواهد چید و حکومت عدل و داد را جایگزین آن کند».^۴

«چشم‌به‌راه طلوع سپیده امید، شکافتن فجر نور عدالت، نورباران شدن سراسر گیتی و همه‌گیر شدن عدل و مساوات، آن‌چنان که پرندگان در آشیانه‌های خود ابراز خوش‌حالی نموده و ماهیان اندرون دریاها اظهار شادمانی کنند».^۵

۱. بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۲۹۱.

۲. همان، ج ۵۳، ص ۴.

۳. بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۶۰.

۴. همان، ص ۸۷.

۵. همان، ج ۵۲، ص ۳۰۴.

«چشم به راه خورشید فروزان امامت که با درخشیدن او دوران ظلمت غم‌افزای ظلم و بیداد پایان پذیرفته و کاخ ستم و ستمگری ویران گشته، ایام دادخواهی مظلومان و بیچارگان فرارسیده و حق هر صاحب‌حقی به او بازگردانده خواهد شد».^۱

«چشم به راه کوكب تابنده ولایت که با نهضت جهانی خویش، کاخ‌های ستم و کنگره‌های بیداد را برای همیشه در هم خواهد کوبید و جامعه بشری که در زیر چکمه‌های ظلم و ستم، حیات خود را از دست داده و به مرگ و نابودی کشیده [شده‌اند]، با گسترش عدل و داد، جان تازه‌ای خواهد گرفت».^۲

«چشم به راه چشمه‌سار عدالت و جلوه‌گاه ولایت که با حاکمیت مطلق عدل، ظلم و بیداد برای همیشه از تاریخ بشر محو می‌شود و عدل و داد آن‌چنان بال و پرش را بر سر ساکنان زمین می‌گستراند که نسل‌های آینده، جز عدل چیزی نمی‌شناسند و به غیر داد، به چیزی عمل نمی‌کنند».^۳

«چشم به راه سمبل فضیلت و الگوی کرامت که ثروت خدادادی را به رایگان در اختیار همگان قرار داده و بر مسئولین کشوری، بسیار سخت‌گیر و بر بینوایان، بسیار مهربان است».^۴

«چشم به راه پدیدآورنده تحول بزرگ جهانی که فقر و نیازمندی را برای همیشه از جوامع بشری ریشه‌کن خواهد کرد و همگان را در سایه فضل و رحمت الهی بی‌نیاز خواهد نمود، آن‌چنان که مردم کسی را نمی‌یابند که هدایا و زکات خود را به وی پردازند».^۵

«چشم به راه بنیان‌گذار حکومت عدل و داد که سایه ابر عدالت و دادگری را بر روی ساکنان کره خاکی می‌گسترده و کسی را جرئت تجاوز و ستم به حریم دیگری نخواهد بود».^۶

۱. منتخب‌الائثر، ص ۳۰۸.

۲. بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۶۸.

۳. همان، ص ۶۸.

۴. رضی‌الدین ابی قاسم علی بن موسی بن جعفر بن محمد ابن طاووس حسنی، الملاحم والفتن، ص ۱۳۷.

۵. بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۳۳۷.

۶. همان، ص ۳۲۱.

انتظار در اندیشه مطهری

شهید مطهری در کتاب خود به نام *قیام و انقلاب مهدی*، از دو نوع انتظار در طول تاریخ اندیشه اسلامی سخن می‌گوید و چنین می‌نویسد: «انتظار فرج و آرزو و امید و دل بستن به آینده دو گونه است: انتظاری که سازنده و نگه دارنده، تعهدآور، نیروآفرین و محرک بخش است، به گونه‌ای که می‌تواند نوعی عبادت و حق‌پرستی شمرده شود و انتظاری که گناه است، ویرانگر، اسارت‌بخش و فلج‌کننده و نوعی اباحت‌گری باید محسوب شود. این دو نوع انتظار فرج، معلول دو نوع برداشت از ظهور عظیم مهدی موعود است و این دو نوع برداشت به نوبه خود، از دو نوع بینش درباره تحولات در انقلاب‌های تاریخی ناشی می‌شود.

در نگاه انتظار ویرانگر و منفی، هر اصلاحی در جامعه محکوم است؛ چرا که باید ظلم و تباهی رواج داشته، حق و حقیقت هیچ طرف‌داری نداشته باشد، باطل یک‌تاز میدان گردد تا انفجار رخ دهد و انتظار به سر آید.

بنابراین، هر اصلاحی محکوم است؛ زیرا هر اصلاح، یک نقطه روشن است [و] تا در صحنه اجتماع نقطه روشنی است، دست غیب ظاهر نمی‌شود. برعکس، هر گناه و فساد و هر ظلم، تبعیض و حق‌کشی و هر پلیدی، به حکم اینکه مقدمه صلاح کلی است و انفجار را قریب‌الوقوع می‌کند، رواست.

در چنین اندیشه‌ای، امر به معروف و نهی از منکر دیگر جایی ندارد؛ واجب است که باید ترک شود و حد الهی است که باید در تاریخ بایگانی شود؛ چرا که اجرایش فریضه [ظهور مصلح] را به تأخیر می‌اندازد. در این اندیشه، تمام تکالیف فردی و اجتماعی از انسان ساقط می‌شود.^۱

در اندیشه آرمان‌گرایانه استاد مطهری، انتظار در معنای اولش، بزرگ‌ترین محرک اجتماعی است که انسان را برای حاکمیت ارزش‌ها و محو ضدا ارزش‌ها تشویق می‌کند. برای همین، انتظار بدین معنا را بافضیلت‌ترین عبادت‌ها دانسته‌اند:

شهید مطهری با استناد به آیه پنج سوره قصص و آیه ۱۰۵ سوره انبیاء و... چنین نتیجه‌گیری می‌کند:

۱. نک: مرتضی مطهری، *قیام و انقلاب مهدی* (ع) از دیدگاه فلسفه تاریخ. (تلخیص)

از این آیات استفاده می‌شود که ظهور مهدی موعود، حلقه‌ای از حلقه‌های مبارزه اهل حق و اهل باطل است که به پیروزی نهایی اهل حق منتهی می‌شود. سهم بودن یک فرد در این سعادت، موقوف به این است که آن فرد عملاً در گروه اهل حق باشد. آیاتی که بدان‌ها در روایات استناد شده است، نشان می‌دهد که مهدی موعود(ع) مظهر نویدی است که به اهل ایمان و عمل صالح داده شده است، مظهر پیروزی نهایی اهل ایمان است. بنابراین، هر مبارزه حق‌گرایانه‌ای، حلقه‌ای از حلقه‌های مبارزه جهانی و هر پیروزی، جلوه‌ای از پیروزی آن انقلاب بزرگ است.^۱

ویژگی‌های منتظران

«منتظران حقیقی به درجه‌ای از یقین باید برسند که به تعبیر حضرت سجاد(ع)، غیبت حضرت مهدی برای آنها به منزله ظهور ایشان باشد»^۱.

روح انتظار، وادی امنی است که هرکس به آن برسد و آن را حفظ کند، آسوده است.

منتظر واقعی، در برابر فتنه‌های آخرالزمان و کشمکش‌های پوچ دنیایی استقامت دارد.

وجود منتظر از آن جهت که به خورشید، بهار و منبع خرمی متصل است، وجودی همیشه سرسبز و پویاست.

منتظر حقیقی، عزت و شخصیت، نشاط و قدرت روحی را از رهبر و امام خویش گرفته است. «طبق فرمایش امام صادق(ع)، منتظر واقعی کسی است که آگاه به زمان خویش باشد تا اشتباهات پی‌درپی به او هجوم نیاورند»^۲.

منتظر حقیقی هرگز وجودش از بغض و دشمنی نسبت به دشمنان حضرت و موانع ظهور خالی نیست. منتظر در پرتو بصیرت دینی، به سنت امتحان الهی اعتقاد راسخ دارد و همواره خود را در معرض امتحان می‌بیند.

«شخصیت منتظر، شخصیتی دین‌آگاه و بصیر است. او حق و باطل را در عقاید و اندیشه می‌شناسد»^۳.

۱. بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۱۲۲.

۲. محمد بن یعقوب کلینی، اصول کافی، ج ۱، ص ۲۶.

۳. برداشت آزاد از: محمد شجاعی، آشتی با امام زمان(ع)، صص ۲۴۳ - ۳۱۴.

وظایف منتظران در کلام بزرگان

امام خمینی (ره)

۱. خدمت به اسلام، خدمت به حضرت

«ما باید در روزها و ایام الله [ولادت امام زمان (عج)] توجه کنیم که خودمان را برای آمدن آن حضرت مهیا کنیم... تمام دستگاه‌هایی که الان به کار گرفته شده‌اند در کشور ما، باید به این معنا توجه داشته باشند که خودشان را برای ملاقات حضرت مهدی (عج) مهیا کنند... و خدا همه ما را موفق به خدمت ایشان و خدمت به اسلام و کشور خودمان کند»^۱

۲. تجمع مسلمانان، مقدمه ظهور حضرت

«اکنون ما منتظران قدوم مبارکش موظف هستیم با تمام توان کوشش کنیم تا قانون عدل الهی را در این کشور ولی عصر (عج) حاکم کنیم. شما باید زمینه را برای آمدن او فراهم کنید [به وسیله] اینکه مسلمین را با هم مجتمع کنید؛ با هم بشوید، ان شاء الله ایشان ظهور می‌کند»^۲

رهبر معظم انقلاب

۱. امام زمان (ع)، الگوی جهاد برای اهل ایمان

«امام زمان (عج) باید به صورت یک الگو برای مؤمنان درآید. اگر آن حضرت با کفر می‌جنگد و برای عدالت مجاهدت می‌کند، ما هم که مأموم و دنباله‌رو او هستیم، باید برای گسترش عدالت مجاهدت کنیم»^۳

۱. صحیفه نور، ج ۱۲، ص ۲۰۷.

۲. همان، ج ۱۵، ص ۲۲.

۳. روزنامه رسالت، ۱۳۶۷/۱/۱۵.

مهدویان / ۸۲

۲. رابطه امام و مأموم، عامل ایجاد جمهوری اسلامی
«فاصله میان ما و امام زمان(عج) به معنای فاصله یک امام و مأموم است. این برداشت مثبت موجب شده که دل‌های روشن و فکرهای صحیح در صدد مبارزه برآیند و همین برداشت بود که جمهوری اسلامی را به وجود آورد. حرکت آن حضرت(ع) به هر سمتی باشد، [باید] حرکت پیروان او هم به همان سمت باشد»^۱.

۳. اهتزاز پرچم اسلام

«اگر آن حضرت(ع) پرچم دین و قرآن و نظام الهی را در سراسر عالم خواهد گستراند، ما هم که دنباله‌رو و معتقد به او هستیم، باید تا حدی که در توان ماست، در گوشه‌ای از دنیا پرچم اسلام را برافراشته نگاه داریم»^۲.

۴. زنده کردن روح انتظار

«مردم ما باید روح انتظار را به تمام معنا در زندگی خود زنده کنند. ملت مسلمان ایران برای حاکمیت اسلام و نزدیک شدن ملت‌های مسلمان به عهد ظهور مهدی موعود(عج)، اولین گام را برداشته و این حقیقت روشن که جمهوری اسلامی ایران به توفیقات بزرگی در زمینه‌های مختلف دست یافته، همیشه برای دشمنان اسلام دردآور بوده است و ما این موفقیت‌ها را از جمله معجزات اسلام می‌دانیم»^۳.

آیت‌الله فاضل لنکرانی(ره)^۴

۱. اعتقاد به امام مهدی(عج)، باور عمومی ادیان

«... بدون تردید می‌توان گفت مهدویت و بشارت به ظهور آن حضرت، از پیامبر اکرم(ص) به نحو متواتر در کتب و اسناد عالمان مذاهب اسلامی به ثبت رسیده است که شاید به آن اندازه پیرامون موضوع دیگری اثری نیابیم».

۲. امید داشتن به آینده‌ای شکوهمند

«... همگان باید به آینده امیدوار باشند و فردا و فرداها را به‌سان گذشته و اکنون نپندارند. آینده‌ای در انتظار است که پیروزی حتمی از آن عباد صالح، و شکست و نابودی از آن فساد و عباد ناصالح است».

۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۷/۱/۱۵.

۲. روزنامه رسالت، ۱۳۶۷/۱/۱۵.

۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۷۰/۱۲/۱.

۳. ضرورت انتظار و آمادگی

«اکنون که عصر غیبت و دوران محرومیت از ظهور است، باید با حبل محکم انتظار، خود را برای فرج آن حضرت آماده سازیم».

«باید فرهنگ صحیح و عمیق انتظار را در جامعه خود در همه طبقات پیاده نماییم و بالاخره باید جامعه‌ای در حد امکان، مهدوی داشته باشیم».

«باید از اختلافات و منازعات احتراز نماییم و انقلاب اسلامی خود را با التزام واقعی به مکتب، همراه با وحدت و همدلی به پیش ببریم و انشاءالله به صاحب اصلی دین، ولی الله الاعظم، امام زمان(عج) تحویل دهیم».

آیت‌الله صافی گلپایگانی^۱

مهدویت، اسلامی‌ترین باور

«یکی از اسلامی‌ترین مقبولات و باورهای مسلمانان که از عصر رسالت تاکنون، مسلمانان به آن دل بسته، ایمان داشته و دارند، ظهور شخصی الهی در آخرالزمان است؛ شخصی که جهان را پر از علم و قسط و عدل نماید، چنان‌که از جهل و جور و ظلم پر شده باشد، شخصی که از برکت ظهورش، توحید اسلام، جهان‌گیر و خاور و باختر و هر قاره و کشوری، تحت حکومت و حاکمیت احکام قرآن و عدالت حقیقی قرار خواهد گرفت و امت واحده، حکومت واحده، قانون و نظام واحد در همه جا گسترش می‌یابد...».

آیت‌الله مکارم شیرازی^۲

۱. ایجاد زمینه رشد فردی و اجتماعی

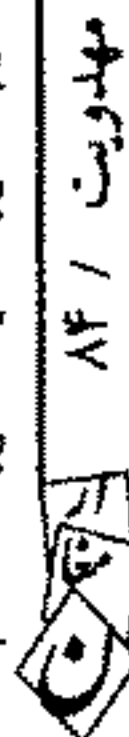
«بندگان صالح باید بستر مناسب رشد و تعالی معارف اسلامی را در خود فراهم آورند تا زمینه ظهور آن حضرت مهیا گردد و همگان سعی نمایند، از وارثان حکومت الهی باشند».

۲. لزوم هوشیاری و حضور در صف عدالت طلبی

«جوانان عزیز! شما باید در صف اول دفاع از عدالت قرار داشته باشید تا از نخستین یاوران حقیقی مهدی موعود(عج) محسوب شوید و پیام مهدویت را به اقصا نقاط دنیا برسانید. دشمنان اسلام تمام تلاش خود را به کار گرفته‌اند تا جوانان را با برنامه‌ها و سایت‌های غیراخلاقی، از صف عدالت‌خواهان و حامیان امام زمان(ع) جدا سازند، لذا بیداری و هوشیاری فوق‌العاده شما در برخورد با تفکرات ضددینی، امری لازم است».

1. www.monjee.ir

2. www.monjee.ir

محورهای مهم و منابع پژوهشی درباره وظایف منتظران

الف) محورها

- یک- مفهوم‌شناسی انتظار و انواع آن؛
- دو- ریشه‌های انتظار و ابعاد عقیدتی، فردی، سیاسی، اجتماعی و... آن؛
- سه- آداب و اهمیت انتظار (صفات منتظران)؛
- چهار- وظایف منتظران و پاداش آنان؛
- پنج- آثار انتظار (فردی (خودسازی)، اجتماعی (دیگرسازی و موضع‌گیری در برابر ظلم) و زمینه‌سازی برای ظهور؛
- شش- آسیب‌شناسی انتظار.

ب) منابع مطالعاتی

۱. اسحاقی، سیدحسین، *در انتظار خورشید (سپیده امید)*، قم، بوستان کتاب، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۸۰، ۱۹۰ صفحه.
۲. بنی‌هاشمی، سید محمد، *سلوک منتظران*، تهران، منیر، ۱۳۸۲، ۲۲۲ صفحه.
۳. حیدری، عزیزالله، *مهدی تجسم امید و نجات*، تحقیق و تصحیح: شاهرودی، قم، مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۰، ۲۹۳ صفحه.
۴. حیدری نیک، مجید، *نگاهی دوباره به انتظار*، تهران، بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود، ۱۳۸۱، ۱۰۴ صفحه.
۵. حیدری، عزیزالله، *انتظار و انسان معاصر*، قم، مسجد مقدس صاحب‌الزمان، ۱۳۷۷، ۱۱۷ صفحه.
۶. جمعی از نویسندگان، *انتظار در اندیشه*، تهران، بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود، ۱۳۷۹، ۷۸ صفحه.

۷. شفیعی سروستانی، اسماعیل، *درآمدی بر استراتژی انتظار*، تهران، موعود عصر، ۱۳۸۰.
۸. شفیعی سروستانی، ابراهیم، *انتظار، بایدها و نبایدها*، تهران، موعود عصر، ۱۳۸۶، ۱۴۶ صفحه.
۹. صفایی، علی، تو می آیی، قم، *لیلة القدر*، ۱۳۸۰، ۹۴ صفحه.
۱۰. طاهری، حبیب‌الله، *سیمای آفتاب (سیری در زندگانی حضرت مهدی (عج))*، قم، مشهور، ۱۳۷۸.
۱۱. علی‌زاده، مهدی، *نشانه‌های یار و چکامه انتظار (دریافتی جدید از نشانه‌های ظهور و آفاق انتظار)*، قم، مسجد مقدس صاحب‌الزمان، ۱۳۷۹، ۱۵۷ صفحه.
۱۲. فقیه ایمانی، محمدباقر، *لواء‌الانتصار (شیوه‌های یاری قائم آل محمد)*، ۱۳۷۷، ۲۴۳ صفحه.

ادبیات انتظار (من ادبی)

یک جمله و یک دنیا حرف

کودکان هنوز تشنه‌اند؛ پس کدام جمعه آب می‌رسد!
دامان انتظار پر از آمادگی و سازندگی، تقدیر، تدبیر و تربیت است.
انتظار، سرچشمه شور است و مقاومت و ایثار و قیام.
توجه، عهد، انس، توسل و آماده بودن، از منتظر جدا نخواهد شد.
انتظار، جنبش‌آفرین است و منبع نورانی شوق‌دهی.
منتظران یوسف فاطمه (س) طیبیتی دارند عاری از آلودگی نفاق و پلیدی کینه.
انتظار، یعنی چشم‌به‌راه بودن و به آینده امید داشتن.
کاش می‌شد در میان لحظه‌ها، لحظه دیدار را نزدیک کرد.
انتظار، الهام‌بخش حرکت‌های دینی و اصلاح‌طلبانه است.
انتظار، روح حیات سیاسی شیعیان است و اساس باورهای دین‌باوران.
شیعه، بالندگی خود را مدیون انتظار می‌داند و با آن نفس می‌کشد.
پشت ابر خودبینی‌های ما، امام زمان (ع) نشسته است.
از رفتن ستاره‌ها اندوهگین نشوید؛ خورشید میراث‌دار آنهاست.
کسی می‌تواند به مهدی (عج) برسد که از سیم‌خاردار نفسش بگذرد.
باید مکتب انتظار را از رود آموخت که برای رسیدن به دریا هیچ‌گاه نمی‌ایستد!
منتظران ظهور حضرت مهدی (عج) برترین‌های هر زمانند.
انتظار، یعنی دو رکعت نماز معرفت در جمکران وصل.
فلسفه غیبت، کشاندن روح آدمی به دروازه‌های طلایی ذکر، صبر و تقواست. غیبت،
محنتی است از جانب پروردگار تا بندگان خود را به بوته آزمایش گذارد و اعتقادشان
را با ترازوی ایمان وزن کند.

کلید راز غیبت، در صندوقچه حکمت خداست.

مثل موعود، مثل ماه منیر است که نورش هرگز خاموش نمی‌شود.

منجی که بیاید، دروازه تمامی علوم به روی بشریت گشوده خواهد شد.

او بقیه‌الله الاعظم است؛ چون میراث‌دارانیا و ائمه است.

در دولت صاحب‌الامر، اسلام و اهلش، عزیز و اهل نفاق و تزویر، ذلیل و خوار گردند.

منجی، آخرین پله نجات بشریت است.

لقب مهدی را برایش از آن‌رو برگزیدند که او هدایت‌شده از سوی ذات اقدس الله و

هدایتگر خلق به سوی خداست.

منجی که بیاید، خون عدالت در رگ زمین می‌جوشد.

یاران مهدی (عج)، انصار جوانمردی و مهاجران پایداری‌اند.

تو که نیستی، هممه نفس، گوش عالم و آدم را پر می‌کند.

او کتاب آسمان را بر فصل زمین تلاوت می‌کند.

رگ‌های پر شده از نفرت عالم را دم مسیحایی او درمان می‌کند.

فرج آنگاه آغاز می‌شود که عشق با همه سختی‌اش، به مقصد برسد.

مهدی (عج) کلمه‌ای است چون مسیح (ع) و نوری است چون محمد (ص).

بی‌حضور تو - حتی - با هزار چراغ، شبستان خالی دلم تاریک است.

مردان مرد ایستاده می‌میرند، با چشمان خیره به راهی که تو از آن می‌آیی.

یا مقلب القلوب و الابصار! چشم و دلمان را به دیدن روی او روشن کن.

او می‌آید؛ زود یا دیر!

عطش‌زدگان بی‌رمقیم که در پی یافتن آب زلال، نیم‌جانی بیش نداریم. در کویری

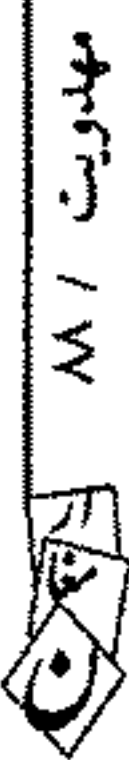
خشک، دیده بر ابر پرباری دوخته‌ایم که سایه بر سرمان انداخته است. ذره‌ایم و وصف

خورشید را شنیده‌ایم و اگرچه او را نشناخته‌ایم، اما به سویش در حرکتیم.

زمستان سرد و کشنده غیبت بر جانمان نشسته است و از خدا می‌خواهیم که به بهار

زیبا و روح‌بخش ظهور برسیم. او می‌آید؛ زود یا دیر، با پرچم پیامبر و شمشیر علی (ع) و...؛

از کودکان گاهواره‌نشین تا مردگان در دل خاک، همه جانی تازه می‌گیرند با آمدن او.

ضرب‌المثل‌های مهدوی

غم مخور، ایام هجران به روزگار وصل می‌انجامد.

در ناامیدی، امید دیدن باقی است.

پایان شبه سیه، سپیده آمدن توست.

یا رب! به که شاید گفت ما دل‌شدگان کوی اویم.

اندک‌اندک، فصل ظهور نزدیک می‌شود.

رهرو آن نیست که بی‌رد و نشانی تو قدم بردارد.

گر صبر کنی، طعم فرج را خواهی چشید.

مرد آخربین، شیعه مخلص توست.

آب روشنایی است و تو از آب روشن‌تری.

از عشق تا شعار^۱

بین کسانی که به راستی، حقیقت را باور دارند و آنان که مدعی باور داشتن چیزی

هستند، تفاوت از زمین تا آسمان است؛ مانند تفاوت عشق تا شعار.

منتظران واقعی، به امامشان عشق می‌ورزند، مدعیان انتظار، تنها شعار می‌دهند.

منتظران واقعی در پی اصلاح وضعیت موجودند، مدعیان انتظار، هر نوع اصلاحی را

محکوم می‌کنند.

منتظران واقعی تلاش می‌کنند تا موانع ظهور را بشناسند و آنها را برطرف کنند.

مدعیان انتظار، منتظر می‌مانند تا امام غایبی بیاید و امور را به اصلاح کند.

منتظران واقعی، انتظار را تکلیف و رسالت می‌دانند، مدعیان انتظار، برای رفع

تکلیف منتظرند.

منتظران واقعی، بانشاطند و امیدوارانه به آینده می‌نگرند، مدعیان انتظار، مأیوسند و

دل‌خسته.

منتظران واقعی، زندگی فردی و اجتماعی خود را براساس فرهنگ انتظار سامان

می‌دهند، مدعیان انتظار، نه در زندگی فردی و نه در زندگی اجتماعی، هیچ تأثیری از

فرهنگ انتظار نمی‌گیرند.

منتظران واقعی، برای استقرار عدالت، در حد توان تلاش می‌کنند، مدعیان انتظار، استقرار عدالت را موکول به ظهور منجی غیبی می‌دانند.

منتظران واقعی، در مقابل ظلم و ستم و فساد ایستادگی و مبارزه می‌کنند، مدعیان انتظار، با عوامل فساد و ظلم، تنها در دل مخالفت می‌کنند، نه در عمل!

منتظران واقعی، همواره سنت امر به معروف و نهی از منکر را احیا می‌کنند، مدعیان انتظار، نسبت به انحرافات و کژی‌ها بی‌تفاوتند.

منتظران واقعی، نگران سرنوشت خود و جامعه هستند، مدعیان انتظار، به سرنوشت خود و جامعه نمی‌اندیشند و اقدام جدی‌ای در عرصه‌های اجتماعی انجام نمی‌دهند.

منتظران واقعی، در برابر آزارها و تکذیب‌ها مقاومت می‌کنند، مدعیان انتظار، آن‌قدر محافظه‌کارند که مورد آزار و تکذیب قرار نمی‌گیرند.

منتظران حقیقی کسانی‌اند که انتظار را خودسازی خویش در مقابل هوی‌ها و خواهش‌های نفسانی می‌دانند؛ اما مدعیان انتظار مطیع هوی‌های نفسانی خویش‌اند.

منتظران حقیقی انتظار را بسیج همگانی، برای نهضت جهانی انقلابی بزرگ تاریخ بشریت تفسیر می‌کنند؛ آنان که انتظار را مهیا شدن جهت مبارزه با جباران و

خون‌خواران در زیر پرچم بزرگ پرچم‌دار عدالت می‌دانند؛ اما مدعیان انتظار در مقابل جباران و مستکبران سکوت می‌کنند؛

منتظران حقیقی انتظار را جز تواضع در برابر حق و خروش در برابر باطل نمی‌دانند؛ اما مدعیان انتظار در برابر باطل سکوت می‌کنند.

تفسیر انتظار^۱

انتظار، واژه‌ای است حادثه‌خیز که تا آمدن مولایمان مهدی (ع)، به ما درس بی‌قراری خواهد آموخت.

انتظار، نگاه دلسوزانه عاشقی است که هر لحظه به انتظار معشوق، منتظر است.

انتظار، شمع دل‌سوخته‌ای است که به پروانه، عشق می‌آموزد.

انتظار، جاده بی‌نهایتی است که عابران خسته را تا مسیر ابدی همراهی خواهد کرد.

انتظار، حضور آینه‌ای است که فضای سینه را سرسبز از صفا و صمیمیت و عاطفه می‌کند.

انتظار، امید مسافران بازمانده‌ای است تا کاروانی بیاید و راه بیفتند.

مهدویان
۹۰ / ۱
مقا

انتظار، نوای نویدبخشی است که عالم را از خواب غفلت بیدار می‌کند.
انتظار، مشق نانوشته روزهای بی‌قراری است که در غم دیدار اباصالح نوشته
می‌شود.

انتظار، آینه‌ای است که روزهای بی‌قراری را به تصویر می‌کشد.
انتظار، نوای عشقی است که لحظه به لحظه دیدار را به تجلی می‌نشانند.
انتظار، بوی پیراهن یوسفی است که چشم نابینا را بینایی می‌بخشد.
انتظار، حکایت آمدن کسی است که از نسل سلاله خورشید پربرکت می‌آید.
انتظار، ورق‌ورق دفترچه خاطرات و ندبه‌هایی است که در روزهای جمعه نوشته
شده است.

زنگ انتظار^۱

انتظار یعنی:

در درون تاریکی‌ها و سردی‌ها، به سپیده‌دمان چشم داشتن و به امید طلوع خورشید
زیستن!
در تراکم هواهای کشنده اختناق‌ها، به وزیدن نسیم‌های حیات‌بخش رهایی امید
بستن و به آرزوی پدیدار گشتن روزهای طلایی ارزش‌های جاوید، زنده ماندن.
در غروب‌های تاریک ناامیدی غرق بودن و نوید طلوع فجر شکافنده آفاق را در دل پروردن.
در شبستان ستم‌های تیرگی گرفتار آمدن و جان را به مژده فرارسیدن روزهای
روزستان، تابنده ساختن.
در جهان آکنده از ستم و بیداد دست و پا زدن و از شادمانی طلوع طلیعه جهان
آکنده از داد و دادگری، سرشار بودن.
در حضور حکومت‌های جبار و خون‌خوار زندگی کردن و لحظه‌ای سر تسلیم فرود نیاوردن.
در زیر سیل خروشان تباهی و فساد قرار گرفتن و آنی قد خم نکردن.
در سیاهی‌های دوران ظلم و ظلمت و گناه گرفتار آمدن و همواره منتظر طلوع
خورشید رهایی بودن.

در برابر کوه مشکلات زمانه قرار گرفتن و چون کوه مقاوم بودن.
در مسیر جاری کوبنده زمان ایستادن و آری‌ها را خوار شمردن و نه گفتن.
شمشیرها و شهادت‌ها را پذیرا شدن و خط‌ها و شهادت‌ها را پاس داشتن.
این است انتظار، شعار شورآورد منتظران، مقاومتان، پایداران، صلابت‌پیشگان، شیعیان،
مهدی‌طلبان تاریخ و... .

دروود بر منتظران خورشید جهان‌افروز^۱

دروود بی‌کران به منتظرانی که به نوید انبیا و اولیا، امیدوارانه به‌راه آمدن مصلح جهانی
چشم امید دوخته‌اند؛

به منتظرانی که برای طلوع فجر حماسه‌آفرین «خورشید جهان‌افروز موعود امم»، در
بلندای قله‌های بیداری به انتظار نشسته‌اند؛

به منتظرانی که در تاریکی‌های استبداد و ظلمت بیداد، در انتظار سپیده نور عدالت،
لحظه‌شماری می‌کنند؛

به منتظرانی که زیر فشار هوای کشنده اختناق، برای وزیدن نسیم حیات‌بخش
آزادی، دل خوش کرده‌اند؛

به منتظرانی که در تیرگی‌های چپاول غارتگران بین‌المللی، قلب‌های خود را به
فرارسیدن روز رهایی و پایان دوران استعمار و استثمار، بشارت داده‌اند؛

به منتظرانی که در برابر سیل خروشان فساد و بی‌بندوباری، همانند فولاد مقاومت
می‌کنند و خم به ابرو نمی‌آورند.

در انتظار دیدارت^۲

می‌دانم که می‌آیی...

می‌دانم که می‌آیی از مغرب آسمان!

می‌آیی و به کعبه تکیه می‌زنی، در حالی که پرچم پیامبر را در دست داری!

می‌آیی و دین خدا را در سراسر گیتی جاری می‌کنی و با شمشیر عدالتت، دنیای ظلم را
پر از مهربانی می‌کنی...

۱. امام مهدی (ع) از ولادت تا ظهور، ص ۱۱.

می آیی و شهر کوفه، مرکز حکومت انقلابی تو می شود.
می آیی و مسیح (ع) در رکاب مقدست قیام می کند تا اینکه گلبانگ محمدی در
سراسر دنیا طنین می اندازد.
کاش می رسید روزهایی که با فروغ ظهور تو روشن گشته و پرچم‌هایی که با
انقلاب جهانی تو برافراشته شده است.
می دانی و می دانم که منتظرم از همیشه تا هنوز...

اگر بیایی...^۱

ای سبزترین بهار آرزو، ای آبی‌ترین آسمان انتظار، ای سرخ‌ترین دست انتقام حسین و
ای طلایی‌ترین شعر دفتر انتظار من!
آسمان انتظارم، سال‌هاست مروارید چشمانش را ارزانی کویر تشنه دلم نکرده است
و ضمیر روحم در طلب محبت تو، مدت‌هاست انتظار می کشد.
بیا ای ستاره آسمان خیالم! بیا ای سوی چشمانم! بیا ای صبر و قرارم! بیا ای تنها
امید حیاتم! بیا که امروز آتش ظلم و ستم غاصبان صهیونیست بر مردم مظلوم فلسطین،
جگر همه مسلمانان را سوزانده و فریاد زنان و کودکان بی گناه دلشان را به درد می آورد.
بیا که بت‌های کعبه در انتظار عصای ابراهیم، چشم بر در دوخته‌اند.

چشم‌انتظار مهدی زهرا

گفتمش: مولای من! در این دنیای پر از حوادث چه کنم؟
گفت: بر ما و اهل بیت ما تکیه بزن.
گفتمش: چرا چشمم به جمال دلربایت روشن نمی‌شود؟
گفت: چشم خود را چون آبی زلال پاک کن.
گفتمش: بسیار دوست دارم و برای فرج شما بسیار دعا می‌کنم.
گفت: تنها دوستی و حبّ ما و دعا کردن کافی نیست.
گفتمش: پس چگونه علاقه‌ام را به شما اثبات کنم؟
گفت: آن عمل صالح توست که اثبات‌کننده علاقه است.

گفتمش: برای فرج شما من چه کنم؟

گفت: کاری غیر از رضای خداوند متعال نکن و آن وقت است که دعا برای فرجم مؤثر است.

گفتمش: پدر و مادرم به فدایت، مشکلات امت بسیار شده است و محتاج دعای شما هستند.

گفت: تنها راه استجابت دعای آنها، دعا برای فرج من است.

گفتمش: آیا هنوز یارانت پیدا نشده‌اند تا ظهور کنی؟

گفت: یاران زیادی دارم، ولی یاران واقعی‌ام هنوز پیدا نشده‌اند.

گفتم: از این همه دروغ و ریا و از این همه ظلم و فساد خسته‌ام، پس کی می‌آیی؟

گفت: تو با اعمال شایسته، خود را از این بلاها دور نگه دار و برای ظهورم دعا کن.

شعراستاز

انتظار

عباس براتی پور
بیا که دیده‌ام از انتظار لبریز است
کویر سینه تفتیده‌ام، عطش خیز است
شکوه رویش سکرآور بهارانه
که بی طراوت رویت بهار، پاییز است
به باغ عاطفه، عطر نگاه تو جاری است
مشام جان ز شمیم تو عطرآویز است
همیشه خاطر ما آشیان یاد تو باد
که در هوای تو پرواز، خاطرانگیز است
ز کوچه‌سار دیار دلم عبور نکرد
به غیر دوست که این کوچه کوی پرهیز است
بیا و بر دل آلوده‌ام نگاهی کن
که پیش عفو تو کوه گناه ناچیز است

کدام جمعه؟

معصومه نجفی مطیعی
ای طراوت بهارا
ای بهار منتظرا
سین خالی تمام سفره‌ها، سلام توست
پس کدام جمعه با گل تو می‌شود بهار؟

سالیان سال

سروهای انتظار

دل به سبز بی کران سایهات سپرده‌اند

سایه‌ای که روشن از گل حضور توست

□

ای امامت تمام!

ای تمامت امام!

آسمان منادی ظهور توست

پس کدام جمعه با امامت اقامه می‌شود نماز؟

□

ای شکوه آسمان!

ای سخاوت زمین!

یک جهان در آرزوی آفتاب توست

پس کدام جمعه با عدالتت، احاطه می‌شود جهان؟

□

ای عنایت مدام!

از حضور ناتمام!

نوبت رسیدن بهار توست

پس کدام جمعه غصه نامه تو می‌شود تمام؟

□

آرزوی وصال

هوروش نوایی

بیا که بی تو جهان از گلایه لبریز است

بیا که فاجعه می‌بارد از زمین و زمان

بیا به گوش دل ما سرود مهر بخوان

بیا! جهان ز وجود شهید رنگین شد

بهار، بی تو به رنگ غروب پاییز است

ز اشک و خون، دل یاران حق، گهرریز است /

بیا که صحبت عشاق، بس دل‌انگیز است

بیا که ناله انسان گلایه‌آمیز است

بیا که مردم دنیا در انتظار تواند

در آرزوی وصال تو بی‌قرار تواند

بیا که پیش تو از روزگار، شکوه کنیم
 ازین خزان غم‌افزا، از این شبان سیاه
 بیا که با تو از این ره سوی خدا برویم
 بیا که نور بگیریم از فروغ خدا
 تو ای صلابت ایمان، تو ای نشانه نورا
 ز درد و رنج برون از شمار، شکوه کنیم
 ز سست عهدی فصل بهار، شکوه کنیم
 ز سوز و درددل بی‌قرار شکوه کنیم
 ز تیره فامی این شام تار، شکوه کنیم
 بیا که در بر پروردگار، شکوه کنیم

بیا که مردم دنیا در انتظار تواند

در آرزوی وصال تو بی‌قرار تواند

بیا و چهره شب را ستاره‌باران کن
 به زرد رویی گل‌های پر شکسته نگر
 گرفته ظلمت شب، ره به کلبه‌های خزین
 ز سنگ فتنه بی‌یاوران کافر کیش
 به پا شده است خدا را قیامتی ز گناه
 بهار و غنچه و گل را به شهر، مهمان کن
 فضای خاطر افسرده را گلستان کن
 بیا! ز پرتو خود، کلبه را چراغان کن
 شکسته شیشه دل‌ها بیا و احسان کن
 بیا و گوشه‌چشمی به حق پرستان کن

بیا که مردم دنیا در انتظار تواند

در آرزوی وصال تو بی‌قرار تواند

بیا که مردم دنیا در انتظار تواند
 شنیده‌ام که تو از راه دور می‌آیی
 عبور می‌کنی از راه‌های صعب زمین
 به سوی ظلمت خاموش راهیان حیات
 چراغ عدل به دست تو می‌شود روشن
 اگرچه قامت تو تا به کهکشان خداست
 در آرزوی وصال تو بی‌قرار تواند
 پی‌رهایی خلق صبور می‌آیی
 ز جاده‌های بدون عبور می‌آیی
 به کف گرفته طبق‌های نور می‌آیی
 چو گل شکفته ز درک حضور می‌آیی
 تو شاد و خنده به لب، بی‌غرور می‌آیی

بیا که مردم دنیا در انتظار تواند

در آرزوی وصال تو بی‌قرار تواند

بخش پنجم: ظهور نزدیک است

- حکایت ظهور

- ویژگی‌های یاران ولی عصر (عج) (محورها و منابع پیشنهادی)

- زمینه‌ها و نشانه‌های ظهور (محورها و منابع پیشنهادی)

- سیمای حکومت موعود (محورها و منابع پیشنهادی)

- دعا، کلید ظهور

- روز ظهور (پیام کوتاه)

- ظهور، بشارت شیرین (متن ادبی)

- بشارت ظهور (شعر)

حکایت ظهور^۱

صحرای عرفات نه، صحرای محشر بود انگار؛ آن همه آدم تو آن یک ذره بیابان. هرکس به کاری مشغول بود؛ یکی دعا، یکی نماز، یکی نیایش، ولی او میان مردم قدم می زد. همین طور بی هوا نگاهشان می کرد؛ تک تک چهره ها را. انگار می خواست همه را به خاطر بسپارد. وقتی پرسیدند چرا، گفت: امام توی این صحراست الان؛ یکی از همین آدم ها!

آسمان مشرق سرخ می شود. صدایی از آسمان به اسم می خواندش. می آید؛ زره محمد به تن و پرچم وی به دوش و شمشیر علی به دست. تکیه می دهد به حجرالاسود، صدا می زند: انا بقیه الله! من از هرکس به محمد و خدایش نزدیک ترم...

سرزمین وحی، مکه، مسجدالحرام؛ از آنجا شروع شد انقلاب حسین (ع).

سرزمین وحی، مکه، مسجدالحرام؛ از آنجا شروع می شود انقلاب مهدی (عج).

امام باقر (ع) خبر داده بود فرزندش مهدی در زمانه ای خروج خواهد کرد که زن ها خود را شبیه مردان و مردها خودشان را شبیه زنان می کنند. خون و خونریزی در نظر مردم عادی می شود و گناه و معصیت و رباخواری رایج و ...

شخصی به نام سفیانی از ناحیه شامات و کسی به نام یمانی از یمن قیام می کنند و سید حسنی از دیلم و قزوین (ایران) ... سید جوانی را به نام محمد که معروف به نفس زکیه است، بی گناه بین رکن و مقام در مسجدالحرام می کشند و خونس را به زمین می ریزند... سپاه دشمنان در جایی به نام بیداء، در زمین مدفون می شوند... ندایی از

آسمان شنیده می‌شود؛ حاکی از آنکه مهدی و پیروانش بر حقند... مهدی می‌آید و پشت به دیوار کعبه می‌دهد و این آیه را می‌خواند: «أنا بقیه الله خیر لکم ان کتمم مؤمنین».

یک زن تنها، یک طبق طلا می‌گذارد روی سرش، راه می‌افتد پای پیاده، از کربلا تا کوفه. هیچ‌کس نگاه چپ هم نمی‌کند به او؛ نه به خودش، نه به طلاهایش؛ همه جا امن و امان است وقتی بیاید.

قضاوت که بکند، حکم که بدهد، ردخور ندارد؛ محال است اشتباه باشد. آخر قضاوتش مثل داود می‌ماند؛ از روی باطن آدم‌ها حکم می‌کند، نه از روی ظاهرشان!

در دنیا، یک دین می‌ماند، آن هم اسلام. زمین سرسبز می‌شود، از چشمه‌های خشک، آب می‌جوشد؛ فقر، بی‌معنا می‌شود برای اهل زمین... ، وقتی او بیاید.

ویژگی های یاران ولی عصر (عج) (محورها و منابع پیشنهادی)

الف) محورها

یک - ویژگی یاران حقیقی (معرفت، محبت، اطاعت و شهادت طلبی، مراتب ایمان)؛

دو - فرق یاران و منتظران؛

سه - یاران خاص (۳۱۳ نفر) و عام؛

چهار - سرزمین یاران دوران غیبت، دوران ظهور و یاران رجعت کننده؛

پنج - روابط یاران حضرت با خداوند، موعود (عج) و دیگران.

ب) منابع مطالعاتی

۱. تلاقی، علی اکبر، آیین انتظار، تهران، مؤسسه نبا، ۱۳۷۹، ۳۹ صفحه.

۲. طاهری، حبیب الله، سیمای آفتاب (سیری در زندگانی حضرت مهدی (عج))، قم،

مشهور، ۱۳۷۸.

زیمه‌ها و نشانه‌های ظهور (محورها و منابع پژوهشی)

الف) محورها

یک- شرایط ظهور: قانون جامع، رهبری، پذیرش عمومی، یاران، گسترش ظلم و فساد؛
دو- نشانه‌های ظهور: حتمی و غیرحتمی، طبیعی و غیرطبیعی، نزدیک به ظهور و دور از ظهور؛

سه - نشانه‌های محقق‌شده، مشکوک و محقق‌نشده تاکنون؛
چهار- حوادث زمان ظهور و آثار و فوائد نشانه‌ها؛
پنج - انگیزه‌های تبیین و تطبیق‌کنندگان نشانه‌های ظهور.

ب) منابع مطالعاتی

۱. آیتی، نصرت‌الله، سفیانی، از ظهور تا افول، قم، ثانی عشر، ۱۳۸۴.
۲. الهامی، داود، آخرین امیه، قم، مکتب اسلام، ۱۳۷۷، ۴۴۸ صفحه.
۳. خراسانی، محمدجواد، مهدی منتظر، تحقیق، تعلیق جواد میرشفیعی خوانساری، قم، بنیاد پژوهش‌های علمی فرهنگی نور الاصفیاء، ۱۳۷۹، ۵۲۷ صفحه.
۴. محمدی اشتهاردی، قم، حضرت مهدی فروغ تابان ولایت، قم، ۱۳۷۸.
۵. مهدی پور، علی‌اکبر، لزوم تفکیک علائم حتمی ظهور، قم، سازمان تبلیغات اسلامی دبیرخانه دائمی اجلاس حضرت مهدی، ۱۳۸۵، ۶۸ صفحه.

سپای حکومت موعود (محرر و منابع پیشنهادی)

الف) محورها

- یک - رشد معنویت، عدالت گستری و حاکمیت خدامحوری؛
- دو - امنیت فراگیر و ریشه کنی فقر، از دستاوردهای حکومت؛
- سه - شیوه رهبری، اداره حکومت و زمامداران حضرت؛
- چهار - شیوه برخورد با ادیان و ملل و نحل و مرکز حکومت و مدت آن.

ب) منابع مطالعاتی

۱. برنجیان، جلال، آینده جهان، تهران: مؤسسه تحقیقاتی و انتشارات طور، ۱۳۷۶، ۱۰۰ صفحه.
۲. بیابانی اسکویی، محمد، آخرین دولت، تهران، مؤسسه فرهنگی نبأ، ۱۳۷۹، ۶۳ صفحه.
۳. حکیمی، محمد، عصر زندگی و چگونگی آینده انسان و اسلام، قم، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه، قم، ۱۳۷۴، ۳۱۱ صفحه.
۴. دلشاد تهرانی، مصطفی، دولت مهدی، سیرت مهدی، تهران، ذکر، ۱۳۸۱.
۵. سلیمان، کامل، روزگار رهایی، ترجمه علی اکبر مهدی پور، تهران، آفاق، ۱۳۷۶، ۲ جلد.
۶. طبسی، محمدجواد، زنان در حکومت امام زمان (عج)، تهران، بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود (ع)، ۱۳۷۹، ۳۶ صفحه.
۷. طبسی، نجم الدین، چشم اندازی از حکومت امام مهدی (عج)، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۷، ۲۴۰ صفحه.
۸. فلسفی، محمدتقی، حکومت جهانی امام عصر (عج)، تهران، بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود، ۱۳۸۰، ۹۵ صفحه.
۹. کارگر، رحیم، آینده جهان، تهران، بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود، ۱۳۸۳، ۳۹۲ صفحه.
۱۰. مکارم شیرازی، ناصر، حکومت جهانی امام مهدی (ع)، قم، مدرسه الامام علی بن ابی طالب، ۱۳۷۶، ۳۵۲ صفحه.

دعا، کلید نهم

بر محمل سبز دعا

اماما!

دل شدگان سراسیمه به زیارت تو آمدند و ما دل‌تنگ شدگان، عقب‌ماندگان قافله‌ایم؛ راه بسیار است و راهزنان بسیارتر. تشنگی، تاب و توانمان را برده.

و ما همچنان چشم بر ابری دوخته‌ایم که سایه مهربانش را بر سرمان بیفکند.

اماما!

دل‌های ما هر صبح و شام بهانه تو را می‌گیرد، جز سرود سبز تو هیچ نمی‌خواند و جز حضور تو، هوایی دیگر ندارد.

اماما!

تا به کی غایبانه عهد بستن؟

تا به کی غریبانه ندبه خواندن؟

تا به کی توسل‌هایمان بی‌دامان تو؟

اماما!

«فرج» تو، بی‌استغاثه، ناشدنی است.

تا به کی دور از تو «اشهد انک حجة الله» گفتن؟

اماما!

جمعی پراکنده‌ایم، تنهایی‌مان را می‌پسند و بیش از این، هجران را بر عاشقانت روا مدار.

به تمنای سلامت یار^۱

ای مهربان‌ترین، ای آفریننده خوبی‌ها و نکویی‌ها، ای چشمه‌سارِ رحمت ازلی! سال‌هاست که ما در انتظار آمدن بهار سوخته‌ایم. سال‌هاست که عطش سوزان زلالِ رحمت را بر لب‌های خشکیده روحمان تحمل کرده‌ایم. به بشارت آمدنش زنده‌ایم و به امید آمدنش، مانده‌ایم و دعای هر صبح و شاممان، سلامت یار است.

ای خدای مهربان، ولی‌ات را، حجتت را، زبان گویای حکمتت را، از هر بلا و اندوه در امان دار. مولایمان را به لطف، از شر همه مخلوقات در پناه مهترت گیر که آن‌که در پناه مهر تو باشد، از هر بلایی مصون است.

رحیما! آنان که خزان را برای بهار سبز موعودمان می‌پسندند، لحظه‌ای از قهرت رها مساز که بسیاری می‌خواهند که نور خدا را خاموش ببینند و خدا نور خود را با ظهور مهدی آل محمد (ص) تمام می‌کند.

معبودا! مولای ما، ابی‌صالح المهدی، زلال حیات بخش وجود است، روح زندگی است، مایه بقای عالم است؛ دست بدخواهان را از دامان پر عظمتش کوتاه دار و جوشن حفظ خود را بر او بپوشان.

به تمنای ظهور یار^۲

ای سرچشمه همه مهربانی‌ها! انتظارمان طولانی شد و سیه‌دلان به شماتت ما ایستاده‌اند و ما شکایت دل به سوی تو می‌آوریم. به تو شکوه می‌کنیم از فقدان پیامبرمان، از غیبت اماممان، از دشواری و تنگی زمانه، از مکر و حيله روزگار.

به تو شکوه می‌کنیم از تاریکی دوران، از آلودگی روحمان به دنیا و از تو گشایشی می‌طلبیم؛ گشایشی به تعجیل از تو می‌خواهیم. با عزت‌مندی او یاری‌مان کن و به ظهور امام عدل، چشم‌مان را روشن دار.

خداوندا! راه بیرون شدن از غم و اندوه و رسیدن به وادی شادمانی، درگاه لطف توست. آنچه در عالم می‌گذرد، به اراده تو شکل می‌گیرد. هیچ رنجی برطرف نمی‌شود، مگر به نگاه مهربان تو. به مهربانی‌ات، باب فرج بر ما بگشا و سلطه غم را از سرمان به دور دار، یا ذالعرش العظیم، یا ذالمنّ الکریم!

۱. منیره زارعان، روح بهار، صص ۷۵ و ۷۶.

۲. همان، صص ۷۶ - ۷۸.

لطیفا! حجت را اذن ظهور ده تا زلالِ عدل را میان بندگانت جاری کند، باران رحمت بر زمین مرده بیارد و به نسیم حیات بخش حضورش، دل‌های مرده‌مان را زنده کند. به پریشانی و زاری ما رحم آور؛ در ظهورش تعجیل کن و باب آمدنش را بگشا.

شتاب کن در گشایش

ای مهدی، ای وارث علی (ع)!

کاسه گدایی مردمان تهی مانده، دگر بار نگین پادشاهی به مستمندان عطا کن.

ای مهدی، ای وارث یوسف صدیق!

نومیدی، همه دل‌ها را پر کرده؛ روح امید در کالبد مرده جهان بدم.

ای مهدی، ای مسیحا دم!

بیماری و درماندگی همه‌جاگیر شده؛ شفا و بهبودی بر بیماران ارزانی کن.

ای مهدی، ای وارث علوم رضوی!

دانش حقیقی از قلب‌ها رخت بر بسته؛ تو تشنه‌کامان ناکام را سیراب کن.

و ای مهدی، ای بنده کرنشگر خدا!

روح بندگی در جهان مرده، روح ایمان را دوباره در دل‌ها زنده کن. ای خورشید تابناک،

تا به کی پرده‌نشینی! ای ماه درخشنده شب‌های تار، تا به کی در پس تکابرها

نهانی! ای بهار دوران،

تا به کی خار و خس‌ها، مجلس آرای سبزه‌زارانند! ای شمشیر آخته یزدان، تا به کی

نابکاران، مطلق‌العنانند؟

آه... چه می‌گویم؟

او خود نیز چشم به راه است؛ ندای یاری‌خواهی‌اش قرن‌هاست که به گوش می‌رسد، اما

جز اندک نیکان، دیگران اجابتش نکرده‌اند. صدای پرطنین دعایش بر فرج و گشایش، صدها

سال است که در گوشه و کنار بلند است، اما آمین‌گویان راست‌کردار کمیاب!

این نوای اوست که در کنار خانه توحید، در لباسی ناشناس، رب‌البیت را می‌خواند

و درخواست می‌کند: «اللَّهُمَّ أَنْجِزْ لِي مَا وَعَدْتَنِي؛ خدایا آنچه را به من وعده نمودی، برسان».

بیاییم با پیمان ولایت بر آستان ولایت مدارش، دست بیعت را به سویش دراز کنیم و

با مددخواهی از حضرت حق، زنگارهای پلیدی را از جان خویش بزداییم و قلب و

جان را به شنیدن کلمات گهربار او و پدران پاکش صفا بخشیم و هر صبح و شام فرج حضرتش را از خدای متعال مسئلت کنیم و همیشه این دعا را از صمیم جان زمزمه کنیم:

«اللَّهُمَّ عَجِّلْ لِي وَلِيكَ الْفَرَجَ؛ بارالها! در فرج و گشایش برای ولیات شتاب کن.»

عهدی دوباره

خدای مهربان من!

در این هنگامه سحر که تیرگی رو به نیستی می‌رود و روشنی جان می‌گیرد، با ذره ذره وجود خود، تو را می‌خوانم و زیباترین ترانه هستی را به تو هدیه می‌کنم.

ای پروردگار نور و رفعت، ای پروردگار جوشش و زایش!

ای نازل‌کننده تورات و انجیل و زبور!

ای فرستنده قرآن عظیم و فرشتگان قریب و پیامبران کریم!

دستان سبز خواهشم را به سوی نگاه بخشنده تو می‌گیرم تا به مدد ملک قدیم خود،

از روشنی طبیعت سیرابم سازی، ای زنده استوار!

تو را به نام تابنده‌ات که همه آسمان‌ها و زمین‌ها را روشن ساخته و به تلاوت آن،

اولین و آخرین نیک می‌گردد، سوگند می‌دهم:

ای حیات‌بخش مردگان و میراننده زندگان، ای زنده‌ای که هیچ معبودی جز تو

نیست! عاجزانه تقاضای مرا با توانایی بی‌کرائت بپذیر و مولایمان، امام هادی‌مان، او را

که برای اقامه امر تو قیام می‌کند، برای دل‌های خسته و جان‌های سوخته‌مان برسان که

سلام‌ها و صلوات‌هایمان در مشرق و مغرب زمین، در دشت و کوه و بیابان و دریا، به

شماره کلمات تو و به سنگینی عرش تو، همه برای او و پدران گرامی اوست.

خدای خوب من!

در این صبح مقدس و در همه صبح‌هایی که چشمانم به رنگ زندگی باز می‌شوند،

با او پیمان می‌بندم و بیعتش را گردن می‌نهم و هرگز از آن بیرون نمی‌آیم.

خدای من!

مرا از یاران و همراهان ولی‌مان قرار ده؛ آنان که پیشی گرفته‌اند در دفاع از او، در

اطاعت او، در حمایت از او، در ارادت‌ورزی به او.

خدایا! مرا از شهیدان رکاب او بگردان.

پروردگارا! اگر روزی مرگ به سراغ من آمد - که خواهد آمد - پس مرا به گونه‌ای از گور بیرون آر که کفنم جامه جنگ من باشد و شمشیرم کشیده و نیزه‌ام برافراشته باشد تا دعوت داعی تو را اجابت کنم.

پروردگارا! بزرگ آرزوی من، دیدن چهره دل‌نشین آن عزیز و پیشانی بلند و درخشان اوست که روشنی چشمان من است. پس شتاب فرما در فرج شیرین او و آسان نما ظهور سبزش را و گل بیاران راه آمدنش را که تنها تو می‌دانی، چه عظمتی است در پیمودن راه او و چه گواراست اطاعت از امر او و چه لذتی است در پشتیبانی و حمایت او!

پروردگارا! او واسطه فیض بی‌کرانه توست. شهرهایت را با وجودش آباد ساز و بندگانت را با نفس‌های مهدوی‌اش زنده گردان.

به راستی که تعبیر زیبای تو، حکایت رسای حق است: «ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ»^۱ پس برای پاکی دست‌های تبه‌کار ما، ولی خود را، زاده دختر گرامی پیامبرت را، همانم محبوبت محمد(ص) را، بفرست تا رشته ظلم و جور باطل را بدرد و بنای حق را استوار سازد.

پروردگارا! وجود مبارک او را پناهگاه بندگان ستم‌دیده و آنان‌که یآوری جز تو ندارند، قرار ده و کلام گران‌قدرش را احیاکننده احکام فراموش‌شده خود و سنت‌های از یادرفته رسالت بگردان و او را از شر شب‌پرستان ظالم سلامت بدار.

خدایا! دل لطیف پیامبرت را به دیدار او شاد گردان و نوای جان‌بخش دعوت او را به پیروان منتظرش برسان.

خدایا! بر بیچارگی ما رحم آور و کلاف سردرگم و آشفته روزمرگی‌هایمان را به حضور گرم مولایمان سامان بخش.

ظهور او را به‌رغم ادعای بی‌خبران، نزدیک ساز، ای مهربان‌ترین عزیز مهربان!

روز ظهور (پیام‌های کوتاه)^۱

بعثت، فرود آمدن نور است در طبیعت. غدیر، تداوم حکومت نور است در زمین.

عاشورا، ذبح عظیم است برای نجات حکومت نور و مهدی، انفجار نور است در استغراق ظلمت.

روزی امواج این واقعه بزرگ در جام خورشید خواهد ریخت و نسیم‌ها از کران تا کران بر دشت‌ها و آبادی‌ها خواهند وزید.

آن روز، عصمت جاودان زنده خواهد شد و عینیت ایمان، قوام خواهد یافت.

آن روز، بانگ «أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ...»، در سحرگاهان و نیمروزها و غروب‌ها، از فراز مآذنه‌ها و از درون آبادی‌ها به گوش مردم جهان خواهد رسید.

آن روز، قطرات نور، از جام لحظه‌ها، در قالب وجود انسان خواهد ریخت.

آن روز، همه‌جا و همه‌چیز نور خواهد بود و نور، روشنایی خواهد بود و روشنایی؛ ذات همه‌چیز نورانی خواهد شد و روح در همه‌جا و همه‌چیز حلول خواهد کرد.

و آن روز، او بر کهن‌ترین معبد توحید تکیه زند و بانگ دلربای خویش را به گوش توده‌های ستم‌دیده و سرگردان بشری رساند.

نهمون بشارت شیرین (متن ادبی)

پیام حضور

چه مژده‌ای برتر از مژده آمدن بهار در پی یک زمستان تار و طولانی! چه بشارتی شیرین‌تر از بشارت طلوع خورشید در پی یک شب تاریک و سرد! چه پیامی نیک‌تر از پیام حضور زلال آب برای لبانی تشنه و خشکیده! چه بشارتی زیباتر و روح‌بخش‌تر از آمدن منجی، برای دنیای آلوده امروز! این بشارت حق است.

بی‌تردید او خواهد آمد و بهار را با همه طراوتش برای دل‌هامان به ارمغان خواهد آورد. بی‌تردید او خواهد آمد و در میان گرداب سراسر هلاک دنیای مادی، ریسمان نجات ما خواهد شد و قسم به خدای آسمان و زمین که او بر حق است.^۱

و روزی که بیاید، ندای «جاء الحق»،^۲ از ذره‌ذره وجود برخوردار خواهد خواست و دل‌های باایمان، آن روز به یاری خدا شاد خواهد شد.^۳

بشارت آمدن منجی، ندایی است که همواره در گستره تاریخ جاری بوده است، چنان‌که خدا می‌فرماید: «بعد از کتب آسمانی، در زبور داوود نوشتیم که زمین را بندگان صالح ما به ارث خواهند برد.»^۴ آری، زمین از آن مولای ماست و خلقت همواره در انتظار لحظه موعود است تا این بشارت عظیم بر پهنه زمین جاری شود و بهاری‌ترین روز هستی بر صحیفه یک شب طولانی و تار، مهر پایان زند.

۱. نک: ذاریات: ۲۳.
۲. نک: اسراء: ۸۱.
۳. نک: روم: ۴.
۴. نک: انبیاء: ۱۰۵.

سینه‌های منتظر، فردایی را به چشم خواهند دید که بهار با همه مهربانی‌اش، به خانه‌هاشان سر می‌زند، لب‌های تشنه دیدارش بر جویبارهای رحمتش درآیند و سیراب شوند و عالم وجود، در پی عطشی طولانی و سوزان، از زلال حیات بخش حضورش سیراب شود.

چه مسعود و مبارک است...

چه مسعود و مبارک است. روزی که جهان از دغل‌بازی‌ها و فتنه‌انگیزی‌ها پاک شود و حکومت عدل الهی بر سراسر گیتی گسترش یابد.

چه مسعود و مبارک است روزی که منافقان و حيله‌گران از صحنه خارج شوند و پرچم عدالت و رحمت حق تعالی بر بسیط زمین افراشته گردد و تنها، قانون عدل اسلامی بر کائنات حاکم شود.

چه مسعود و مبارک است روزی که کاخ‌های ستم و کنگره‌های بیداد فرو ریزد و آنچه غایت بعثت انبیا و حامیان اولیا(ع) بوده، تحقق یابد.

چه مسعود و مبارک است روزی که برکات حق تعالی بر زمین نازل شود و قلم‌های ننگین و زبان‌های نفاق‌افکن شکسته و بریده شود و موعود آسمانی بر عالم پرتوافکن گردد و شیاطین و شیطان‌صفتان، به انزوا گرایند.

بالاترین عبادت، انتظار بر تحقق یافتن عدالت اجتماعی به دست نازنین امام عصر(عج) در سطح وسیع و گسترده است.

مدعیان دوستی امامت، از زمان پیغمبر خدا زیاد بودند، اما کسانی که عمارگونه در رکاب امام بایستند و شمشیر را بر روی سینه خود قرار دهند و بگویند: «اگر امام اذنم دهد، شمشیر را به سینه فروبرم و از پشت بیرون کشم»، کم بودند.

«دریا طوفانی شد، زورق‌ها همه در هم شکستند، جز زورق سرخ چشم‌به‌راهان که بر فراز امواج فتنه‌ها، کرانه‌رهایی بخش تو را می‌طلبند، ای ساحل آرام‌بخش نجات! بیا.

پهنه گیتی خشکید، گل بوته‌ها همه پژمردند، جز لاله‌زار خون‌رنگ دل‌باختگان. ای چشمه جوشان حیات! تعجیل کن.

شب تیره غیبت به درازا کشید، دریای سیاه زندگی طوفانی شد، پهن‌دشت انسانیت، به کویر تفتان مبدل گشت و من در این شب تار وحشت‌زا، لحظه‌های تو را شماره کنم و در این غار دهشت‌زا، خسته و دل‌تنگ، انتظار تو را ستاره کنم، ای زداينده غم و موعود امم.^۱

روزی که او بیاید...

روزی خواهد آمد که آیین اسلام، همه ادیان و مرام‌ها را تحت لوای خود می‌گیرد؛ یعنی همان وقتی که مهدی در سراسر جهان، حکومت واحد اسلامی را تشکیل می‌دهد.

همه آنها مرد نیستند، پنجاه نفرشان زن هستند که در مکه جمع می‌شوند؛ یاران مهدی را می‌گویم.

اگر دیدی در جامعه صلح برقرار شد، حق حاکم شد و حق پرستان قدرت را به دست گرفتند، سنت نبوی و سیره علوی احیا شد، بدان که قائم آل محمد آمده است.

اگر خروج سفیانی و قیام یمانی را دیدی، اگر صیحه و ندایی از آسمان شنیدی، بدان که حتماً هنگام ظهور مهدی رسیده است.

پنج علامت حتمی ظهور مهدی را بدان تا بتوانی حق را از باطل تشخیص دهی و خود را برای قیام ایشان آماده سازی:

۱. خروج سفیانی؛ ۲. خروج و قیام یمانی؛ ۳. صیحه و ندای آسمانی؛ ۴. کشته شدن و نفس زکیه؛ ۵. فرورفتن لشکر سفیانی در زمین بیداء.

دشمنان فکر می‌کنند که نقشه‌هایشان پنهانی است، ولی مهدی از نقشه‌های هر گروهی آگاه است؛ او دوست و دشمن خود را با یک نگاه می‌شناسد.

اگر دیدی که هم و هدف مردم، شکم و شهوتشان است، غیبت، سخن خوش آنهاست و اگر دیدی که انسان در راه غیرخدا بسیار خرج می‌کند، ولی در راه خدا، از اندک هم مضایقه دارد، بدان که دجال در راه است.

۱. علی‌اکبر مهدی‌پور، «ندبه انبیا و اولیا در فراق امام مهدی (ع)»، نشریه موعود جوان، ش ۸۷، ص ۴۲.

بشارت ظهور (شعر)

امید به ظهور

هادی فردوسی

شهر، آینه‌دار می‌شود با یک گل

پروانه‌تبار می‌شود با یک گل

گفتند نمی‌شود ولی می‌بینند

یک روز بهار می‌شود با یک گل

بشارت

مفتون امینی

یا درد و غم طی می‌شود با شهریاری می‌رسد

این کشتی طوفان‌زده هم بر کناری می‌رسد

شب را سحر باشد ز پی، آخر بهاری می‌رسد

گردی بپاشد در افق، گویی سواری می‌رسد

امید خوش می‌پرورم زین نخل، باری می‌رسد

هر دوره آن را خواجه‌ای با شهریاری می‌رسد

کز گل بدان لطف و صفا که نیش خاری می‌رسد

ای دل بشارت می‌دهم خوش روزگاری می‌رسد

گر کارگردان جهان، باشد خدای مهربان

اندیشه از سرما مکن، سر می‌شود دوران وی

ای متظر! غمگین مشو، قدری تحمل بیشتر

یار همایون منظرم آخر درآید از درم

کی بوده است و کی شود ملک غزل بی حکمران

«مفتون!» منال از یار خود گر با تو گاهی تلخ شد

آیت یزدان

نامه چیان اراکی

شام تاریک رود، صبح درخشان برسد

تازه گردد چمن و فیض به بستان برسد

روزگار ستم و جهل به پایان برسد

خرم آن روز که آن مظهر یزدان برسد

کعبه گلشن شود از لطف گل رخسارش

دوره عدل و مساوات چو آغاز شود

خاتم هشت و چهار و گل گلزار نبی
قائم آل محمد(ص)، شرف کون و مکان
شیعیان را برهاند ز غم و رنج و محن

روشنی بخش جهان، آیت یزدان برسد
بانی صلح و صفا، حامی قرآن برسد
ظلم و درد همه را مرهم ایمان برسد

آشتی با عدالت

کامران شرفشاهی

می آیی

و جهان زیر پای تو

سبز می شود

چشم های کابوس زده

به شوق پابوست

در انتهای هستی

که ابتدای دوباره توست...

آنگاه که واژه ها دوباره معنا می شوند

و جهان به عطر نرگس

دوباره با عدالت آشتی می کند

و دوباره...

بخش هشتم: کوناکون

- پیامک‌های مهدوی

- پرسمان

- الف) پرسش‌های مسابقای

- ب) پرسش‌های گزارشی

- محورها و مآخذشناسی مهدویت

- معرفی کتاب‌های مرکز پژوهش‌های اسلامی

- آشنایی با پایگاه‌ها و مراکز مهدویت

سایک های مهدوی

خدا که مثل بنده هایش بخیل نیست؛ او نعمت هایش را بی دریغ به همه می دهد، اما نعمت های خاص برای آدم های خاص است؛ مثلاً وقتی به علی (ع) می خواهد نعمتی ببخشد، مهدی امت و بشریت را از نسل او قرار می دهد.

وقتی دل پیامبر را شکستند و به او گفتند: از تو نسلی نمی ماند...، خدا فاطمه را به او هدیه کرد و قائم اهل بیت (ع) هم از فرزندان او شد.

می گویند خلق و خوی آدم ها با اسم آنها یک جورهایی ارتباط دارد؛ او هم، نامش نام پیامبر است و هم اخلاقش شبیه پیامبر. بین چه می شود!

اگر فکر کردی بی خرج و زحمت است؛ یا خیلی ساده لوحی یا معنی اش را نفهمیدی، انتظار را می گویم.

وقتی قرار است خدا بالاترین پاداش را بابت انتظار بدهد، بدان که چیز گرانی است و به راحتی هم حاصل نمی شود.

هم قریشی است، هم هاشمی است و هم محمدی. قریشی ها، بهترین های نسل عربند. بنی هاشم، بهترین های قریشند و محمدی ها، بهترین های بنی هاشم؛ او هم که عزیز دل همه محمدی هاست!

گاهی وقت ها ندیدن کسی که او را خیلی دوست داری، بزرگترین تنبیه است برای اینکه بدانی کاری کرده ای که او رنجیده است. خب، غیبت امام همین جوری است!

رزمنده بودن یعنی شجاعت، یعنی شهادت، یعنی ایثار و گذشت، یعنی مهربانی، یعنی مرام و معرفت و دست آخر، یعنی شهادت. از این رو، کسی که منتظر است، مانند رزمنده‌ای است که در راه خدا شهید شده است.

شاید یکی، دو تا یا همین حدود پیرمرد هم میان آنها پیدا شود؛ همه‌شان جوانند، جوان جوان؛ یاران مهدی را می‌گویم.

وعده‌های خدا دیر و زود دارد، ولی سوخت و سوز ندارد. خودش گفته: اهل بیت را پیشوایان زمین قرار می‌دهد و آخر دنیا که شد، مهدی را می‌فرستد تا آنها را عزیز و دشمنانشان را ذلیل کند.

خون مظلوم که پایمال نمی‌شود؛ حتی اگر یک روز هم از عمر زمین باقی باشد، «او» می‌آید و اهل ضلالت و گمراهی را رسوا می‌کند؛ حتی اگر یک روز هم باقی باشد!

اگر دیدی مردم نماز را ترک کردند، مال همدیگر را خوردند، یک آب هم رویش، به تولید انبوه دروغ دست زدند و دینشان را یکجا به حراج گذاشتند، بدان که دجال در راه است!

رهبران الهی در پنهان و آشکار وظیفه سنگین رهبری را انجام می‌دهند و در همه حال در راهنمایی مردم می‌کوشند، اگرچه از نظرها غایب و پنهان باشند.

هرگز لازم نیست امام شناخته شود تا هدایت کند، بلکه در حال پنهانی نیز به این وظیفه خطیر قیام می‌کند و نفع زیادی را به مردم می‌رساند؛ غیبت امام با مقام هدایت و سودبخشی او منافاتی ندارد.

امام زمان(ع) قلب عالم امکان و واسطه فیض الهی است و جان جهان به وجود او بستگی دارد. از این جهت، حضور و غیبت او تفاوتی ندارد.

سینه امام زمان(ع) و روح بلندش، صندوق آسیب‌ناپذیر آیین الهی است تا همه ویژگی‌های آسمانی این تعالیم را در خود نگه دارد.

پیام مهم ظهور این است که می‌خواهد بگوید: اگر از عمر هستی تنها یک روز باقی مانده باشد، باید آدم‌ها ببینند که می‌شود در این عالم به شکل دیگری زندگی کرد.

منتظران مهدی(عج) باید بدانند که از هدف‌های اصلی امام قائم(ع)، ریشه‌کن کردن ظلم است. بنابراین، باید نه خود ظالم باشند و نه به هیچ عنوان کمک به ظلم کنند؛ خواه آن ظالم کوچک باشد یا به صورت ابرقدرت و حکومت‌های ستمگر باشد.

از امور اصلی و همیشگی که منتظران مهدی(ع) باید به آن اهمیت دهند، انس گرفتن با قرآن و عمل به آن است.

امام زمان(ع) قرین قرآن است؛ اگر خدای نکرده قرآن مهجور گردد، درست برعکس راه امام، قدم برداشته شده است.

جامعه‌ای که در انتظار ظهور مصلح به سر می‌برد، باید خود صالح باشد.

مهدی(ع) دست انتقام‌خدایی است. مهدی(ع) دشمن خون‌ریز مستکبران و فاسدان است و یار دلسوز و مهربان فروتنان و مستضعفان و پاکان.

شناختن امام، شناختن خط حرکت تکاملی و خصوصیات آن است و شناختن این خط، یا مستلزم رکود است و سقوط یا انحراف و حرکت در جهت مخالف و اینها همه دور شدن از هدایت است و سقوط در ورطه هلاکت و جاهلیت.

اگر ما بدانیم که اعمال ما در هر هفته یا هر چند روز، به محضر امام زمان(عج) عرضه می‌شود، این خود، عاملی است برای خودسازی و مراقبت.

اگر خواستی که بدانی که میزان محبت تو به امام زمانت چقدر است، پس به قلب خودت نگاه کن و ببین که در قلبت و در کارهایت چقدر به او محبت داری و به چه میزان به فکر او هستی.

اولیای الهی با تحمل درد فراق حضرت، مشکلات غیبت و انتظار دیدار ایشان، قدر و منزلت حضرت را می‌شناسند و مرغ دلشان در آسمان لاهوتی به پرواز درمی‌آید و برای نزدیک شدن به خداوند، از فرشتگان پیشی می‌گیرند.

صبر و تحمل مشقات غیبت و تردید نداشتن در آن، از سخت‌ترین آزمون‌های الهی است.

رهاورد پنهان بودن حضرت از دوستانی که از آلودگی‌ها و پلیدی‌ها پاک هستند، دل‌باختن آنان به حضرت، تعمیق پیوند عاطفی با ایشان و در نتیجه، نزدیک‌تر شدن آنان به حضرت حق و درک کمالات روحی است.

امام زمان، نهان‌شده‌ای است که همیشه با ماست و دورشده‌ای است که به ما نزدیک است. هرچند آن حضرت از عموم مردم دور است، به خاصان و موالیان خود نزدیک است.

امام زمان از دیدگان پنهان است، نه از دل‌ها.

مردم اگرچه از دیدن چهره پرفروغ امام خویش در دوران غیبت محرومند، می‌توانند یاد او را همیشه در دل داشته باشند.

صبر و پایداری، روح و جوهر اصلی انتظار است؛ زیرا هدف اصلی از انتظار، زنده نگه‌داشتن روح امید و حس مسئولیت است و زنده بودن این احساس، بدون صبر ممکن نیست.

انتظار بدون عنصر صبر و پایداری، پوسته‌ای است بدون مغز و قالبی است بی محتوا. از این رو، همواره خصلت الهی و حیاتی انتظار، با صبر و شکیبایی قرین گشته است.

حقیقت مهدویت، منتهی شدن مسیر جوامع جهان به جامعه واحد، دارای سعادت، امنیت، رفاه عمومی، تعاون، همکاری، هم‌بستگی، نابودی مستکبران و خلافت شایستگان مؤمنان، به رهبری یک رادمرد الهی است.

اگر جهان تشنه عدالت و امنیت است، عدالت و امنیت نیز بی تابانه در انتظار اوست.

تا زمانی که انسان تحمل و ظرفیت پذیرفتن برنامه‌های مترقیانه حجت الهی را نداشته باشد و راه درک حقایق و دریافت دانش پیشرفته دولت حق را بر خود هموار نکند، هنوز زمینه ظهور فراهم نشده است.

امام از ما غایب نیست، بلکه ما بر اثر اعمال ناشایست خود، از او غایبیم و شایستگی دیدار او را نداریم.

غیبت به معنای عدم ظهور است، نه عدم حضور؛ امام زمان در همه جا حاضر است، نه ظاهراً!

آیا تعجب دارد اگر بدانیم وجود امام (ع) در زمان غیبت، با امواج جاذبه معنوی خود، افکار و جان‌های زیادی را در دور و نزدیک، هدایت می‌کند و از سرگردانی رهایی می‌بخشد.

امید به ظهور منجی عدالت‌گستر، عامل پر قدرتی است که شور و شوق حرکت را فراهم می‌سازد.

عقیده به امامت و ظهور منجی، همچون منبع پرفیض و رحمتی است که همواره چراغ راه شیعیان بوده است.

مهدویت و اعتقاد به آن، همان روح امیدی است که می‌تواند جامعه‌ای را به حرکت وادارد و روح زنده‌ای است که قدرت اراده و ایمان را تقویت و هرگونه خمودی و خشکی و تحجر را از معتقدان راستین دور می‌سازد.

□

چه انتظار عجیبی!

عجیب‌تر که چه آسان، نبودنت شده عادت! چه بی‌خیال نشستیم؛ نه کوششی، نه

وفایی! خدا کند که بیایی!

□

در خلوت سبز جمکرانت هستیم
ای دوست بیا که میهمانت هستیم
دیری است که رفته‌ای و ما منتظریم
برگرد آقا! ما نگران هستیم

□

عاقبت یک روز، مغرب محو مشرق می‌شود
عاقبت غربی‌ترین دل نیز عاشق می‌شود
شرط می‌بندم زمانی که نه زود است و نه دیر
مهربانی حاکم کل مناطق می‌شود

□

عمریست که از حضور او جا ماندیم
در غربت سرد خویش تنها ماندیم
او منتظر است تا که ما برگردیم
ماییم که در غیبت کبرا ماندیم

□

خوش‌تر آن باشد که آن بانی نور
از کنار کعبه بنماید ظهور
قلب‌ها را مهر هم‌عهدی زند
از حرم بانگ اناالمهدی زند

□

بارالها ز گل آینه نوری بفرست
کور شد سرمه اندیشه، طهوری بفرست
در ره دیدن او حسرت مجنون خوردیم
ز فراق گل خوشبوی جهان پژمردیم
□

بیا بیا که سوختم ز هجر روی ماه تو
تمام عمر دوختم دو چشم خود به راه تو
بهشت را فروختم به نیمی از نگاه تو
بدین امید زنده‌ام که گردم از سپاه تو
□

چه خوب می‌شد اگر مرد آسمانی ما
به جمع خاکی خوبان شهر برگردد
هنوز منتظرم یک نفر خبر بدهد
که باز یوسف کنعان شهر برگردد
□

«و الشمس» که بی‌روی تو من حیرانم
«والفجر» که بی‌وصل تو در بحرانم
«و اللیل» که بی‌موی تو روزم تاریک
«والعصر» که بی‌عشق تو در خسرانم
□

هر هفته تلخ آمد و رد شد، نیامدی
خورشید زیر سایه لگد شد، نیامدی
□

شنیده‌ام که فقط در بهار می‌آید
و بر سر سمند سپیدی سوار می‌آید
بهار هم برود، پشت شیشه می‌مانم
همیشه منتظر آن همیشه می‌مانم
□

چندسالی یوسف از جرم زلیخا حبس شد
حبس مهدی از گناه ما، هزاران ساله است
□

سر به قیامت چو برآرم ز خاک
نیست مرا جز هوس روی تو
□

مایل فردوس برین نیستند
خاک‌نشینان سر کوی تو
بار دگر زنده شوم بعد موت
گر به مشامم برسد بوی تو
□

یارب آن یوسف گم‌گشته به من باز رسان
تا طرب‌خانه کنی بیت حزن، باز رسان
ای خدایی که به یعقوب رساندی یوسف
این زمان یوسف من نیز به من باز رسان
□

ای مهر، طلوع کن که خوابیم همه
در هجر رخت در تب و تابیم همه
هر برزن و بام، از رخت روشن و ما
خفاش‌وشیم و در حجابیم همه
□

منتظران را به لب آمد نفس
ای شه خوبان، تو به فریاد رس
□

ای پرده‌دار عالم! در پرده چند مانی؟
آخر ز پرده بنگر یاران آشنا را
□

یک چشم زدن غافل از آن ماه نباشیم
شاید که نگاهی کند آگاه نباشیم
□

از دست غیبت تو شکایت نمی‌کنم
تا نیست غیبتی، نبود لذت حضور
گر دیگران به عیش و طرب خرمند و شاد
ما را غم نگار بود مایه سرور
□
ما حلقه اگر بر در مقصود زدیم
از بندگی حضرت معبود زدیم
این الفت ما به دوست، امروزی نیست
یک عمر دم از مهدی موعود زدیم

پرسشنامه

الف) سوالات مسابقه‌ای

۱. بر طبق روایات، هر کسی از شما بمیرد، در حالی که منتظر این امر (حکومت امام زمان(ع)) باشد، همانند کسی است که:

الف) با حضرت قائم(ع) در خیمه‌اش بوده باشد.

ب) در خدمت آن حضرت شمشیر بزند.

ج) در رکاب رسول خدا(ص) شهید شده باشد.

د) هر سه مورد صحیح است.

۲. نخستین و مهم‌ترین وظیفه هر شیعه منتظر چیست؟

الف) اقرار زبانی به ولایت ائمه معصوم(ع)

ب) توجه به مفاد دعا‌هایی که خواندن آنها در عصر غیبت مورد تأکید است.

ج) گواهی دادن به اینکه هیچ شایسته پرستشی جز خداوند نیست.

د) کسب معرفت نسبت به وجود مقدس امام و حجت زمان خویش

۳. کتاب الغیبه اثر کدام یک از علمای معروف شیعی است؟

الف) محمدباقر مجلسی

ب) شیخ صدوق

ج) شیخ طوسی

د) محمد بن یعقوب کلینی

۴. کدام یک از اعیاد اسلامی، به نوعی به حضرت صاحب‌الامر منسوب‌اند؟

ب) غدیر، فطر

الف) فطر، قربان

د) هر سه گزینه صحیح است

ج) جمعه، قربان

۵. دعای معروف به دعای امام زمان، با کدام جمله شروع می‌شود؟

الف) اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَجِدُّدُ لَهٗ فِی صَبِيْحَةٍ یَّوْمِیْ هَذَا

ب) اَللّٰهُمَّ كُنْ لِوَلِیْكَ الْحُجَّةِ بْنِ الْحَسَنِ

ج) اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنَا تَوْفِیْقَ الطَّاعَةِ ■

د) اَللّٰهُمَّ رَبُّ الثَّوْرِ الْعَظِیْمِ

۶. کدام یک از دعاها مرتبط با امام زمان (ع) است؟

الف) دعای ندبه، دعای فرج، زیارت آل یاسین ■

ب) دعای مجیر، دعای سمات، دعای فرج

ج) دعای کمیل، دعای ندبه، زیارت خمسه عشر

د) گزینه ب و ج صحیح است.

۷. کدام یک از اماکن زیر، منسوب به امام زمان (ع) و مرتبط با وجود مقدس ایشان است؟

الف) مسجد جمکران، مسجدالنبی، مسجد قبا

ب) مسجد قبا، مسجدالنبی، مسجد سهله

ج) مسجد سهله، مسجد جمکران، مسجد قبا

د) مسجد سهله، مسجد جمکران، سرداب سامرا ■

۸. هرکس چهل بامداد، خدا را با این دعا بخواند از یاوران قائم خواهد بود.

الف) سمات ب) آل یاسین

ج) ندبه د) عهد ■

۹. توقیع زیر به وسیله امام عصر (ع)، در پاسخ به پرسش چه کسی نوشته شده است؟

«...و اما در رویدادهایی که پیش می‌آید، به راویان حدیث ما مراجعه کنید؛ زیرا آنها

حجت من بر شما هستند و من حجت خدا بر ایشان».

الف) اسحاق بن یعقوب ■ ب) شیخ مفید

ج) شیخ صدوق د) هیچ کدام

۱۰. غیبت صغرا چند سال به طول انجامید؟

الف) ۵۵ سال ب) ۷۰ سال

ج) ۶۹ سال و ۵ ماه ■ د) ۶۴ سال

۱۱. نامه‌های حضرت صاحب‌الامر(ع) که به وسیله نائبان به شیعیان رسیده است، چه نام دارد؟

الف) فرمان ب) توقیع

ج) روایت د) دستخط

۱۲. امام عصر(عج) در پیامی به شیخ مفید، این موضوع را دلیل محروم ماندن شیعیان از سعادت دیدار خود دانسته است؟

الف) فراگیر نشدن ظلم در پهنه زمین

ب) یکدل نبودن شیعیان در وفای پیمانی که از ایشان گرفته شده است

ج) آشکار نشدن رخداد‌های قبل از ظهور

د) نبود مودت و دوستی میان شیعیان

۱۳. معنای این عبارت چیست؟ «اللَّهُمَّ عَرِّفْنِي حُجَّتَكَ فَإِنَّكَ إِن لَّمْ تَعْرِفْنِي حُجَّتَكَ ضَلَلْتُ عَنْ دِينِي».

الف) خداوندا! حجت خود را به بندگانت معرفی کن تا آنها گرفتار ضلالت نشوند.

ب) بارخداایا! مرا با خودت آشنا کن که اگر با تو آشنا نشوم، به گمراهی می‌افتم.

ج) خداوندا! مرا با حجت خود آشنا ساز که اگر مرا با او آشنا نکنی، از دینم گمراه می‌شوم.

د) خداوندا! معرفت همراه با حجت و دلیل را نصیب من کن تا گرفتار گمراهی نشوم.

۱۴. کتاب کمال‌الدین و تمام النعمة از نوشته‌های کدام عالم شیعی است؟

الف) شیخ صدوق ب) شیخ طوسی

ج) شیخ مفید د) علامه حلی

۱۵. به فرموده امام صادق(ع)، هرکس بعد از نماز صبح و نماز ظهر بگوید: «اللَّهُمَّ صَلِّ

عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ»،

الف) گناهان او بخشیده می‌شود. ب) بهشت بر او واجب می‌شود.

ج) نمیرد تا قائم(ع) را دریابد. د) از جمله یاران امام عصر(ع) قرار گیرد.

۱۶. نواب عام امام زمان(ع) چه کسانی هستند؟

الف) صاحبان قدرت ب) مراجع تقلید

ج) دانشمندان د) روحانیان

۱۷. کدام نماز است که یکی از آیات قرآن، دوایست بار در آن خوانده می‌شود؟

الف) نماز جعفر طیار ب) نماز امام زمان

ج) نماز آیات د) نماز عید فطر

۱۸. کدام یک از پیامبران پس از ظهور امام زمان (ع)، پشت سر ایشان نماز می‌خواند؟

الف) حضرت آدم (ع) ب) حضرت موسی (ع)

ج) حضرت عیسی (ع) د) حضرت ابراهیم (ع)

۱۹. روز «دحو الارض» چه روزی است؟

الف) روز بیست و پنجم ذی‌القعدة

ب) روز گستردگی رحمت خدا و اجابت دعا

ج) روز ظهور امام عصر (ع) د) همه موارد

۲۰. مفهوم ضد انتظار چیست و حکم آن چگونه است؟

الف) بی تفاوتی - مباح ب) ناامیدی - حرام

ج) بی تفاوتی - حرام د) ناامیدی - مکروه

۲۱. مفهوم انتظار چیست؟

الف) قیام به خوبی‌ها و ترک زشتی‌ها ب) حالتی نفسانی جهت آمادگی

ج) دعا برای ظهور امام زمان (ع) د) امید داشتن به فرج حضرت

۲۲. آیات شریفه «فَلَا أُقْسِمُ بِالْخُثَمِ الْجَوَارِ الْكُنُوسِ» (تکویر: ۱۵ و ۱۶)، اشاره به چه مطلبی دارد؟

الف) قیام و انقلاب امام مهدی (ع) ب) حیرت و غیبت امام عصر (ع)

ج) شهادت حضرت مهدی (ع) د) ولادت پنهانی امام زمان (ع)

۲۳. مقصود از روایت: «از زیر پای خود، انتظار فرج داشته باشید»، چیست؟

الف) مقدمات فرج را زیر پا گذاشتید. ب) فرج به شما نزدیک است.

ج) امر ظهور ناگهانی است. د) قدم‌های شما در امر ظهور مؤثر است.

۲۴. در کدام دعا یا زیارت، از ائمه به‌عنوان «اولیاء النعم» یاد شده است؟

الف) دعای عهد ب) زیارت جامعه

ج) زیارت آل‌یاسین د) الف و ب

۲۵. در آیه شریفه «وَأَسْتَجِبْ عَلَيْكُمْ نِعْمَةَ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً...»،

الف) نعمت ظاهر، امام ظاهر و نعمت باطن، امام غائب است. ■

ب) نعمت ظاهر، امام زنده و نعمت باطن امام شهید است. □

ج) نعمت ظاهر، پیامبران و نعمت باطن امامان است. □

د) نعمت ظاهر، اعضا و جوارح و نعمت باطن، عقل است. □

۲۶. امام صادق(ع) از تعیین کنندگان وقت ظهور چه تعبیری کرده است؟

الف) مدعیان □   ب) کافران □

ج) دروغ‌گویان ■   د) فریب‌دهندگان □

۲۷. شکرگزاری از نعمت وجود امام(ع) چگونه است؟

الف) شناخت قلبی و معرفت نعمت الهی □   ب) انجام کارهای مورد پسند او □

ج) بیان و نشر فضایل آن امام همام □   د) هر سه مورد ■

۲۸. امام زمان(ع) به کدام دعا امر فرموده است؟

الف) دعای ندبه □   ب) دعای عهد □

ج) دعای افتتاح ■   د) دعای کمیل □

۲۹. حضرت مهدی(ع) همانند کدام پیامبر در شکم مادر سخن گفت؟

الف) حضرت عیسی(ع) □   ب) حضرت موسی(ع) □

ج) حضرت یحیی(ع) ■   د) حضرت یونس(ع) □

کلمه یابی:

۱. روز ولادت باسعادت حضرت حجت(ع) و روز ظهور ایشان و روز زیارتی آن

حضرت، (چهار حرفی): جمعه

۲. از ادعیه معروف دوران غیبت که خواندن آن در ساعت آخر روز جمعه سفارش

شده است، (چهار حرفی): سمات

۳. مرقد شریف نواب اربعه در آن شهر واقع است، (پنج حرفی): بغداد

۴. به معنی پیمان است و نیز نام دعایی برای امام عصر(عج) است، (سه حرفی): عهد

مهدویان / ۱۳۲۱

۵. نام عمه امام حسن عسکری (ع) که موفق به دیدار حضرت مهدی (عج) شده است،
(پنج حرفی): حکیمه
۶. نخستین کسی که پس از ظهور حضرت مهدی (عج) رجعت می‌کند. (هشت حرفی):
امام حسین (ع)
۷. از کتاب‌های چهارگانه روایی شیعه که احادیث مربوط به حضرت مهدی (عج) نیز در
آن است، (هشت حرفی): اصول کافی
۸. اعتقاد به آن، یک عقیده عمومی و مشترک میان ادیان است، (چهار حرفی): منجی
۹. یکی از کارهای آن حضرت، بازگرداندن ..... به جامعه بشری است، (پنج
حرفی): عدالت
۱۰. در لغت به معنای امید به آینده داشتن است، (شش حرفی): انتظار
۱۱. مسجدی در نزدیکی کوفه و منسوب به امام زمان (ع)، (چهار حرفی): سهله
۱۲. نام منطقه‌ای در یک فرسخی مکه که احتمال دارد محل سکونت امام زمان (ع)
باشد، (پنج حرفی): ذی طوی
۱۳. نام دیگر دعای عهد، (سه حرفی): نور
۱۴. از رویدادهای معاصر با عصر ظهور حضرت مهدی (عج) است، (چهار حرفی):
رجعت
۱۵. پیامبری که هم‌زمان با ایشان خروج می‌کند، (چهار حرفی): عیسی (ع)
۱۶. نام مادر گرامی‌اش، (چهار حرفی): نرجس
۱۷. خروج این شخص از علائم ظهور است، (شش حرفی): سفیانی
۱۸. همه مشتاقان، منتظر آن هستند، (چهار حرفی): ظهور
۱۹. دعای صبح جمعه‌ها، (چهار حرفی): ندبه
۲۰. مکانی مقدس از آن حضرت در ایران، (شش حرفی): جمکران
۲۱. پدر بزرگوار امام زمان (ع)، (دوازده حرفی): امام حسن عسکری
۲۲. آغاز امامت حضرت حجت (ع) در این روز از ماه ربیع‌الاول بوده است، (سه
حرفی): نهم

۲۳. برای سلامتی امام زمان(ع) می دهند، (چهار حرفی): صدقه
 ۲۴. به معنای آخرین دوران حیات بشر، (نه حرفی): آخرالزمان
 ۲۵. زیارت نامه معروف امام زمان(ع)، (هفت حرفی): آل یاسین

جمله سازی

با کلمات زیر، جمله ای معنادار درباره مهدویت بسازید.

- قطار، امید، انتظار، خوشبختی
- مهدی، آرمان، دهکده جهانی، امریکا
- آسمان، دنیا، عینیت، عدالت
- کعبه، ظهور، انسان، مستضعف
- انتظار، سرخ، قیام، سبز
- منتظر، صبح، فرج، طلوع
- مهدویت، دشمنان، فرهنگ، هدف
- کودکان، دعا، زمینه، نور
- نوجوان، رایحه، مکان، انتظار
- اینترنت، امام زمان(عج)، منتظران، تکلیف

ب) سوالات گزارشی

۱. مهدی باوری در زندگی ما چقدر نقش دارد؟
۲. آیا در دنیای امروز می توان بدون تفکر مهدوی زندگی کرد؟
۳. در طول روز چقدر به یاد امام زمان(ع) می افتید؟
۴. در چه موقعیت هایی وجود مقدس امام زمان(عج) را حس می کنید؟
۵. گم شده شما در زندگی چیست؟
۶. برای جمعهای که قرار است آقا بیاید، چقدر آمادگی دارید؟
۷. در حال حاضر، انتظار حضرت از شما چیست؟
۸. آرمان شهر مهدوی که به دنبال آن هستیم، چه ویژگی هایی دارد؟
۹. آیا اطلاعات شما درباره امام زمانتان کافی است؟

۱۰. تا چه اندازه خود را به امام زمانتان نزدیک می‌بینید؟
۱۱. چه فکری برای بهتر شدن رابطه‌تان با حضرت کرده‌اید؟
۱۲. اگر رؤیای ظهور تحقق پیدا کند، چه می‌شود؟
۱۳. اگر یک روز بیدار شوی و حضرت آمده باشد، چه می‌کنی؟
۱۴. اگر نام خود را از زبان امام بشنوی، چه احساسی داری؟
۱۵. سیمای شهرمان پس از ظهور چگونه خواهد بود؟
۱۶. با یک گزارش توصیفی از عصر طلایی ظهور موافقی؟

محورها و مآخذ شناسی مهدویت

موضوع

۱. منبع شناسی مهدویت

الف) محورها

یک- انواع ویژگی های کتاب مطلوب مهدویت (مستند به کتاب و سنت و عقل، تحلیلی، به روز بودن)؛

دو- توجه به معتبر بودن مؤلف و متون و بزرگ نمایی نکردن مباحث آن از قبیل رؤیت، قیام، شمشیر و...؛

سه- موضوع بندی کتاب ها به روایی، تفسیری، تاریخی، تحلیلی، شبهه شناسی، علائم ظهور و حکومت؛

چهار- کتاب های مهدوی و غیبت پیش از تولد حضرت؛

پنج- کتاب های مهدوی و غیبت پس از تولد تا غیبت کبرا؛

شش- کتاب های مهدوی و غیبت از غیبت کبرا تا به حال.

ب) منابع مطالعاتی

۱. بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود، مرجع مهدویت، تهران، ۱۳۸۴، ۲ جلد.

۲. پورسید، آتایی، مسعود و دیگران، تاریخ عصر غیبت، نگاهی به عصر غیبت امام دوازدهم، قم، مؤسسه فرهنگ حضور، ۱۳۷۹، ۴۵۹ صفحه.

۳. حسین، جاسم، تاریخ سیاسی غیبت امام دوازدهم، ترجمه محمدتقی آیت اللهی، تهران، امیرکبیر، ۱۳۶۷، ۲۵۶ صفحه.

۴. ذبیح الله، علی نقی، مرجعیت و سیاست در عصر غیبت، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۲، ۲ جلد.

۵. محرمی، غلام‌حسین، تاریخ تشیع از آغاز تا پایان غیبت صغری، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۲، ۲۸۰ صفحه.

۶. مهدی‌پور، علی‌اکبر، کتابنامه، ۱۳۷۵، ۲ ج، ۸۳۲ صفحه.

۲. مهدویت و غرب

الف) محورها

یک - مشترکات اسلام، مسیحیت و یهودیت در منجی‌گرایی؛

دو - جامعه غرب و مهدویت؛

سه - پست مدرنیته و ناکامی‌های جهان غرب؛

چهار - دموکراسی و نظم نوین جهانی و مهدویت؛

پنج - سوءاستفاده‌های اقتصادی، سیاسی و فرهنگی حاکمان غرب از مفهوم مهدویت؛

شش - سیطره صهیونیسم؛

هفت - دیدگاه مستشرقان؛

هشت - غرب و نیاز به منجی؛

نه - درآمدی بر مسئله‌شناسی سیاسی مهدویت (چیستی مفهوم سیاست، رویکردهای

عمده به فعل سیاسی، مفهوم سیاست در آموزه مهدویت)؛

ده - فرهنگ مهدوی (چیستی فرهنگ مهدویت، اهمیت فرهنگ مهدویت، ارائه

راهکارهایی مناسب برای کاربردی کردن این فرهنگ)؛

یازده - مهدویت و بازآفرینی هویت اسلامی،

- فرهنگ مهدوی و نقش هویت‌بخشی آن،

- مهدویت و زندگی سیاسی معاصر اسلامی،

- مشترکات دیدگاه‌های آینده‌نگر میان ادیان و مکتب‌های بشری،

- دیدگاه‌های مشترک آینده‌نگر میان ادیان آسمانی،

- آینده‌نگری در اسلام و ویژگی‌های مدینه فاضله موعود؛

دوازده - الگوی توسعه سیاسی در پرتو عدالت‌مهدوی،

- مفهوم‌شناسی توسعه سیاسی،

- زندگی معاصر اسلامی و نقش الگوی توسعه سیاسی،
- مبانی نظری توسعه سیاسی در غرب،
- اصول و مؤلفه‌های توسعه سیاسی غرب،
- بررسی و نقد نظریه توسعه سیاسی در غرب براساس مبانی اسلامی،
- الگوی توسعه سیاسی در جامعه مهدوی.

ب) منابع مطالعاتی

۱. اعرجی، شرف‌الدین، *تحلیلی از پیش‌گویی‌های نوستر آداموس*، ترجمه: عباسعلی براتی، تهران، امیرمسنود، ۱۳۷۹، ۲۸۸ صفحه.
۲. بهروز لک، غلام‌رضا، *سیاست و مهدویت*، قم، حکمت رویش، ۱۳۸۴، ۲۰۴ صفحه.
۳. پولادی، کمال، *تاریخ اندیشه سیاسی در غرب*، تهران، نشر مرکز، ۱۳۸۳، ۳ ج.
۴. حیدری، عزیزالله، *تجسم امید و نجات*، تحقیق و تصحیح: شاهرودی، قم، مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۰، ۲۹۳ صفحه.
۵. فاطمیان، علی، *نشانه‌های بی‌پایان*، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۸۱، ۶۰۴ صفحه.
۶. کارگر، رحیم، *آینده جهان*، تهران، بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود، ۱۳۸۳، ۳۹۲ صفحه.
۷. موسوی گیلانی، سید رضی، *دکترین مهدویت*، تهران، بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود (عج)، ۱۳۸۵، ۱۶۰ صفحه.
۸. واحد پژوهش و تحقیق مؤسسه فرهنگی موعود، *پیش‌گویی‌ها و آخرالزمان*، تهران، موعود عصر، ۱۳۸۲.

۳. مکان‌های مرتبط به حضرت مهدی (ع)

الف) محورها

- یک - آشنایی و جایگاه مسجد سهله، مسجد کوفه، سرداب مقدس (سامرا)، مسجد حله، مقام صاحب‌الزمان در وادی‌السلام نجف اشرف، مقام صاحب‌الزمان در کربلا، بیت‌المقدس، مسجد الحرام و مسجد جمکران؛

دو - میزان تأثیرگذاری و نقش اماکن در زنده کردن یاد و نام حضرت حجت (عج)؛
سه - آداب و مناسک هر یک از مکان‌ها؛

چهار - خرافه‌زدایی، پیرایش مکان‌ها و پرهیز از عوام‌فریبی‌ها؛
پنج - آسیب‌شناسی و مکان‌تراشی در مقوله مهدویت.

ب) منابع مطالعاتی

۱. تاریخچه مسجد جمکران، انتشارات مسجد مقدس جمکران، قم، ۱۳۸۵، ۶۴ صفحه.

۲. تونه‌ای، مجتبی، موعودنامه، قم، میراث ماندگار، ۱۳۸۴، ۸۰۰ صفحه.

۴. زنان و حکومت امام زمان (ع)

الف) محورها

یک - جایگاه زن در فرهنگ اسلامی؛

دو - سیمای زن مهدوی در غیبت صغرا (نرجس خاتون، ام‌کلثوم، حکیمه خاتون)؛

سه - نقش زن در زمینه‌سازی برای ظهور (تربیت نسل مؤمن و منتظر)؛

چهار - ویژگی و تعداد زنان حاضر در قیام مهدوی؛

پنج - زنان رجعت‌کننده.

ب) منابع مطالعاتی

۱. جمعی از محققان، نینوا و انتظار تأملی نو، تهران، بنیاد فرهنگی مهدی موعود، ۱۳۸۳، ۲۷۲ صفحه.

۲. جوادی آملی، عبدالله، زن در آینه جلال و جمال، قم، نشر فرهنگی رجاء، ۱۳۷۲.

۳. حکیمی، محمد، عصر زندگی و چگونگی آینده انسان و اسلام، قم، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۷۴، ۳۱۱ صفحه.

۴. زارعان، منیره، روح بهار، قم، مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۰، ۱۵۴ صفحه.

۵. سلیمان، کامل، روزگارهایی، علی‌اکبر مهدی‌پور، تهران، آفاق، ۱۳۷۶، ۲ ج.

۶. طبسی، محمدجواد، زنان در حکومت امام زمان (عج)، تهران، بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود (عج)، ۱۳۷۹، ۲۴۰ صفحه.

۷. طبسی، نجم‌الدین، چشم‌اندازی از حکومت مهدی (عج)، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۷، ۲۴۰ صفحه.

۵. جایگاه مهدویت در جهانی شدن و جهانی سازی

الف) محورها

یک - تعریف، تاریخچه جهانی شدن و مقایسه آن با حکومت جهانی؛

دو - ویژگی‌ها، چالش‌ها و کاستی‌های جهانی سازی و برتری حکومت جهانی؛

سه - اشتراک‌ها و افتراق‌ها در مبانی، هدف‌ها و روش‌ها؛

چهار - مهدویت و جهانی شدن

- جهانی شدن و مهدویت؛

- سازگاری‌ها و ناسازگاری‌ها،

- بررسی وجوه ناسازگار جهانی شدن با مهدویت اسلامی،

- ظرفیت‌های مهدویت اسلامی در عصر جهانی شدن؛

پنج - جهانی شدن و چشم‌انداز فرج

- تأملی در ظرفیت‌های جهانی شدن در فهم آموزه فرج؛

شش - جهانی شدن به منزله ظرف اندیشه‌ها و ایدئولوژی‌ها؛

هفت - جهانی شدن، بازتاب مدرنیته؛

هشت - جهانی شدن و قرائت‌های پسامدرن؛

نه - جهانی شدن و ابعاد جهان‌شمول ادیان

- مفهوم دینی - اسلامی فرج،

- فلسفه تاریخ و جایگاه فرج،

- جهانی شدن و فهم‌پذیری آموزه فرج،

- ویژگی‌های کلان عصر جهانی شدن،

- جهانی شدن و چشم‌انداز فرج؛

ده - جهانی شدن، بحران معنا و منجی‌گرایی؛

- بعد سخت‌افزاری جهانی شدن،

- بعد نرم‌افزاری جهانی شدن،
- سیطره مدرنیته غربی و ادعاهای معناپردازی آن،
- پسامدرنیسم و بحران معنا در غرب،
- جهانی شدن و زمینه‌های منجی‌گرایی،
- جهانی شدن و بحران معنا،
- منجی‌گرایی و نقش معنابخشی ادیان.

ب) منابع مطالعاتی

۱. بهروز لک، غلام‌رضا، سیاست و مهدویت، قم، حکمت رویش، ۱۳۸۴، ۲۰۴ صفحه.
۲. فلسفی، محمدتقی، حکومت جهانی امام عصر(عج)، تهران، بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود، ۱۳۸۰، ۹۵ صفحه.
۳. کارگر، رحیم، آینده جهان، تهران، بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود، ۱۳۸۳، ۳۹۲ صفحه.
۴. موسوی گیلانی، سیدرضی، دکترین مهدویت، تهران، بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود، ۱۳۸۵، ۱۶۰ صفحه.
۵. نقیب‌السادات، سیدرضا، جهانی‌سازی، تهران، کتاب صبح، ۱۳۸۲، ۱۲۷ صفحه.

۶. مهدویت‌ستیزی

الف) محورها

- یک - اهداف ستیز (نابود کردن روح امید، سست کردن بنیه اعتقادی مسلمانان، نابودی روحیه مقاومت و فراموشی ارزش‌ها)؛
- دو - راه‌های ستیز (انکار، تخریب - چهره خشن از حضرت نشان دادن، تحریف، جایگزینی (بابت)؛
- سه - بهائیت، مدعیان مهدویت و...، ایجاد فرقه‌ها و...؛
- چهار - عوامل ستیز (جهل به جایگاه و صفات امام عصر(عج)، منفعت‌طلبی، تعصب و روح استکباری)؛
- پنج - راه‌های مقابله با ستیز (تبیین حقیقت مهدویت، تبعیت در مقابل انکار، تبیین زیبایی‌ها در مقابل تخریب و تحریف).

ب) منابع مطالعاتی

۱. جعفری، محمدصابر، مهدی ستیزان، تهران، مرکز تخصصی مهدویت، ۱۳۸۶.
۲. شیفتی سروسنایی، ابراهیم، معرفت امام زمان و تکلیف منتظران، مؤسسه فرهنگی موعود و مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۷، ۲ ج.
۳. عمیدی، ثامر هاشم حبیب، در انتظار ققنوس (کاوشی در قلمرو موعودشناسی و مهدی‌باوری)، ترجمه و تحقیق: مهدی علی‌زاده، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۷۹، ۳۵۱ صفحه.
۴. واحد پژوهش تحقیق مؤسسه فرهنگی موعود، پیشگویی‌ها و آخرالزمان، تهران، موعود عصر، ۱۳۸۲.

۷. آسیب‌شناسی مهدویت

الف) محورها

- یک - ضرورت آسیب‌شناسی و زمینه‌های پیدایش آسیب؛
- دو - توجه به برداشت‌های انحرافی (انتظار منفی، گسترش ظلم و فساد، قتل و خون‌ریزی و قیام‌های پیش از ظهور)؛
- سه - توقیت، تعجیل و ملاقات‌گرایی؛
- چهار - فرقه‌های انحرافی، غرب و مستشرقان؛
- پنج - راه‌های مبارزه و درمان هر یک از آسیب‌ها؛
- شش - سیر تاریخی پیدایش فرقه‌ها و نقش استعمار.

ب) منابع مطالعاتی

۱. اعتضاد السلطنة، علیقلی، فتنه باب، تهران، ۳۱۳ صفحه.
۲. افراسیابی، بهرام، تاریخ جامع بهائیت، تهران، سخن، ۱۳۶۸.
۳. جعفری، محمدصابر، اندیشه مهدویت و آسیب‌ها، تهران، بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود، ۱۳۸۶، ۸۹ صفحه.
۴. حسینی طباطبایی، مصطفی، ماجرای باب و بهاء، تهران، روزنه، ۱۳۷۹، ۲۴۰ صفحه.
۵. زاهد زاهدانی، سید سعید، بهائیت در ایران، تهران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۱، ۳۲۴ صفحه.

۶. قضایی، یوسف، تحقیق در تاریخ و عقاید شیخی گری، بابی گری و بهایی گری، تهران، آشیانه کتاب، ۱۳۸۴، ۲۹۲ صفحه.

۷. محمدی اشتهاردی، محمد، بابی گری و بهایی گری، قم، گلستان ادب، ۱۳۸۳، ۲۰۷ صفحه.

۸. مدرسی چهاردهی، سید محمدتقی، شیخی گری و بابی گری از نظر فلسفه، تاریخ و اجتماع، تهران، ۲۱۲ صفحه.

۹. نجفی، سید محمدباقر، بهائیان، تهران، مشعر، ۱۳۸۳، ۸۲۴ صفحه.

۸. شبهه شناسی مهدویت

الف) محورها

یک - گونه شناسی شبهه (درون شیعه، اهل سنت، از بیرون اسلام)؛

دو - اصول مبارزه با شبهه ها و راهکار علمی؛

سه - کتاب های پاسخ به شبهه ها؛

چهار - مهم ترین شبهه ها (فرق مهدی (ع) با عیسی (ع)، غیبت؛ ساخته نواب خاص، تولد و طول عمر، چگونگی امامت در کودکی، مکان (جزیره خضرا)، دین حضرت (ع)، حکومت جهانی حضرت، دلیل ذکر نشدن نام حضرت در قرآن، چرایی دو غیبت و...).

ب) منابع مطالعاتی

۱. امینی، ابراهیم، دادگستر جهان، قم، شفق، ۱۳۶۷، ۳۴۴ صفحه.

۲. رجالی تهرانی، علیرضا، صد پرسش و پاسخ، قم، نبوغ، ۱۳۷۵، ۲۸۳ صفحه.

۳. رضوانی، علی اصغر، امام شناسی در قرآن و پاسخ به شبهات، قم، مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۶.

۴. رضوانی، علی اصغر، موعود شناسی و پاسخ به شبهات، قم، مسجد مقدس صاحب الزمان، ۱۳۸۴، ۷۱۹ صفحه.

۵. طبسی، نجم الدین، بامداد بشریت (مجموعه ای از پرسش ها و پاسخ ها پیرامون امام زمان (عج))، قم، انتشارات مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۶، ۱۶۰ صفحه.

۶. نظری، غلامرضا، جزیره خضرا، تحریف در تاریخ شیعه، قم، طلعه نور، ۱۳۷۸، ۳۵۲ صفحه.

۹. محورهای مهم در برنامه‌های کارشناسی

۱. آخرالزمان (مفهوم، ویژگی‌ها، جایگاه آن در معارف اسلامی، وظایف مسلمانان در این دوران، ریشه‌ها، پیامدها، مظاهر و مصداق‌ها)؛
۲. آخرین دولت (بررسی شکست تجربه‌های مختلف بشر در طول تاریخ برای رسیدن به صلح، عدالت، امنیت و رفاه و ضرورت تأسیس دولت مهدوی به‌عنوان آخرین دولت، برای تحقق این آرزوها)؛
۳. آسیب‌شناسی باور مهدوی و فرهنگ انتظار (در طول تاریخ و در عصر حاضر از ناحیه عوام و روشن‌فکران)؛
۴. آمادگی برای ظهور (مفهوم، ضرورت و چگونگی)؛
۵. امید به آینده و نقش آن در زندگی انسان‌ها (از دیدگاه علوم تربیتی، روان‌شناسی و آموزه‌های دین اسلام)؛
۶. انتظار (مفهوم، ویژگی‌ها، فضیلت‌ها، آثار فردی و اجتماعی، آسیب‌ها)؛
۷. انتظار و دیدگاه‌ها (نقد و بررسی دیدگاه‌های مختلف با توجه به دیدگاه امام خمینی (ره))؛
۸. انس و ارتباط معنوی با امام زمان (ع) (مفهوم، ضرورت، فواید و آثار، چگونگی، راهکارها و آسیب‌ها)؛
۹. انقلاب اسلامی و انتظار (نقش فرهنگ انتظار در انقلاب اسلامی و تأثیر انقلاب اسلامی در تحول مفهوم انتظار)؛
۱۰. بیم‌ها و امیدها در عصر حاضر (بررسی مظاهر مختلف ستم، فساد و تباهی در جهان از یک‌سو و جلوه‌های مختلف گرایش به دین، موعودگرایی، معنویت‌خواهی و... از سوی دیگر)؛
۱۱. تجدید عهد و پیمان با امام زمان (ع) (مفهوم، ضرورت، فواید، آثار و چگونگی)؛
۱۲. تربیت نسل منتظر (ضرورت، چگونگی، راهکارها و آسیب‌ها)؛
۱۳. تکالیف و وظایف منتظران (ضرورت توجه به آنها، مصداق‌های فردی و اجتماعی، مرجع شناسایی)؛

۱۴. توسل به امام زمان (عج) (مفهوم، ضرورت، فواید، آثار، چگونگی، راهکارها و آسیب‌ها)؛
۱۵. توقیعات امام زمان (ع) (مفهوم، تاریخچه صدور، موارد و موضوع‌ها)؛
۱۶. تولد امام زمان (زمان و مکان، شاهدان تولد، دلایل پنهانی بودن تولد، پاسخ به شبهه‌ها)؛
۱۷. جریان‌شناسی منجی‌گرایی در ایران (بررسی جریان‌های درست و انحرافی که بر محور مهدویت در تاریخ ایران شکل گرفته‌اند)؛
۱۸. جشن‌ها و مراسم نیمه شعبان (فلسفه و کارکرد، آسیب‌شناسی، پیشنهادها)؛
۱۹. جوانان و امام زمان (وظایف در عصر غیبت، جایگاه آنان در عصر ظهور به‌عنوان یاران حضرت با توجه به تأکید روایات بر جوان بودن بیشتر یاران حضرت مهدی (ع) از یک‌سو و جوان بودن جامعه ایران از سوی دیگر)؛
۲۰. جهان در آستانه ظهور (بررسی بحران‌های مختلف سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، نظامی، زیست‌محیطی و... حاکم بر جهان با توجه به روایات مربوط به آخرالزمان)؛
۲۱. جهان در عصر ظهور (وضعیت سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و زیست‌محیطی جهان پس از ظهور)؛
۲۲. حجت خدا (مفهوم، ضرورت وجود، جایگاه و نقش حجت در هستی)؛
۲۳. حکومت امام مهدی (عج) (گستره، ویژگی‌ها، حاکمان، تفاوت آن با دیگر حکومت‌ها)؛
۲۴. دعا برای سلامتی امام زمان (عج) (مفهوم، ضرورت، نمونه‌ها و اوقات)؛
۲۵. دولت کریمه (مفهوم، ویژگی‌ها و مصداق)؛
۲۶. دیدار امام زمان (عج) (مفهوم، گونه‌ها، شرایط، دیدارکنندگان، هشدارها)؛
۲۷. رجعت (مفهوم، دلایل و مستندات، رجعت‌کنندگان، ارتباط آن با ظهور امام مهدی (عج))؛
۲۸. رسانه‌های جهانی و مهدویت؛
۲۹. زمینه‌سازی برای ظهور (مفهوم، ضرورت، نقش مردم، نقش حکومت، دیدگاه امام خمینی (ره))؛
۳۰. زنان در آخرالزمان (ویژگی‌های مثبت و منفی آنان، هشدارها)؛

۳۱. زنان در عصر ظهور (نقش آنان در ظهور و پس از آن، ارتقای جایگاه و شخصیت آنان پس از ظهور)؛

۳۲. زیارت امام زمان(ع) (ضرورت، مصداق‌ها و نمونه‌ها و اوقات)؛

۳۳. ستم و بی‌عدالتی در جهان (مظاهر مختلف سیاسی، اقتصادی و فرهنگی و ناکارآمدی ساختارهای موجود برای پایان دادن به آنها)؛

۳۴. سینما و آخرالزمان (بررسی و تحلیل فیلم‌های آخرالزمانی در سینماهای هالیوود، هدف‌ها و انگیزه‌ها از ساخت آنها)؛

۳۵. شخصیت‌شناسی هر یک از نواب (ویژگی‌های اخلاقی هر یک از نواب، چگونگی ارتباط نایبان با حضرت)؛

۳۶. شیوه‌های ارتباطی امام با نواب خاص؛

۳۷. شبهه‌ها و مهدویت؛

۳۸. شب نیمه شعبان (فضیلت، آداب و اعمال)؛

۳۹. ظهور امام زمان(ع) (مفهوم، ضرورت، ویژگی‌ها، آثار و پیامدهای فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و...)

۴۰. عاشورا، انتظار، استکبار جهانی؛

۴۱. عدالت مهدوی (مفهوم، ضرورت، ابعاد و ارکان، نسبت آن با عصر حاضر)؛

۴۲. غرب و آخرالزمان (دلایل، زمینه‌ها و انگیزه‌های گرایش غرب به این موضوع، تأثیر آن در استراتژی سیاسی و نظامی آن)؛

۴۳. غرب و مقابله با باور مهدوی شیعیان (تاریخچه، عرصه‌های مقابله اعم از فرهنگی، سیاسی، نظامی و...)

۴۴. غیبت (تاریخ، اقسام، نقش و جایگاه نایبان چهارگانه امام عصر(عج))؛

۴۵. غیبت (مفهوم، حکمت و فلسفه، نقش مردم در تحقق و خاتمه آن، آثار و پیامدها)؛

۴۶. فرجام جهان در قرآن (دیدگاه قرآن درباره فرجام جهان، تصویر فرجام جهان در قرآن و...)

۴۷. مدعیان مهدویت (شناسایی آنان در طول تاریخ و در ایران و جهان، زمینه‌ها و انگیزه‌ها)؛
۴۸. مساجد، مقام‌ها و مکان‌های مرتبط با امام مهدی (ع) (مسجد کوفه، مسجد سهله، مسجد جمکران، مسجد امام حسن مجتبی (ع) در قم، سرداب مقدس سامرا، مقام صاحب‌الزمان در کربلا، مقام حضرت مهدی (ع) در قبرستان وادی‌السلام نجف و...؛
۴۹. مسیحیت صهیونیستی و آخرالزمان (تاریخچه، هدف‌ها، نمودهای سیاسی، فرهنگی و نظامی)؛
۵۰. مستضعفان و مهدویت؛
۵۱. معرفت امام زمان (ع) (ضرورت، مفهوم، انواع، وجوه، آثار و...؛
۵۲. منابع و مصادر اولیه فرهنگ و معارف مهدوی (معرفی کتاب، نویسنده و جایگاه اثر در مجموعه معارف مهدوی، نقد و بررسی)؛
۵۳. منجی‌گرایی در ادیان و مکاتب (پیشینه تاریخی، دلایل و انگیزه‌ها و نمونه‌ها)؛
۵۴. منکران منجی‌گرایی (نقد و بررسی دیدگاه کسانی که اعتقاد به منجی را صرفاً امری اسطوره‌ای و غیرواقعی می‌پندارند)؛
۵۵. موعود اهل ایمان (اسلام، مسیحیت، یهود، زرتشت و...؛
۵۶. موعود در قرآن (بررسی آیاتی که به امام مهدی (ع) تأویل و تفسیر شده است)؛
۵۷. نائبان چهارگانه امام عصر (جایگاه نیابت و وکالت در سازمان امامت، فلسفه انتخاب، نقش‌ها و مسئولیت‌ها، تاریخ زندگی)؛
۵۸. نرجس‌خاتون مادر امام زمان (عج)؛
۵۹. نشانه‌های ظهور (مفهوم، فلسفه تعیین، دسته‌بندی‌ها، مصداق‌ها، هشدارها)؛
۶۰. نظریه‌های موجود درباره جهان آینده و آینده جهان (بررسی نظریه‌های هگل، مارکس، گنون، مک لوهان، تافلر، فوکویاما، هانتینگتون و... و نقد آنها از دیدگاه اسلامی)؛
۶۱. نقش امام زمان در زندگی انسان‌ها (مفهوم، مصداق‌های مختلف آن همچون هدایت، تربیت، فریادرسی، مشکل‌گشایی، رساندن روزی مادی و معنوی به انسان‌ها و...؛
۶۲. نقش فرهنگ انتظار در جنبش‌های اجتماعی - سیاسی ایران؛
۶۳. ندبه و مهدویت؛

۶۴. نیاز به منجی (بررسی ریشه‌های منجی‌گرایی از دیدگاه دین‌شناختی، روان‌شناختی، جامعه‌شناسی و...)

۶۵. ویژگی‌های امام مهدی(ع) (نام‌ها، لقب‌ها، ویژگی‌های ظاهری، ویژگی‌های اخلاقی)؛

۶۶. ولایت امام عصر(ع) (مفهوم، مظاهر، چگونگی اعمال آن در عصر غیبت، راه‌های بهره‌مندی شیعیان از آن)؛

۶۷. یاران امام زمان(ع) (تعداد، ویژگی‌های جسمی و روحی، شیوه‌گزینش و انتخاب، طبقات).^۱

آثار چاپ شده در مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما در زمینه مهدویت

۱. محمدهادی، فلاح، رهنما، شهاب‌الدین، از سبوی انتظار (واگویه‌ها و ندبه‌هایی در فراق امام زمان (عج)، ۱۳۸۲، ۱۰۲ صفحه.
۲. ابراهیم، شفیع سروستانی، معرفت امام زمان و تکلیف منتظران، (۲ جلد)، ۱۳۸۷.
۳. مهدی، لطفی، پیامبر و امام مهدی (عج)، ۱۳۸۶، ۶۵ صفحه.
۴. مریم، سقلاطونی، تو را گل‌های عالم دوست دارند، ۱۳۸۲، ۸۴ صفحه.
۵. منیره، زارعان، روح بهار، امام زمان در آئینه دعا، ۱۳۸۰، ۱۵۴ صفحه.
۶. حسینی، سید محمدعارف، نیک‌شهر قدسی، ۱۳۸۲، ۱۸۳ صفحه.
۸. مریم، سقلاطون، فردا صبح است (مجموعه شعر مهدوی)، ۱۳۸۵، ۱۳۷ صفحه.
۹. مهدی، داودآبادی، آیین برنامه‌سازی در مهدویت، ۱۳۸۷، ۱۷۲ صفحه.

آشنایی با نگاه ما و مراکز مهدویت^۱

مراکز بسیاری در قالب مؤسسه، پژوهشکده، سایت، وبلاگ و مانند آن، به اطلاع‌رسانی، پژوهش، تبلیغ و این‌گونه کارها در زمینه مهدویت به فعالیت می‌پردازند و اقدامات ارزنده و مؤثری انجام داده‌اند که برخی از آنان شایسته تقدیر هستند. یادآوری می‌شود که معرفی این مراکز و مؤسسه‌ها، به معنی تأیید آنها یا صحت مطالب و برنامه‌های آنها نیست، بلکه هدف، نوعی اطلاع‌رسانی است. از این‌رو، در معرفی برخی از مراکز، تنها بخشی از فعالیت‌ها و برنامه‌های آنها و در بسیاری از آنها، تنها نشانی و یا نام سایت آنها در پایان مقاله بیان شده است.

۱. مؤسسه موعود

مؤسسه موعود، مرکزی است فرهنگی که در سال ۱۳۷۴ با هدف نشر فرهنگ مهدوی و ارتقای شناخت و مطالعات فرهنگی، تأسیس و راه‌اندازی شد. این مؤسسه مجموعه‌ای مطبوعاتی، انتشاراتی و پژوهشی است و در حال حاضر، افزون بر نشر کتاب، مجمله‌های «موعود» و «موعود جوان» را منتشر می‌سازد.

تألیف و تدوین «دائرةالمعارف موعود آخرالزمان»، از اولین روزهای تأسیس، در دستور کار مؤسسه قرار گرفت و با وجود بسیاری از فراز و نشیب‌ها، مجموعه «جامع‌ترین کتاب‌شناسی تحلیلی مهدویت» به همت این مؤسسه به انتشار رسیده است. برای ارتباط با این مؤسسه می‌توان به نشانی سایت ذیل مراجعه کرد:

www.almaood.net

۱. نشریه فرهنگ کوثر، سال یازدهم، تابستان ۸۷، ویژه‌نامه مهدوی، ش ۷۴، تلخیص از صص ۱۶۳ - ۱۷۸.

۲. مؤسسه تحقیقاتی ولی عصر (عج)

این مؤسسه در سال ۱۳۷۰ زیر نظر آیت الله خزعلی با مسئولیت حجت الاسلام سید محمد حسینی قزوینی در زمینه تحقیقات معارف اسلامی، در سه بخش فقه، رجال و حدیث تأسیس شد.

فعالیت‌های اینترنتی

سایت اینترنتی مؤسسه تحقیقاتی حضرت ولی عصر (عج) از سایت‌های فعال مهدوی است که در بخش‌های: کتاب و مقاله، شبکه سلام، سخنرانی‌ها، فتنه و هابیت و... مطالب باارزشی ارائه کرده است.

پاسخ‌گویی به پرسش‌های کاربران، از جمله هدف‌های این سایت اینترنتی است. همچنین معرفی نرم‌افزارهای تولیدی این مؤسسه، از دیگر امکانات این سایت است.

محصولات نرم‌افزاری

مؤسسه تحقیقاتی حضرت ولی عصر (عج)، از تولیدکنندگان فعال نرم‌افزارهای مذهبی و مهدوی است که فهرست کامل آنها در سایت اینترنتی این مرکز در دسترس است. از جمله نرم‌افزارهای این مؤسسه، «شمیم گل نرگس» است.

www.valiasr-aj.com

سایت اینترنتی این مؤسسه:

۳. اجلاس حضرت مهدی (عج)

این اجلاس زیر نظر معاونت پژوهشی سازمان تبلیغات اسلامی با هدف تعیین و گسترش فرهنگ انتظار و انجام برنامه‌های علمی و تبلیغی در سال ۱۳۷۴ آغاز به فعالیت کرد. این اجلاس دارای کمیته‌ای علمی است و سایت آن به سه زبان فارسی، عربی و انگلیسی اطلاع‌رسانی می‌کند و شامل قسمت‌های مختلفی، مانند کتابخانه، مسابقه، پایگاه اینترنتی و مؤسسه‌های مهدوی است.

www.ejlasmahdi.com

نشانی سایت:

<mailto:info@ejlasmahdi.org>

پست الکترونیکی:

۴. مؤسسه آینده روشن

این مؤسسه در سال ۱۳۸۳ در شهر مقدس قم به همت شماری از فضلا و استادان حوزه و دانشگاه و دلسوزان نظام مقدس جمهوری اسلامی با هدف تبیین و گسترش معارف و آموزه‌های بالنده مهدویت در سطح داخلی و بین‌المللی بنیان نهاده شد. این مؤسسه، مجموعه‌ای مستقل و غیرانتفاعی است که با رعایت قوانین و مقررات

جمهوری اسلامی ایران، هدف‌ها و برنامه‌های زیر را سرلوحه فعالیت‌های خود قرار داده است:

۱. تبیین، تعمیق و گسترش فرهنگ مهدوی؛ ۲. اجرای امور پژوهشی، آموزشی، هنری، رسانه‌ای و تبلیغی جهت تحقق جامعه مهدوی؛ ۳. تربیت پژوهندگان و مبلغان ورزیده در زمینه مهدویت؛ ۴. پاسخ به نیازهای فکری و اعتقادی گروه‌های مختلف جامعه به‌ویژه نسل جوان و حوزه و دانشگاه؛ ۵. پاسخ‌گویی به شبهه‌ها و مقابله علمی - تبلیغی با افکار و تبلیغات انحرافی و خرافی درباره مهدویت؛ ۶. ایجاد ارتباط و تعامل علمی میان پژوهندگان مهدویت در سطح داخلی و بین‌المللی؛ ۷. تلاش برای تهیه گنجینه منابع مهدوی؛ ۸. نشر مجله‌های تخصصی و ایجاد سایت‌های ویژه مهدوی.

دستاوردها

مؤسسه آینده روشن، دستاوردهای فراوانی داشته که به این قرار است:

۱. تأسیس کتابخانه؛
  ۲. انتشار فصلنامه علمی - پژوهشی مشرق موعود؛
  ۳. فصلنامه تخصصی الموعود (به زبان عربی) و فصلنامه The Bright Future (به زبان انگلیسی) در گستره بین‌المللی، توزیع و منتشر می‌شود. ارائه جدیدترین مقاله‌ها به زبان عربی و انگلیسی، معرفی پژوهش‌های برگزیده و گفت‌وگو و تهیه گزارش با پژوهشگران بین‌المللی، از فعالیت‌های این نشریه است.
  ۴. فصلنامه عصر آدینه؛
- این فصلنامه با هدف گردآوری آثار پراکنده هنر مهدوی و تشویق هنرمندان به فعالیت در این حوزه، منتشر می‌شود. مباحث نظری، هنری، داستان، شعر، هنرهای تجسمی، هنرهای تصویری و نمایشی، از قالب‌های مورد استفاده در این نشریه تخصصی است.
۵. هفته‌نامه الکترونیک ساعت صفر: www.zerotime.org
- ساعت صفر دارای بخش‌های شعر، ادبیات داستانی، رسانه، هنری، اندیشه و مخاطبان است. مخاطبان این نشریه، عمده نوشته‌های این نشریه را می‌نگارند.
۶. ماهنامه انتظار نوجوان: www.intizarmag.ir

ماهنامه ملیکا، نام رومی مادر امام زمان(عج) را برای خود برگزیده و برای کودکان منتشر می‌شود. این نشریه با هدف تربیت و راهنمایی کودکان، آینده‌سازان فردا، سامان یافته است و با بهره‌گیری از زبان مناسب و مطالب ارسالی کودکان، در بخش‌های داستان، شعر، هنر و رسانه فعالیت می‌کند.

۸. خبرگزاری آینده روشن:

www.bfnews.ir

تهیه و تنظیم اخبار و اطلاعات مهدوی و استفاده مناسب و سریع از این اطلاعات در فضایی گسترده، بر عهده خبرگزاری آینده روشن است.

۹. پایگاه اطلاع‌رسانی بین‌المللی مهدویت:

www.futureisbright.net

معرفی حضرت مهدی(عج) به زبان‌های گوناگون (در حال حاضر سی زبان).

۱۰. پایگاه اطلاع‌رسانی آینده روشن.

www.ayandehroshan.com

برای ارائه اخبار و اطلاعات مؤسسه به علاقه‌مندان و همچنین دریافت پرسش‌های مهدوی، پایگاه اطلاع‌رسانی مؤسسه آینده روشن به پنج زبان فارسی، عربی، انگلیسی، فرانسوی و اردو سامان‌دهی شده است. برای بهره‌گرفتن از این مؤسسه، می‌توان به این آدرس‌ها رجوع کرد:

www.intizar.ir

پایگاه اینترنتی:

intizar@intizar.ir

پست الکترونیکی:

۵. بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود(عج)

بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود(عج)، در سال ۱۳۷۹ به پیشنهاد حجت‌الاسلام محسن قرائتی و با همکاری برخی از شخصیت‌های علمی و فرهنگی و موافقت مقام معظم رهبری در سال ۱۳۸۰، با هدف گسترش و تعمیق فرهنگ مهدویت در سطح جامعه (به‌ویژه نسل جوان و فرهیخته) و تربیت مبلغ، پژوهشگر و مدرّس در زمینه مباحث مهدویت، به‌عنوان پشتوانه علمی و فرهنگی مرکز تخصصی «امامت و مهدویت»، با کسب مجوز از شورای عالی حوزه علمیه قم - در قم تأسیس شد.

این بنیاد در دو محور به فعالیت می‌پردازد:

محور نخست آموزش است که شامل بخش‌های آموزش تخصصی ویژه طلاب حوزه علمیه، آموزش کوتاه‌مدت، آموزش مکاتبه‌ای و مرکز آموزش مجازی مهدویت است؛ محور دوم، پژوهش است که شامل این بخش‌ها است:

۱. بانک اطلاعات: شامل ده‌ها نرم‌افزار در منابع و متون مهدویت و...؛

۲. کتابخانه تخصصی مهدویت: کتابخانه‌ای غنی که شامل صدها عنوان کتاب و نشریه (فارسی و عربی) و پایان‌نامه است؛

۳. کتابخانه الکترونیکی جامع مهدویت: ارائه متن تمامی کتاب‌ها و منابع مهدویت با نمایه‌های موضوعی به وسیله پایگاه اطلاع‌رسانی مهدویت به همراه ارائه نرم‌افزار؛

۴. دانشنامه الکترونیکی: تبیین اعلام، معارف، اماکن و اصطلاحات روز و موضوع‌های مربوط به مهدویت (به صورت الکترونیکی و ارائه CD)؛

۵. کتاب‌شناسی جامع، به‌منظور معرفی منشورات مهدویت: این پروژه به بررسی بیش از ۳۳۰۰ عنوان کتاب، پایان‌نامه و مقاله با موضوع مهدویت پرداخته است.

محصول این کار در اسفند ۱۳۸۳ با عنوان «مرجع مهدویت» به همراه لوح فشرده عرضه شده و در پایگاه اطلاع‌رسانی نیز انعکاس یافته است و به‌روز می‌گردد. بررسی نسخه‌های خطی و آثار جدید، قسمت بعدی این پروژه است؛

۶. فصلنامه انتظار: یکی از دستاوردهای مهم و بابرکت بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود(ع)، فصلنامه علمی - تخصصی *انتظار* است. این نشریه حاصل تلاش جمعی از فرهیختگان و استادان حوزه و دانشگاه است و مرکز تخصصی مهدویت قم آن را تدوین و منتشر می‌کند. فصلنامه مزبور، عهده‌دار مباحث و موضوع‌های مهدویت به‌طور علمی و دقیق بوده و تاکنون بیش از ده شماره آن منتشر شده است. دو ویژه‌نامه «دکترین مهدویت» و «عدالت مهدوی» نیز از جمله شمارگان فصلنامه است.

این مرکز در جهت گسترش فرهنگ مهدویت، با بهره‌گیری از فن‌آوری‌های جدید، «پایگاه اطلاع‌رسانی مهدویت» را با موضوع‌های متنوع، در سال ۱۳۸۱ راه‌اندازی کرده است. از مهم‌ترین بخش‌های این پایگاه، ارائه اطلاعات مربوط به کتاب‌ها، مقاله‌ها و

پایان‌نامه‌هایی است که در این زمینه نگارش یافته است. همچنین، مقاله‌های فصلنامه تخصصی انتظار، در این سایت در دسترس است. افزون بر آن، متن کامل کتاب‌های منتشرشده بنیاد در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌گیرد.

www.imammahdi-s.com

سایت:

۶. پژوهشکده انتظار نور

این پژوهشکده وابسته به پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی است و با هدف‌های علمی-پژوهشی در مهر ۱۳۷۷ تأسیس شد. برخی از برنامه‌های این پژوهشکده عبارتند از:

۱. پژوهش‌های میدانی و کتابخانه‌ای درباره مهدویت؛ ۲. تدوین کتاب‌های مهدویت (بیست جلد کتاب برای گروه‌های مختلف سنی و اجتماعی)؛ ۳. برگزاری چهارمین گفتمان علمی-آموزشی مهدویت؛ ۴. برگزاری جشنواره انتخاب برترین‌های فرهنگ مهدویت در موضوع آثار مکتوب (دهه هفتاد) و مطبوعات؛ ۵. همکاری با برنامه‌های صدا و سیما درباره مسائل مهدویت؛ ۶. راه‌اندازی سایت منجی با هدف پاسخ‌گویی به نیاز مهدی‌پژوهان.

www.monjee.com

آدرس سایت:

۷. پایگاه اطلاع‌رسانی سراسر اسلامی (پارسا)

این پایگاه اینترنتی نیز درباره بسیاری از مسائل اسلامی از جمله مسائل مهدویت اطلاع‌رسانی می‌کند و در این زمینه، با سه زبان فارسی، عربی و انگلیسی، تاکنون فعالیت‌هایی در قالب کتاب‌شناسی، چکیده‌نویسی و معرفی منابع اسلامی و مهدویت به همراه قابلیت جست‌وجوی ساده و پیشرفته، بانک اطلاعات ناشران، کتابخانه‌ها، مراکز و نرم‌افزارها و نویسندگان اسلامی ارائه داده است.

www.islamicdatabank.com

آدرس سایت:

info@islamicdatabank.com

پست الکترونیکی:

۸. الامام المهدی

این مؤسسه به زبان انگلیسی، به تبلیغ و ترویج مسائل مهدویت می‌پردازد و در این زمینه، مقاله‌هایی را درباره امامت، قرآن و حدیث ارائه کرده و به پرسش‌های مربوط به

امام مهدی (عج) پاسخ داده است. افزون بر آنها، ارائه قطعه‌های ادبی و راه‌اندازی کنفرانس‌ها و سمینارهایی درباره اهل بیت (ع)، تشیع و مهدویت را در دستور کار خود قرار داده است. دفتر اصلی این مرکز، در اصفهان و دفتر اروپایی آن، در انگلستان قرار دارد.

آدرس سایت: www.imammahdi.net

۹. مؤسسه آرماگدون

این مؤسسه فرهنگی، با مدیر مسئولی علی صابونچی، فعالیت خود را با هدف انجام تحقیقات و فعالیت‌های فرهنگی در این زمینه‌ها آغاز کرده و در این زمینه، اقداماتی را در کارنامه خود به ثبت رسانده است. تشکیل گروه تحقیق و بررسی در زمینه آخرالزمان، مهدویت و صهیونیزم، تشکیل گروه نقد فیلم و بازی‌های کامپیوتری و تولید بازی‌های مناسب در این باره، ارتباط با مؤسسه‌هایی که در زمینه مهدویت فعالیت دارند، برگزاری کارگاه‌های آموزشی، نمایشگاه‌های فرهنگی، همایش‌ها و نشست‌های تخصصی و ایجاد سایت اینترنتی آرماگدون، تولید نرم‌افزارهای تخصصی در این زمینه و نشر الکترونیک، از فعالیت‌های انجام شده و اقدام‌های در دست اجرای آن است.

پست الکترونیک: info@armageddon.ir

۱۰. مرکز مجازی مهدویت

مرکز مجازی مهدویت، پایگاهی است چند منظوره که در شبکه جهانی اینترنت ایجاد شده است و بسترسازی مناسبی را برای گردهمایی و روابط موعودگران به منظور زمینه‌سازی ظهور منجی آخرالزمان، حضرت مهدی (عج) فراهم می‌آورد و در این زمینه بخش‌ها و گروه‌های گوناگونی مشغول فعالیت‌اند؛ مانند: گروه‌های تخصصی، کتابخانه الکترونیک مهدوی، مدرسه مجازی مهدوی، دانشگاه مجازی مهدوی، باشگاه مجازی مهدی یاران، اتاق‌های گفت‌وگو، بانک اطلاعات چند رسانه‌ای، بانک اطلاعات اشخاص حقیقی و حقوقی فعال در زمینه مهدویت، مسابقات مجازی، گالری آثار هنری و ادبی، کارگاه مجازی ایده‌پردازی و... که تمامی آنها را در قالب برنامه‌های اجرایی کمیته‌های کمیسیون‌های شش‌گانه مرکز، نیازسنجی، طراحی، اجرا و مدیریت می‌کند.

علاقه‌مندان برای ارتباط با این مرکز می‌توانند، به نشانی اینترنتی <http://www.zohoortv.com> مراجعه کنند.

مهدویت
۱۵۹ /
ن

۱۱. مرکز جهانی تخصصی حضرت ولی عصر(ع)

این مرکز در سال ۱۳۶۴ به دستور و همت حجت‌الاسلام سید محمود بحر العلوم میردامادی با عنوان «مهدیه میرداماد» به منظور احیای آثار چاپ‌نشده و خطی جد مؤسس محترم و دیگر فعالیت‌های دینی، فرهنگی تأسیس و سپس براساس نیاز جامعه امروزی به تبیین بیشتر مهدویت، به مرکز مهدوی تبدیل شد و چهار هدف اصلی را دنبال می‌کند:

۱. تبلیغ جهانی مهدویت با استدلال و برهان و ابزارهای روز؛ ۲. برقراری نظم و هماهنگی در عرصه تبلیغات بین‌المللی اندیشه مهدوی؛ ۳. تعامل و انتقال تجربه‌ها و آرا و دیدگاه‌های مراکز و مؤسسه‌های مختلف؛ ۴. برپایی جشنواره‌ها و کنفرانس‌های منطقه‌ای مهدویت و آخرالزمان‌شناسی.

۱۲. مرکز مطالعات و مباحث ادیان

این مرکز به منظور ترویج و گسترش معارف مهدوی و مقابله با افکار و عقاید منحرف، به اقداماتی چون: پاسخ‌گویی روزانه به مسائل و شبهه‌ها به صورت حضوری و تلفنی، بحث و گفت‌وگو با افراد غیرمسلمان و غیرشیعی علاقه‌مند به اسلام و مکتب اهل بیت(ع)، پذیرایی از گردشگران و محققان خارجی که برای کامل کردن تحقیقاتشان به این مرکز مراجعه می‌کنند، برپایی سخنرانی در جلسه‌های مرکز و اهدای قرآن و نهج‌البلاغه و کتاب‌های اعتقادی شیعه به زبان‌های مختلف به گردشگران و محققان خارجی، پرداخته است.

این مرکز دارای پایگاه جهانی اطلاع‌رسانی اینترنتی به نشانی www.imamalmahdi.com است که به زبان‌های مختلف به منظور نشر معارف نورانی اسلام به ویژه در موضوع مهدویت فعالیت می‌کند و بخش فارسی آن در سال ۱۳۸۰ آغاز به کار کرده است.

واحد «انتشارات بهار قلوب» این مرکز نیز عهده‌دار چاپ و نشر کتاب‌های اعتقادی در موضوع امامت و مهدویت و رد شبهه‌ها است که بیشتر محصولات خود را با تخفیف‌های ویژه، به مراکز فرهنگی و محققان ارائه و اهدا می‌کند.

این مرکز افزون بر داشتن شاخه‌های فراوان در سراسر ایران، شعبه‌های متعددی در اقصا نقاط دنیا دارد؛ از جمله در کشورهای غنا، مالی، آلمان، امریکا، انگلستان، ایتالیا،

استرالیا، فرانسه و... . علاقه‌مندان می‌توانند به نشانی سایت مرکز که پیش‌تر بیان شد، مراجعه کنند.

۱۳. مسجد مقدس جمکران

این مسجد دارای بخش‌های گوناگون اداری و فرهنگی است. یکی از بخش‌های مهم آن انتشارات است که یکی از بزرگ‌ترین ناشران در زمینه علوم و معارف اسلامی به‌ویژه موضوع مهدویت به شمار می‌رود. این واحد با راه‌اندازی دو فروشگاه بزرگ کتاب، CD، فیلم و اقلام فرهنگی مربوط به مباحث مهدویت در صحن مسجد، توانسته گام‌های بلندی در زمینه نشر معارف دینی بردارد و ده‌ها کتاب به چاپ برساند. از دیگر بخش‌های فعال این مسجد، پایگاه اینترنتی مسجد مقدس جمکران است که در سال ۱۳۷۹ با سه زبان شروع به فعالیت نمود. در سال ۱۳۸۴ با رویکرد جدید تولید محترم مسجد مقدس جمکران به بحث اینترنت، این بخش به‌عنوان واحدی مستقل و با عنوان «اینترنت و سایت خبررسانی» شروع به فعالیت کرد. اهداف کلی سایت نشر فرهنگ مهدویت، معرفی مسجد مقدس جمکران به‌عنوان پایگاه عظیم تشیع و ارائه خدمات به زائران این مکان مقدس است. این بخش دو سایت دارد یکی با عنوان www.mahdisearch.com دایرکتوری «راهنمای» پایگاه‌های مهدوی در شبکه جهانی اینترنت، نیاز محققان و کاربران اینترنت در بخش مهدویت را مرتفع می‌سازد و دیگری با عنوان www.mahdilink.com است.

www.jamkaran.info

آدرس سایت مسجد:

۱۴. دیگر مراکز

به دلیل زیاد بودن مراکز و مؤسسه‌های مهدویت در داخل و خارج از کشور، در پایان فقط به ذکر نام و نشانی پایگاه اینترنتی آنها بسنده می‌شود:

۱. شبکه امام مهدی: <http://www.montazar.net>

۲. پایگاه شاهرودی: <http://www.shahrودي.net>

۳. المنتظر (عج): <http://www.almuntazar.com>

۴. یا مهدی (عج): <http://www.yamahdi.org>
۵. شبکه اباصالح (عج): <http://www.ghadeer.org>
۶. پرسمان: <http://www.porsman.net>
۷. رشد: <http://www.roshd.org>
۸. المبین: <http://www.al-mubin.org>
۹. پایگاه حضرت مهدی: <http://www.hazratmahdi.com>
- پست الکترونیکی: info@hazratmahdi.com
۱۰. سحر: <http://www.sahar.org>
۱۱. مرکز شیعه: <http://www.shiacenter.com>
۱۲. صبح: <http://www.sobh.org>
۱۳. رسانه: <http://www.e-resaneh.com>
- پست الکترونیکی: e-resaneh@e-resaneh.com
۱۴. رهپویان: www.rahpouyan.org/mahdi/links
۱۵. پایگاه اطلاع رسانی اتوری:
- پست الکترونیکی: search4truth@hotmail.com
- سایت: www.etori.tripod.com/dajialsystem.html
۱۶. تی سی: www.islam.tc
- پست الکترونیکی: webmaster@islam.tc
۱۷. پایگاه ظهور: <http://www.zohour.ir>
۱۸. پایگاه به سوی ظهور: <http://www.zohour.net>
۱۹. پایگاه یوسف زهرا (عج): <http://www.yoosof.com>
۲۰. کنگره بین المللی مصلح موعود (عج): <http://www.moslih.org>
۲۱. پایگاه هیئت امام مهدی (عج): <http://www.geocities.com/lightmah>
۲۲. پایگاه اطلاع رسانی محبان المهدی (عج): www.ya-mahdi.info
۲۳. مؤسسه فرهنگی موعود عصر (عج): www.mouood.org

۲۴. همایش جهانی دکتیرین مهدویت: www.mahdaviat-conference.com

۲۵. مجله المهدی: <http://almahdi.mybravenet.com>

۲۶. پایگاه منجی: www.monjee.org

۲۷. سلام ایران: www.salamiran.org

۲۸. مرکز مجازی مهدویت <http://www.Zohoortv.com>

۲۹. پایگاه اطلاع‌رسانی سراسر اسلامی پارسا <http://www.islamiedatabank.com>

پست الکترونیکی: info@islamicdatabank.com

راهنمای درخواست اشتراک ماهنامه‌های مرکز پژوهش‌های صدا و سیما

۱. مبلغ اشتراک برای همکاران سازمان صدا و سیما با ۵۰٪، برای نهادها و مراکز حقوقی ۴۰٪ و برای اشخاص حقیقی با ۳۰٪ تخفیف (از قیمت ذیل) محاسبه می‌گردد.
۲. برای هر ماهنامه فرم جداگانه را برای مدت یکساله اشتراک تکمیل و ارسال کنید.
۳. کد اشتراک را به خاطر بسپارید و در صورت مکاتبه با نشریه، آن را در نامه قید نمایید.
۴. هزینه پست مجلات ارسالی به عهده مرکز خواهد بود.
۵. در صورت تغییر نشانی و یا تاخیر در دریافت مجله به نشانی قم، بلوار امین، مرکز پژوهش‌های اسلامی صداوسیما، مدیریت چاپ و نشر مکاتبه و یا همه روزه از ساعت ۸ تا ۱۶ با شماره‌های ۲۹۱۹۶۷۰ - ۰۲۵۱۰ مدیریت چاپ و نشر و ۲۹۱۵۵۱۰ امور مشترکین تماس حاصل نمایید.
۶. لطفاً مبلغ مورد نظر را به حساب جاری ۱۵۰۲۱/۱۸۳۱۱ نزد بانک تجارت شعبه بلوار امین قم واریز کرده و اصل رسید بانکی را به همراه برگ اشتراک (فرم پیوست) به نشانی مرکز و یا صندوق پستی ۳۱۳۳ - ۳۷۱۸۵ مدیریت چاپ و نشر ارسال فرمایید. همچنین جهت تسهیل در کار می‌توانید فیش را به شماره ۲۹۱۵۵۱۰ فکس نمایید.

حق اشتراک سالانه ماهنامه‌ها

رواق اندیشه ۲۱۶/۰۰۰ ریال	سیاحت غرب ۱۶۸/۰۰۰ ریال
اشارات ۱۶۸/۰۰۰ ریال	گلبرگ ۱۶۸/۰۰۰ ریال
طوبی ۱۶۸/۰۰۰ ریال	گنجینه ۱۶۸/۰۰۰ ریال
بازتاب اندیشه ۱۲۰/۰۰۰ ریال	قاصدک ۱۲۰/۰۰۰ ریال

فرم اشتراک ماهنامه

اشخاص حقیقی
 نام و نام خانوادگی: ..... تحصیلات: .....
 شغل و محل خدمت: .....
 اشخاص حقوقی
 نام مرکز / موسسه / سازمان: ..... تحویل گیرنده: .....
 آدرس دقیق پستی
 استان: ..... شهرستان: .....
 خیابان: ..... کوچه: .....
 پلاک: ..... کد پستی: .....
 صندوق پستی: ..... تلفن تماس: .....
 اشتراک از تاریخ و شماره ..... تا تاریخ و شماره: .....

تاریخ و امضا

شماره اشتراک